

JAARVERSLAG 2014 ANNUAL REPORT

ADVIESRAAD INTERNATIONALE VRAAGSTUKKEN
ADVISORY COUNCIL ON INTERNATIONAL AFFAIRS

AIV

Table of contents

FOREWORD BY THE CHAIR OF THE AIV	5
ADVISORY REPORTS PUBLISHED IN 2014	8
GOVERNMENT RESPONSES TO PREVIOUS ADVISORY REPORTS	28
ADVISORY REPORTS CURRENTLY IN PREPARATION	31
EXTERNAL CONTACTS AND OTHER ACTIVITIES	34
TASKS AND WORKING METHODS	38
FINANCE	41
COMPOSITION OF THE AIV AND ITS PERMANENT COMMITTEES	43
AIV UNIT	46
ANNEXES	
WORK PROGRAMME FOR 2015	
LIST OF ABBREVIATIONS	
LIST OF ADVISORY REPORTS AND LETTERS PUBLISHED BY THE AIV	

Inhoudsopgave

WOORD VOORAF VAN DE VOORZITTER AIV	5
IN 2014 UITGEBRACHTE ADVIEZEN	8
REACTIES OP EERDERE ADVIEZEN	28
ADVIEZEN IN BEHANDELING	31
EXTERNE CONTACTEN EN OVERIGE ACTIVITEITEN	34
TAAK EN WERKWIJZE	38
FINANCIËLE VERANTWOORDING	41
SAMENSTELLING AIV EN PERMANENTE COMMISSIES	43
STAF VAN DE AIV	46

BIJLAGEN

WERKPROGRAMMA VOOR 2015

LIJST MET AFKORTINGEN

LIJST VAN GEPUBLICEERDE ADVIEZEN

WOORD VOORAF VOORZITTER AIV

Foreword by the chair of the AIV

THIS FOREWORD MUST BEGIN WITH A WORD OF THANKS TO my predecessor, Minister of State Frits Korthals Altes, who chaired the AIV in an exemplary fashion for 12 years. During this time, he made a strong case for preserving the advisory system, which was threatened by budget cuts on many occasions. The honorary membership that he received from the AIV on his farewell is a fitting tribute to his many years of dedicated service.

A word of thanks also to Ms H.M. Verrijn Stuart, who for the past 11 years has made a substantial contribution to the AIV's work.

The world in 2014

In many respects, 2014 marked a watershed in international relations. Agreements are being violated on a large scale, the international system is becoming fragmented and old political rivalries and geopolitical tensions are re-emerging.

The crisis in Ukraine has greatly destabilised relations between the EU and Russia and is putting pressure on NATO's relationship with Russia.

Russia's annexation of Crimea and its interference in eastern Ukraine since the spring of 2014 appear to be creating a frozen conflict. Both episodes have highlighted the international community's inability to formulate an appropriate response to these challenges.

The crisis surrounding Ukraine escalated as a result of the downing of Malaysia Airlines flight MH17 with the loss of 298 lives. Despite being an economic giant that can hurt the Russian economy through economic sanctions, the EU is unable to formulate an effective common policy in the field of foreign and security affairs. In Europe's leading capitals, the relationship with Russia is essentially regarded as a bilateral issue rather than an EU matter. A positive exception is Germany, which has been trying to play a leading role on this issue for some time.

DIT WOORD VOORAF DIENT AAN TE VANGEN MET EEN WOORD

van dank aan mijn voorganger als voorzitter, Minister van Staat, mr. F. Korthals Altes. Hij heeft gedurende 12 jaar de AIV op voortreffelijke wijze geleid en zich sterk gemaakt voor het in stand houden van het adviesstelsel dat onder het mom van bezuinigingen keer op keer onder druk kwam te staan. Het erelidmaatschap van de AIV dat hem bij zijn afscheid werd verleend vormt een terechte erkenning van zijn grote en jarenlange inzet.

Ook een woord van dank gaat uit naar mw. mr. H.M. Verrijn Stuart, die gedurende 11 jaar een wezenlijke bijdrage heeft geleverd aan de werkzaamheden van de AIV.

De wereld in 2014

Het jaar 2014 is in menig opzicht een waterscheiding in de internationale verhoudingen. Afspraken worden op grote schaal geschonden en het internationale systeem fragmenteert. Oude machtspolitiek en geopolitieke patronen zijn opnieuw zichtbaar.

De Oekraïne-crisis heeft een sterk destabiliserend effect op de relaties tussen Rusland en de Europese Unie en zet de betrekkingen tussen Rusland en het Noord-Atlantisch Bondgenootschap onder druk.

De annexatie van de Krim en de Russische inmenging in Oost-Oekraïne sinds voorjaar 2014 lijken een bevroren conflict te creëren. Beide gebeurtenissen markeren het onvermogen van de internationale gemeenschap om hier een passend antwoord op te formuleren.

De crisis rond de Oekraïne escaleerde met het neerhalen van vlucht MH17 waarbij 298 inzittenden omkwamen. De Europese Unie, een onbetwiste economische gigant, kan weliswaar de Russische economie treffen met economische sancties, maar is niet in staat op buitenlands- en veiligheids-politiek niveau een effectief gemeenschappelijk beleid te formuleren. In de belangrijkste Europese hoofdsteden wordt de relatie met Rusland in beginsel eerder door een bilateraal dan door een EU prisma bekeken. Positieve uitzondering vormt de leidende rol die Duitsland sinds enige tijd tracht te spelen.

Ook in het Midden-Oosten zien we verdere destabilisatie. Na het Gaza-conflict van zomer 2014, viel de regio verder uiteen door de burgerstrijd in Syrië, de miljoenen vluchtelingen en ontheemden alsmede de opmars van de terreurorganisatie Islamitische Staat (IS). Ook hier zien we vooralsnog weinig passende antwoorden van de internationale gemeenschap op de gruweldaden van Assad, IS en andere strijdende partijen. De onmacht van de internationale gemeenschap om het begin van een politieke oplossing mogelijk te maken blijft groot ondanks de inzet van het luchtwapen ter voorkoming van verdere gebiedsuitbreiding zijdens IS en als steun aan tegen IS strijdende partijen.

Ook aan de zuidgrens van Europa strekt de 'gordel van instabiliteit' zich over een steeds groter gebied uit. De instabiele regio's in de Hoorn, Noord-Afrika en West-Afrika, krijgen weliswaar weinig media-aandacht, maar de destabiliserende werking van burgeroorlogen, wapens- en mensenhandel en terrorisme laat zich tot diep in Europa voelen. De beelden van boten vol met vluchtelingen in de Middellandse Zee doen ons de onmenselijke waarheid ruw onder ogen zien. De stroom ontheemden en vluchtelingen zal niet afnemen, falende staten zoals Libië, zullen de trek naar veilige havens blijven voeden.

De binnenlands politieke worsteling met migratie, radicalisering, extremistisch islamisme en terugkerende jihadisten leidt tot discussie en spanningen binnen Europese samenlevingen. Externe en interne veiligheid raken steeds meer met elkaar verweven. De aanslagen in Parijs tegen het vrije woord en tegen de Joodse gemeenschap begin 2015 zullen lang naklinken.

De economische crisis die vanaf 2008 een zware wissel trok op menig, lidstaat in de EU heeft na zes jaar van zware maatregelen geleid tot een versterkt financieel-monetair bestuur vanuit Brussel en Frankfurt. Een flink begin is gemaakt met de totstandkoming van een Bankunie. De economische bedrijvigheid laat tekenen van licht herstel zien en de EU lijkt binnen veiliger economische marges gekomen. Dit betekent echter niet dat er geen ernstige scheuren zijn ontstaan in het denken over de toekomst en de werkwijze van de EU. Het draagvlak voor de Unie was al voor het uitbreken van de crisis sterk geërodeerd, maar waar in een niet al te ver verleden een EU van verschillende snelheden politiek anathema was, zijn uittredingsszenario's en de constructie

There has also been further destabilisation in the Middle East. Following the Gaza conflict in the summer of 2014, the region has continued to disintegrate as a result of the civil war in Syria, the millions of refugees and displaced persons, and the advance of the terror organisation Islamic State (IS). The international community has thus far failed to provide an adequate response to the atrocities committed by Assad, IS and other warring parties. Despite launching airstrikes to prevent further territorial expansion by IS and support the parties fighting it, the international community remains largely powerless to initiate a political solution.

The 'arc of instability' on Europe's southern border is also expanding across an increasingly large area. Although instability in West Africa, North Africa and the Horn of Africa receives little attention in the media, the destabilising effects of civil wars, arms trafficking, human trafficking and terrorism are felt deep inside Europe. Images of boatloads of refugees crossing the Mediterranean force us to acknowledge the awful truth. The flow of displaced persons and refugees will not subside as long as failing states such as Libya keep driving the flight to safe havens.

Countries are wrestling politically with issues like migration, radicalisation, Islamic extremism and returning jihadists. This is leading to heated debates and heightened tension within the societies of Europe. Internal and external security are becoming increasingly intertwined. The attacks on free speech and the Jewish community in Paris at the beginning of 2015 will reverberate for a long time.

Since its eruption in 2008, the economic crisis has placed a heavy burden on many EU member states. After six years of tough measures, however, it has resulted in stronger financial and monetary governance in Brussels and Frankfurt. A strong start was made with the creation of a banking union. There are signs of a light recovery in economic activity, and the EU appears to have reached safer economic waters. Nevertheless, serious divisions have emerged in the thinking on the future of the EU and the way it operates. Public support for the EU was already in sharp decline before the outbreak of the crisis, but while the idea of a multi-speed Europe was still politically anathema in the not too distant past, the need

for exit scenarios and the construction of an *à la carte* Europe is now widely accepted in a substantial swath of political and public opinion.

This erosion of the solidarity principle is putting considerable pressure on the EU's basic philosophy for the first time since its creation. This is a significant and dangerous development given the unpredictable and unstable geopolitical environment that exists on Europe's doorstep.

The AIV in 2014

In 2014, the AIV advised the government on various topical issues. At the government's request, it published advisory reports on Asia, the rule of law, public support for the EU, the international financial system and the Arab region. In addition, it published advisory reports on the Arctic region and internet freedom. Acting on its own initiative, the AIV also published advisory letters on the EU's dependence on Russian gas and aid expenditure in the field of development cooperation.

The AIV's role in advising the government on these important issues is necessitated in part by recent budget cuts, which have also had a strong impact on the ministries responsible for foreign affairs, defence and development cooperation. These cuts have resulted in the closure or slimming down of departments that have the capacity to focus on anything other than the latest issue of the day. The AIV takes its duties seriously and, along with the other advisory councils, therefore opposes the government's plans to weaken the advisory system, for example by abolishing its own obligation to respond to advisory reports.

The government has much to gain from a good knowledge infrastructure in the Netherlands but is not acting accordingly. In the words of the former vice-president of the Council of State, Herman Tjeenk Willink, on the occasion of my predecessor's farewell: 'The advisory councils serve as a counterweight to the powers that be, in order to ensure that democracy does not devolve into a tyranny of the majority.'

Jaap de Hoop Scheffer
AIV chair
30 January 2015

van een 'Europa *à la carte*' gemeengoed geworden bij een niet onaanzienlijk deel van politiek en publieke opinie.

Met deze afbrokkeling van de solidariteitsgedachte staat de basisfilosofie van de EU sinds haar ontstaan onder zware druk. Opmerkelijk en riskant gezien de onvoorspelbare en instabiele geopolitieke omgeving van het Oude Continent.

De AIV in 2014

De AIV heeft in 2014 over verschillende actuele ontwikkelingen geadviseerd. Er zijn op verzoek van de regering adviezen uitgebracht over Azië, de rechtsstaat, het draagvlak voor de EU, het internationale financiële stelsel en over de Arabische regio. Daarnaast heeft de AIV geadviseerd over de Arctische regio en over internetvrijheid. Ook heeft de AIV op eigen initiatief briefadviezen uitgebracht over de EU-gasafhankelijkheid van Rusland en over de besteding van hulp gelden binnen ontwikkelingssamenwerking.

Advisering over deze belangrijke thema's is mede noodzakelijk gezien de bezuinigingen, die ook de departementen in de buitenland driehoek hard hebben getroffen. Deze bezuinigingen resulteren in het afschaffen dan wel sterk krimpen van afdelingen die zich met meer kunnen bezighouden dan de actualiteit casu quo de waan van de dag. De AIV neemt zijn taak serieus en stelt zich dan ook, samen met de andere adviesraden, teweer tegen plannen van de regering om het adviesstelsel te verzwakken door onder meer de verplichte reactie van de regering op uitgebrachte adviezen af te schaffen.

De regering heeft baat bij een goede kennisinfrastructuur in Nederland maar handelt hier niet naar. In de woorden van de voormalig Vice President van de Raad van State mr. Tjeenk Willink bij het afscheid van mijn voorganger mr. F. Korthals Altes: 'Adviescolleges bieden tegenwicht aan de macht om te voorkomen dat een democratie vervalt tot een macht van de meerderheid'.

Voorzitter AIV
Jaap de Hoop Scheffer
30 januari 2015

IN 2014 UITGEBRACHTE ADVIEZEN

IN 2014 HEEFT DE AIV ZES ADVIEZEN EN TWEE BRIEFADVIEZEN

uitgebracht, dat waren achtereenvolgens:

- Advies nummer 87: *De Rechtsstaat: waarborg voor Europese burgers en fundament van Europese samenwerking* (januari 2014)
- Advies nummer 88: *Naar een gedragen Europese samenwerking: werken aan vertrouwen* (april 2014)
- Briefadvies nummer 25: *Ontwikkelingssamenwerking: meer dan een definitiekwestie* (mei 2014)
- Briefadvies nummer 26: *De EU-gasafhankelijkheid van Rusland: hoe een geïntegreerd EU-beleid dit kan verminderen* (juni 2014)
- Advies nummer 89: *Naar betere mondiale financiële verbondenheid: het belang van een coherent internationaal economisch en financieel stelsel* (juni 2014)
- Advies nummer 90: *De toekomst van de Arctische regio: samenwerking of confrontatie?* (september 2014)
- Advies nummer 91: *Nederland en de Arabische regio: principieel en pragmatisch* (november 2014)
- Advies nummer 92: *Het Internet: een wereldwijde vrije ruimte met begrensde staatsmacht* (november 2014)

ADVIES nummer 87: *De Rechtsstaat: waarborg voor Europese burgers en fundament van Europese samenwerking*

In januari stelde de AIV het advies 'De rechtsstaat, waarborg voor Europese burgers en fundament van Europese samenwerking' vast. De AIV stelt vast dat het goed functioneren van de rechtsstaat van belang is vanuit twee perspectieven: dat van de burgers van de lidstaten van de EU en dat van samenwerking tussen de lidstaten van de EU. De AIV licht dat toe ten aanzien van de vrije markt en de justitiële en politiesamenwerking. Bovendien is het voor de geloofwaardigheid van het buitenlands beleid van de EU, waarin bevordering van de rechtsstaat een belangrijke plaats inneemt, noodzakelijk dat de EU zelf rechtsstatelijke principes respecteert. Het is daarom wenselijk dat de EU mogelijkheden heeft om het functioneren van de rechtsstaat in de lidstaten te waarborgen.

De AIV stelde in het advies voor een nieuw mechanisme in het leven te roepen, namelijk reguliere *peer reviews* over het functioneren van de rechtsstaat in de lidstaten op basis van rapporten van onafhankelijke deskundigen, in aanvulling op de verantwoordelijkheid die de lidstaten zelf hebben voor het functioneren van de rechtsstaat in eigen land. Daarbij zou ook de rechtsstatelijke cultuur in de lidstaten aan de orde moeten kunnen komen.

Advisory reports published in 2014

IN 2014, THE AIV PUBLISHED SIX ADVISORY REPORTS AND two advisory letters:

- Advisory report no. 87: *The Rule of Law: Safeguard for European Citizens and Foundation of European Cooperation* (January 2014)
- Advisory report no. 88: *Public Support for the European Union: Building Trust* (April 2014)
- Advisory letter no. 25: *Development Cooperation: Beyond a Definition* (May 2014)
- Advisory letter no. 26: *The EU's Dependence on Russian Gas: How an Integrated EU Policy Can Reduce It* (June 2014)
- Advisory report no. 89: *Improving Global Financial Cohesion: The Importance of a Coherent International Economic and Financial Architecture* (June 2014)
- Advisory report no. 90: *The Future of the Arctic Region: Cooperation or Confrontation?* (September 2014)
- Advisory report no. 91: *The Netherlands and the Arab Region: A Principled and Pragmatic Approach* (November 2014)
- Advisory report no. 92: *The Internet: A Global Free Space with Limited State Control* (November 2014)

ADVISORY REPORT NO. 87: *The Rule of Law: Safeguard for European Citizens and Foundation of European Cooperation*

In January, the AIV adopted an advisory report entitled *The Rule of Law: Safeguard for European Citizens and Foundation of European Cooperation*. In the report, the AIV states that the proper functioning of the rule of law in the member states is of great importance from two perspectives: that of EU citizens and that of cooperation between the EU member states. It explains this point with reference to the internal market and police and judicial cooperation. In addition, it notes that it is essential for the credibility of the EU's external policy (which places a strong emphasis on promoting the rule of law) that the EU and its member states respect this principle themselves. The EU should therefore have the means to guarantee the proper functioning of the rule of law in the member states.

The AIV recommends creating a new mechanism consisting of periodic peer reviews of the functioning of the rule of law in the member states based on reports drawn up by independent experts, which would supplement the member states' own responsibilities in this area. These reviews would also examine the culture surrounding the rule of law in the member states.

The AIV further recommends making better use of existing powers, mechanisms and instruments. In its response to the advisory report, the government notes that there are few options in this regard. However, it supports the AIV's recommendation to improve the transfer and application of available information, for example by means of feedback to political forums on evaluation findings and judgments given by the European Court of Human Rights (ECtHR) and the Court of Justice of the European Union.

The report was prepared by a joint committee chaired by Professor E.M.H. Hirsch Ballin of the AIV and the Human Rights Committee (CMR). Its other members were Professor M.G.W. den Boer and Professor L.A.J. Senden of the European Integration Committee (CEI), Ms K.M. Buitenweg, Professor R.A. Lawson and Professor W.M.E. Thomassen (all CMR) and Ms H.M. Verrijn Stuart (AIV/CMR). The civil service liaison officer was Ms M. de Jong of the Ministry of Foreign Affairs. The executive secretary was J. Smallegenbroek, assisted by O. de Roos and Ms J.G.M. van Laar (trainees).

The report was brought to the attention of politicians and officials at several meetings. On 3 April 2014 the chair of the committee, Professor Hirsch Ballin, presented the report to approximately 50 officials from various ministries, most of whom deal with issues relating to the rule of law in the EU as part of their work. The presentation was followed by a lively debate. On 24 April Professor Senden represented the AIV at a roundtable discussion in the House of Representatives on the rule of law in Europe, organised by the Permanent Parliamentary Committee on European Affairs. The participating MPs and experts all praised the substance of the report. On 22 and 23 April Professor Hirsch Ballin presented the report at seminars in Estonia and Latvia organised by the local Dutch embassy. Finally, the report was discussed at a meeting in Brussels on 29 April attended by representatives of the EU

Daarnaast deed de AIV de aanbeveling beter gebruik te maken van bestaande bevoegdheden, mechanismen en instrumenten. In zijn reactie liet het kabinet weten dat hiervoor weinig mogelijkheden bestaan. Het kabinet onderschreef wel de aanbeveling van de AIV dat overdracht en toepassing van de bestaande informatie verbeterd kan worden, bijvoorbeeld door terugkoppeling van uitgevoerde evaluaties en gerechtelijke uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en het Hof van Justitie van de EU naar politieke gremia.

Het advies is voorbereid door een gecombineerde commissie onder voorzitterschap van prof.dr. E.M.H. Hirsch Ballin (AIV/CMR). De leden van de commissie waren mw. prof. dr. M.G.W. den Boer (CEI), mw. drs. K.M. Buitenweg (CMR), prof.dr. R.A. Lawson (CMR), mw. prof.mr.drs. L.A.J. Senden (CEI), mw. prof.mr. W.M.E. Thomassen (CMR) en mw. mr. H.M. Verrijn Stuart (AIV/CMR). Mw. mr.drs. M. de Jong was de ambtelijke contactpersoon. Drs. J. Smallegenbroek voerde het secretariaat, ondersteund door dhr. O. de Roos en mw. J.G.M. van Laar (stagiaires).

Het advies is in een aantal bijeenkomsten onder de aandacht gebracht van politici en ambtenaren. Op 3 april 2014 presenteerde voorzitter Hirsch Ballin, het advies aan circa vijftig medewerkers van ministeries, waarvan de meesten in hun werk te maken hebben met de rechtsstaat in de EU. Na de presentatie ontstond een geanimeerde discussie. Op 24 april vertegenwoordigde professor Senden de AIV bij een Ronde Tafel in de Tweede Kamer over de rechtsstaat in Europa, georganiseerd door de Vaste Commissie voor Europese Zaken van de Tweede Kamer. Zowel de Kamerleden als de andere aanwezige deskundigen spraken hun waardering uit over de inhoud van het advies. Op 22 en 23 april presenteerde professor Hirsch Ballin het advies in Estland en Letland, in seminars georganiseerd door de Nederlandse ambassade in de Baltische staten. Daarnaast stond het advies centraal in een bijeenkomst in Brussel op 29 april, met vertegenwoordigers van de Permanente Vertegenwoordigingen bij de EU van lidstaten van de EU, van het Raadssecretariaat en van de Europese Commissie. Op 16 december 2014 nam de Raad van de EU conclusies aan over de instelling van een politieke dialoog over het functioneren van de rechtsstaat in de lidstaten. De dialoog zal jaarlijks worden gevoerd in de Raad Algemene Zaken en zal eind 2016 worden geëvalueerd.

Regeringsreactie

In de regeringsreactie van april werd zowel een visie gegeven op het advies als op de Mededeling van de Europese Commissie 'Een nieuw EU-kader ter versterking van de rechtsstaat' en het EU-Scorebord voor Justitie 2014 (Tweede Kamer der Staten-Generaal 33877, nr. 19). De regering onderschreef de analyse van de AIV van het belang van de rechtsstaat, ook voor het functioneren van de EU als rechtsgemeenschap en is van mening dat de AIV de primaire verantwoordelijkheid voor het functioneren van de rechtsstaat terecht meer bij de Raad legt dan bij de Europese Commissie. Het aanvullend mechanisme moet immers een echte politieke dialoog in de Raad mogelijk maken. De regering is voorstander van een licht, niet punitief mechanisme dat een constructieve dialoog op basis van objectieve informatie mogelijk maakt. Naar het oordeel van de regering bestaan er weinig mogelijkheden om beter gebruik te maken van bestaande bevoegdheden, mechanismen en instrumenten. Het kabinet onderschreef wel de aanbeveling van de AIV dat overdracht en toepassing van de bestaande informatie verbeterd kan worden, bijvoorbeeld door terugkoppeling van uitgevoerde evaluaties en gerechtelijke uitspraken van het EHRM en het Hof van Justitie van de EU naar politieke gremia.

ADVIES nummer 88: *Naar een gedragen Europese samenwerking: werken aan vertrouwen*

In december 2013 ontving de AIV een adviesaanvraag over de gemeenschappelijke uitoefening van bevoegdheden en democratische legitimiteit in de EU. Het betreft in de kern de vraag hoe Europese besluitvorming en beleid dichter bij de lidstaten kan blijven en zo kan worden ingericht dat de burger zich beter gehoord voelt en in zijn belangen wordt beschermd.

Ter voorbereiding op het advies is een gecombineerde commissie ingesteld, bestaande uit mw. prof.mr.drs. L.A.J. Senden (voorzitter), mw. prof.dr. M.G.W. den Boer, mw. dr. F.A.W.J. van Esch, mw. dr. P.C. Plooi-van Gorsel, dr. A. Schout, prof.dr. A. van Staden, mr. C.G. Trojan, mw. mr. M.C.B. Visser en mr. N.P. van Zutphen (allen CEI), drs. D.J. Barth en mw. dr. M. Drent (CVV) en drs. T.P. Hofstee (CMR). Het secretariaat werd gevoerd door mw. drs. P.H. Sastrowijoto, bijgestaan door de stagiaires dhr. L. van Haaften en mw. E.A.M. Meijers. Als ambtelijke contactpersoon van het ministerie van Buitenlandse Zaken

member states' Permanent Representations to the EU, and of the Council Secretariat and the European Commission. On 16 December 2014 the Council of the EU adopted a series of conclusions regarding the launch of a political dialogue on the functioning of the rule of law in the member states. This dialogue will be conducted annually in the General Affairs Council and will be evaluated at the end of 2016.

Government response

In a letter published in April 2014 the government responded to the advisory report as well as to the European Commission's Communication 'A New EU Framework to Strengthen the Rule of Law' and the 2014 EU Justice Scoreboard (House of Representatives, 33 877, no. 19). In its response the government endorses the AIV's analysis of the importance of protecting the rule of law, not least in light of the EU's functioning as a community governed by the rule of law. It further notes that the AIV is right to assign primary responsibility for the proper functioning of the rule of law to the Council rather than the Commission, since the proposed supplementary EU rule-of-law mechanism is meant to facilitate real political dialogue within the Council. The government favours a light-touch, non-punitive mechanism that will permit constructive dialogue on the basis of objective information. Finally, although it believes that there is little scope to make better use of existing powers, mechanisms and instruments, the government supports the AIV's recommendation to improve the transfer and application of available information, for example by means of feedback to political forums on evaluation findings and judgments given by the European Court of Human Rights (ECtHR) and the Court of Justice of the European Union.

ADVISORY REPORT NO. 88: *Public Support for the European Union: Building Trust*

In December 2013 the AIV received a request for advice on the joint exercise of powers and democratic legitimacy in the EU. The central question was how European decision-making and policy can remain close to the member states and can be organised in such a way that citizens feel their views are taken into account more and their interests are better protected.

The report was prepared by a joint committee consisting of Professor L.A.J. Senden (chair), Professor M.G.W. den Boer,

Dr F.A.W.J. van Esch, Dr P.C. Plooi-j-van Gorsel, Dr A. Schout, Professor A. van Staden, C.G. Trojan, Ms M.C.B. Visser and N.P. van Zutphen (all CEI), D.J. Barth and Dr M. Drent of the Peace and Security Committee (CVV) and T.P. Hofstee of the Human Rights Committee (CMR). The executive secretary was Ms P.H. Sastrawijoto, assisted by L. van Haaften and Ms E.A.M. Meijers (trainees). Ms M. de Jong was involved in the drafting of the report as civil service liaison officer of the Ministry of Foreign Affairs. The AIV adopted the report on 4 April 2014.

The AIV believes that public trust can be restored through a multi-track approach. First, the EU's democratic character needs to be strengthened. The role of the European Parliament as representative of the citizens of Europe can be expanded, but the main focus should be on strengthening the role of national parliaments, institutions and procedures. National parliaments can also make better use of the instruments of democratic control at their disposal, such as the yellow and orange card procedures. Together with other national institutions, they are clearly best placed to build bridges between the public and the EU. Second, the debate on Europe at national and EU level needs to be politicised. Exposing and discussing political differences on European issues will increase public involvement. The House of Representatives can play a key role in this regard by consulting voters more emphatically than in the past, for example via the internet. The election of the President of the European Commission will also boost support for the EU.

The AIV believes that citizens are being misled in the debate on what is described as the 'creeping' transfer of powers. Powers are not being transferred by stealth. Government and parliament are actively involved in intergovernmental and Community decision-making. Moreover, the AIV does not perceive the issue of the transfer of powers in terms of loss and gain. National sovereignty is closely bound up with the capacity to act. At the core of the debate is the question of the level at which the Netherlands' capacity to act would be greatest. In cases where the pooling of powers at EU level would best serve Dutch interests, the AIV considers this to be the preferred option. In such cases, oversight efforts should focus on how EU powers are exercised.

is mw. mr.drs. M. de Jong bij de opstelling van het advies betrokken geweest. Het advies is vastgesteld op 4 april 2014.

De AIV ziet de oplossing voor het verminderen van het wantrouwen bij de burger in een meersporenaanpak. Aan de ene kant moet het democratische gehalte van de EU worden verbeterd. De rol van het Europees Parlement als vertegenwoordiger van de Europese burgers kan verder worden vergroot, maar vooral moet worden ingezet op een versterkte rol van nationale parlementen, instellingen en procedures. Ook kunnen nationale parlementen beter gebruikmaken van de middelen die zij hebben voor democratische controle, zoals de gele- en oranje kaartprocedures. Het zijn immers de nationale parlementen en instellingen die het best een brug kunnen slaan tussen de burger en de EU. Aan de andere kant moet het debat over Europa, zowel op nationaal als EU-niveau, worden gepolitiseerd. Het zichtbaar maken van geschilpunten over Europese kwesties en het voeren van een debat hierover zullen kunnen bijdragen aan een grotere betrokkenheid van de burger. Een belangrijke rol is hierin weggelegd voor de Tweede Kamer, die nadrukkelijker dan dusver de burger, bijvoorbeeld via internet, kan raadplegen. Ook de verkiezing van de voorzitter van de Europese Commissie kan leiden tot een groter draagvlak voor de EU.

De AIV is van oordeel dat de burger in het debat over de kwestie 'sluipende bevoegdhedenoverdracht' op het verkeerde been wordt gezet. Bevoegdheden worden niet 'sluipend' overgedragen. Zowel in het geval van de intergouvernementele als de communautaire besluitvorming zijn de regering en het parlement actief betrokken. Daarnaast plaatst de AIV de kwestie van bevoegdhedenoverdracht niet in het perspectief van verlies of winst. Nationale soevereiniteit houdt nauw verband met handelingsvermogen. De kern van de discussie is de vraag op welk niveau het handelingsvermogen van Nederland het grootst zou zijn. In gevallen waar de bundeling van bevoegdheden in EU-verband het belang van Nederland het beste dient, heeft dat naar het oordeel van de AIV de voorkeur. De AIV oordeelt dat de controle zich in dat geval moet toespitsen op de wijze van uitoefening van Uniebevoegdheden.

Over het economisch monetair beleid van de Unie constateert de AIV dat in gang gezette procedures nog tot volle wasdom moeten komen. De Tweede Kamer lijkt

het maximale te doen, maar moet zich realiseren dat de aanwezige kennis teveel geconcentreerd is bij een te beperkt aantal Kamerleden. De AIV beveelt daarom niet alleen de instelling aan van een speciale Kamercommissie voor het Europees Semester, maar ook verbreding van de ambtelijke ondersteuning.

Het advies is op 24 april 2014 gepresenteerd tijdens een ronde tafel met opiniemakers en vakjournalisten en heeft via berichtgeving van het ANP een brede verspreiding gekend naar regionale- en dagbladen. Op 13 mei heeft een delegatie van de Commissie Europese integratie van de AIV gesproken met leden van de Tweede Kamer over het advies. Bij de Kamerleden bestond wel scepsis over de suggesties van de AIV. Op 19 juni heeft de Tweede kamer tijdens een Algemeen Overleg gesproken over Democratische Legitimiteit. Het advies kwam toen uitgebreid aan de orde.

Regeringsreactie

De regeringsreactie verscheen op 13 juni 2014. De AIV-bevindingen leveren naar oordeel van de regering een interessante bijdrage aan de gedachtevorming over hoe de EU dichter bij de mensen kan worden gebracht, het draagvlak voor de EU kan worden vergroot en dat een breed scala aan maatregelen nodig is om de EU te laten ontwikkelen tot een democratisch breed gedragen bestuurslaag.

Ook is de regering het eens waar het gaat om de versterking van nationale instituties, de transparantie in de Europese besluitvormingsprocessen, de versterking van onafhankelijke nationale expertise en erkent dat het nationale parlement een brugfunctie met de burger en met het Europees Parlement vervult.

Over constitutionele toetsing wijst de regering op het wetsvoorstel van GroenLinks tot wijziging van de Grondwet dat bij aanneming de mogelijkheid opent voor rechterlijke toetsing van wetten aan een beperkt aantal grondwetsbepalingen. Het voorstel zou daarmee een beperkte invulling geven aan het advies van de AIV. Bij gelegenheid van de eventuele verdere behandeling van dit voorstel zal de regering een standpunt innemen over de wenselijkheid van constitutionele toetsing.

Met de AIV is de regering voorstander van verkleining van de Commissie zodra hiertoe gelegenheid bestaat. De regering

On the subject of economic and monetary policy, the AIV notes that existing procedures have yet to reach full maturity. The House of Representatives appears to be making every possible effort in this regard, but it needs to understand that the available knowledge is concentrated in the hands of too few MPs. The AIV therefore recommends not only the establishment of a special parliamentary committee for the European Semester but also the provision of additional administrative support.

On 24 April 2014 the report was presented at a roundtable discussion with opinion makers and journalists. As a result of a report by the ANP news agency, it received widespread coverage in local and national newspapers. On 13 May a delegation from the AIV's European Integration Committee (CEI) discussed the report with MPs, who expressed some scepticism over the AIV's recommendations. On 19 June the Permanent Parliamentary Committees on European Affairs and Foreign Affairs discussed the report in detail during a meeting with the foreign minister on the subject of democratic legitimacy.

Government response

The government responded to the report on 13 June 2014. It notes that the AIV's findings provide an interesting contribution to the government's thinking on how to bring the Union closer to its citizens and boost public support for the EU. It also agrees with the AIV that a wide range of measures are required to allow the EU to develop into a tier of government that enjoys broad democratic support.

The government further agrees with the AIV's conclusions on strengthening national institutions, the transparency of European decision-making processes and increasing independent national expertise. It also recognises that national parliaments serve as a bridge between the public and the European Parliament.

On the subject of constitutional review, the government refers to the Green Left Alliance's bill to amend the Constitution. If adopted, this bill will pave the way for the judicial review of Acts of Parliament for compatibility with a small number of constitutional provisions. This would constitute a limited implementation of the AIV's recommendation. Should the bill

move forward, the government will adopt a position on the desirability of introducing constitutional review.

Like the AIV, the government is in favour of reducing the size of the Commission as soon as possible. It also supports the idea of a more independent European statistical service and is accordingly in favour of strengthening Eurostat's independence. Having said that, it disagrees with the AIV's observation that the national budgetary process has been brought forward *de facto* by the European budgetary process and that the political decision-making procedure for the draft budget has been brought forward to the spring. In addition, the government does not believe that the Council of State's advisory role regarding the national budget places excessive demands on its expertise due to European budgetary rules.

The advisory report states that at present ministers often criticise the European institutions, while they should be making it clear that they themselves are participants in European decision-making procedures and thus share responsibility for the decisions that are taken. The government does not recognise this picture. However, it acknowledges that contradictory messages at national and European level can undermine democratic legitimacy and therefore devotes a lot of attention to setting the right tone regarding the EU.

Finally, the government notes that the Senate recently discussed and passed a bill on non-binding corrective advisory referendums, while also adopting – at first reading – a constitutional amendment introducing a binding corrective advisory referendum. During this process, the Senate considered the arguments put forward by the AIV. This means that, in practice, the Netherlands will also be able to hold non-binding advisory referendums on European treaties. The AIV's observations on the careful phrasing of questions and the provision of adequate information are obviously relevant in this regard.

ADVISORY LETTER NO. 25: *Development Cooperation: Beyond a Definition*

In response to the publication of the Interministerial Policy Review 'Towards a New Definition of Development Cooperation: Considerations on ODA' of June 2013 and the government's response to this review of 17 February 2014, the AIV decided

ondersteunt het idee voor een meer onafhankelijke Europese dienst voor de statistiek en pleit dan ook voor versterking van de onafhankelijkheid van Eurostat. Overigens merkt de regering op dat het van mening verschilt met de AIV over de constatering dat het nationale begrotingsproces door het Europese proces *de facto* naar voren is gehaald en dat de politieke besluitvorming over de ontwerpbegroting vervoegd is naar het voorjaar. Daarnaast heeft de regering een andere visie op de wissel die wordt getrokken op de deskundigheid van de Raad van State bij de advisering over de begroting in het kader van de Europese begrotingsregels.

De regering herkent zich niet in het beeld dat bewindslieden zich nu vaak tegenover instellingen opstellen, terwijl zij zelf deelnemers aan het Europees besluitvormingsproces zijn en dus medeverantwoordelijkheid dragen voor de genomen besluiten. Wel wordt het ondermijningsrisico van uiteenlopende boodschappen in de nationale en Europese context onderkend en de toonzetting in het debat over de EU blijft een belangrijk aandachtspunt.

De regering wijst er tot slot op dat de Eerste Kamer onlangs heeft gesproken over het wetsvoorstel raadgevend referendum (niet-bindend, correctief, raadgevend). Dit voorstel is, net als een grondwetswijziging in eerste lezing tot de invoering van een bindend, correctief, raadgevend referendum, aanvaard. Daarbij zijn ook de argumenten gewogen die door de AIV naar voren worden gebracht. In de praktijk zal het dus mogelijk kunnen zijn dat ook over Europese verdragen een niet-bindend raadgevend referendum wordt gehouden. De opmerkingen van de AIV over een zorgvuldige vraagstelling en goede informatievoorziening zijn daarbij uiteraard relevant.

BRIEFADVIES nummer 25: *Ontwikkelingssamenwerking: meer dan een definitiekwestie*

Naar aanleiding van zowel het rapport van het Internationale Beleidsonderzoek 'naar een nieuwe definitie van ontwikkelingssamenwerking: Beschouwingen over ODA' van juni 2013 als de kabinetsreactie die op 17 februari 2014 op dit rapport werd gepubliceerd besloot de AIV op korte termijn een briefadvies uit te brengen. Het briefadvies werd na consultatie en inbreng van de Commissies Ontwikkelingssamenwerking (COS) en Vrede en Veiligheid (CVV) van de AIV, opgesteld door mw. prof.dr. M.E.H. van Reisen (AIV/COS) en prof.dr. A. de Ruijter (COS). Secretariële

ondersteuning is verleend door drs. T.D.J. Oostenbrink en mw. E.A.M. Meijers (stagiaire). Het briefadvies is door de AIV vastgesteld tijdens zijn vergadering van 9 mei 2014.

In het briefadvies stelt de AIV dat eventuele herziening van de definitie van ODA goed moet worden afgestemd met de Declaraties van Parijs, Accra en Busan over effectiviteit van hulp alsmede op de internationale duurzame ontwikkelingsagenda na 2020. Doel is niet om te bezuinigen maar om te herijken. Vooralsnog dient vastgehouden te worden aan de 0,7% norm als basis voor nieuwe internationale afspraken, mede met het oog op de benodigde financiering van *global public goods* zoals milieu, klimaatverandering en veiligheid. Liefst ziet de AIV deze inspanningsnormen gemoderniseerd aan de hand van een reële inschatting van middelen en maatregelen die nodig zijn om de door de VN en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) gestelde ontwikkelingsdoelen op afzienbare termijn te bereiken.

Op 19 mei 2014 heeft een delegatie van de AIV uitgebreid gesproken met leden van de Algemene Commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking van de Tweede Kamer over het briefadvies. Het gesprek duurde meer dan een uur en behandelde alle aspecten uit het briefadvies. Ook is een aantal artikelen over het briefadvies verschenen in de vakpers, als *Vice Versa*.

Regeringsreactie

Op 4 juni 2014 ontving de AIV een regeringsreactie op het briefadvies, waarin minister Ploumen de AIV dankte voor zijn bijdrage aan de discussie over modernisering van de definitie van ontwikkelingssamenwerking en de toekomst van internationale samenwerking in bredere zin. Zij kon zich vinden in de analyse dat Nederland internationaal een goede reputatie heeft opgebouwd op het terrein van ontwikkelingssamenwerking door jarenlang kwalitatief hoogwaardige ontwikkelingshulp te bieden en dat dit een goede investering blijkt met een meerwaarde voor buitenlands beleid en daarmee ook Nederlandse belangen. Ook werd onderschreven dat voorspelbaarheid en eigenaarschap gestimuleerd door internationale transparante registratie van groot belang zijn.

De minister ziet de aanbevelingen in het briefadvies grotendeels als bevestiging van het kabinetsbeleid. Zij is het

to publish an advisory letter on this subject as swiftly as possible. Following consultations with and input from the Development Cooperation Committee (COS) and the Peace and Security Committee (CVV), the letter was prepared by Professor M.E.H. van Reisen (AIV/COS) and Professor A. de Ruijter (COS). The executive secretary was T.D.J. Oostenbrink, assisted by Ms E.A.M. Meijers (trainee). The AIV adopted the advisory letter on 9 May 2014.

In the letter, the AIV notes that any revision of the definition of official development assistance (ODA) must be in line with the Paris, Accra and Busan Declarations on aid effectiveness and the international post-2015 sustainable development agenda. The aim is to re-evaluate ODA, not to cut it. For now, the 0.7% standard should be upheld as the basis for new international agreements, not least in the interests of securing the necessary funding for global public goods such as the environment, climate and security. Ideally, the AIV would like such commitment standards to be updated on the basis of a realistic assessment of the resources and measures needed to meet the development goals outlined by the UN and the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) within the foreseeable future.

On 19 May 2014 a delegation from the AIV discussed the advisory letter in detail with members of the Permanent Parliamentary Committee on Foreign Trade and Development Cooperation. The discussion, which lasted over an hour, touched on all aspects of the letter. In addition, several articles on the advisory letter appeared in specialist publications, including the specialist journal *Vice Versa*.

Government response

On 4 June 2014 the AIV received the government's response to this advisory letter, in which Minister for Foreign Trade and Development Cooperation Lillianne Ploumen thanks the AIV for its contribution to the debate on modernising the definition of development cooperation and on the future of international cooperation in general. She agrees with the observation that the Netherlands has built a good international reputation in development cooperation by providing high quality aid over many years and that this has proved to be a good investment that gives added value to foreign policy and hence serves Dutch interests. In addition,

she shares the AIV's view that predictability and ownership, promoted through transparent international registration, are vital.

The minister regards the recommendations in the advisory letter as largely confirming the government's policy and agrees that a new definition of ODA must take into account the provisions of the Treaty of Lisbon. She is not in favour of separate input targets for poverty, climate, peace and security, and migration but agrees that extra efforts are needed to support countries that are lagging behind in the fight against extreme poverty, for example in the form of agreements that set minimum standards for action to combat extreme poverty in low-income countries. The minister regards measurement of all forms of external development financing as an initial step towards the universal, comprehensive system of agreements on the attainment of global goals that she wishes to work towards. She accordingly expresses her satisfaction at the fact that the AIV supports this vision and that it is prepared, if necessary, to provide more detailed advice to this end.

ADVISORY LETTER NO. 26: *The EU's Dependence on Russian Gas: How an Integrated EU Policy Can Reduce It*

The crisis in Crimea and Ukraine has focused attention on the EU's energy dependency on Russia. The purpose of this advisory letter, which was published on the AIV's own initiative, was to identify what action can be taken in the short and longer term to increase the energy security of the EU as a whole and so contribute to the Netherlands' input at the European Council of 26-27 June 2014. Following consultations with and input from the European Integration Committee (CEI) and the Peace and Security Committee (CVV), this letter was prepared by Dr A.R. Korteweg (CVV), Professor A. van Staden (AIV/CEI) and C.G. Trojan (CEI). The executive secretary was Ms P.H. Sastrowijoto, assisted by Ms E.A.M. Meijers (trainee).

On average, the EU imports about a quarter of its gas from Russia, while some eastern member states depend on Russia for 50% or more of their gas. This dependency makes the EU as a whole vulnerable to political pressure from Russia. In the AIV's opinion, it prevents the EU from responding adequately to developments in the current crisis

ook eens met dat een nieuwe definitie van ODA rekening moet houden met het Verdrag van Lissabon. De minister bleek geen voorstander van aparte inputdoelstellingen voor armoede, klimaat, vrede en veiligheid en migratie. Wel vond ook zij dat extra inspanning nodig is om landen die achterblijven bij de bestrijding van extreme armoede te ondersteunen, bijvoorbeeld in het kader van normerende afspraken over minimale inzet ter bestrijding van extreme armoede in lage-inkomenslanden. De minister ziet registratie van alle vormen van externe financiering van ontwikkeling als een eerste stap in de richting van het universele en integrale systeem van afspraken over het bereiken van mondiale doelen dat haar op termijn voor ogen staat. Zij geeft dan ook aan verheugd te zijn dat de AIV deze visie ondersteunt en bereid is hierover eventueel nader advies uit te brengen.

BRIEFADVIES nummer 26: *De EU-gasafhankelijkheid van Rusland: hoe een geïntegreerd EU-beleid dit kan verminderen*

De crisis rond de Krim en Oekraïne heeft de aandacht gevestigd op de energieafhankelijkheid van de landen van de EU van Rusland. Het doel van dit briefadvies, dat op eigen initiatief is uitgebracht, is in kaart te brengen welke acties op de korte en langere termijn kunnen worden genomen om de energievoorzieningszekerheid van de EU als geheel te vergroten en zodoende een bijdrage te leveren aan de Nederlandse inbreng in de vergadering van de Europese Raad van 26 en 27 juni 2014. Dit briefadvies is, na consultaties en inbreng van de Commissie Europese Integratie (CEI) en de Commissie Vrede en Veiligheid (CVV), opgesteld door dr. A.R. Korteweg (CVV), prof.dr. A van Staden (AIV/CEI) en mr. C.G. Trojan (CEI). Secretariële ondersteuning is verleend door mw. drs. P.H. Sastrowijoto en mw. E.A.M. Meijers (stagiaire).

Gemiddeld betreft de EU tenminste een kwart van de gasinvoer uit Rusland waarbij een aantal oostelijk gelegen lidstaten voor 50% of meer afhankelijk is van Russisch gas. Deze afhankelijkheid maakt de EU als geheel kwetsbaar voor politieke druk vanuit Rusland. Dit vormt volgens de AIV een grote belemmering voor de EU om op adequate wijze te reageren op de ontwikkelingen in de huidige crisis in Oekraïne. Om de gasafhankelijkheid te verminderen is het belangrijkste middel het vergroten van connecties binnen het pijpleidingennetwerk binnen de EU en extra gasopslag. Ook de toename van reverse flows, die zorgen dat gas in

twee richtingen door pijpleidingen kan stromen, is hierbij van belang. Goede resultaten zijn al geboekt, maar betere verbindingen tussen Oost- en West-Europa zijn gewenst.

Voor de lange termijn ziet de AIV mogelijkheden voor diversificatie. Het gaat niet enkel om alternatieve routes van pijpleidingen om Oekraïne heen, maar ook om andere bronnen (zoals Azerbeidzjan, Cyprus en Noord-Afrika) en andere types gas, zoals vloeibaar gas (LNG). Hiervoor moeten nieuwe pijpleidingen worden aangelegd en LNG-terminals worden gebouwd. Het is evident dat geopolitieke overwegingen een prominente plaats moeten innemen in deze investeringsbeslissingen, zowel op nationaal als op EU-niveau. De AIV bepleit een steviger rol op Europees niveau voor de Hoge Vertegenwoordiger van Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid (HV).

De EU heeft dringend behoefte aan een geïntegreerd EU-energiebeleid. De AIV is van mening dat de regeringsleiders actie moeten ondernemen. In concreto betekent dit een snelle implementatie van het Derde Energie Pakket (liberalisering van de energiemarkt) en het nemen van besluiten over de energievoorstellen van de Europese Commissie die eind mei 2014 zijn gepubliceerd. Deze voorstellen bevatten belangrijke stappen voor het creëren van energieveiligheid.

Het advies heeft geleid tot artikelen in NRC en de Correspondent en er werd aandacht aan geschonken in een Nieuwsuurreportage over dit onderwerp. Het kwam tevens aan de orde tijdens Kamerdebatten (motie Klaver tijdens plenair Tweede Kamerdebat over de Europese Raad op 25 juni 2014 en tijdens Mondeling Overleg in de Eerste Kamer op 23 september). Op 14 september hebben prof. dr. A. van Staden, mr. C.G. Trojan en dr. A.R. Korteweg een gesprek gehad met oud-premier en Minister van Staat prof. dr. R.F.M. Lubbers en de speciaal gezant Energie van het ministerie van Economische Zaken, drs. A.J.L. van Bohemen.

Regeringsreactie

Op 7 oktober 2014 ontving de AIV een regeringsreactie op het briefadvies. Hierin blijkt dat de regering zich in grote lijnen kan vinden in de analyse van de AIV. De regering onderschrijft het belang dat de AIV hecht aan een integrale visie ten aanzien van energie en erkent bovendien de belangrijke geopolitieke dimensie van

in Ukraine. The main way to reduce dependency on Russian gas is to improve interconnectivity between member states' networks and increase strategic stocks. Increasing reverse flows, which ensure that gas can flow through pipelines in both directions, is also important in this regard. Progress has already been achieved in these areas, but better connections between Eastern and Western Europe are still needed.

In the long term, the AIV believes that the solution may lie in diversification. This applies to alternative gas supply routes that avoid Ukraine as well as to other sources (e.g. Azerbaijan, Cyprus and North Africa) and other types of gas, such as liquefied natural gas (LNG). In such cases, it may be necessary to construct new pipelines and LNG terminals. It is clear that geopolitical considerations should play a key role in such investment decisions at both national and EU level. The AIV is accordingly in favour of strengthening the role of the High Representative for Foreign Affairs and Security Policy in this area.

The EU urgently requires an integrated EU energy policy. According to the AIV, the heads of government of the member states need to take action. In practice, such action should include a swift implementation of the Third Energy Package (liberalisation of the energy market) and the adoption of the energy strategy published by the European Commission at the end of May 2014, which contains several key proposals for reducing energy dependency.

The advisory letter led to articles in the *NRC Handelsblad* newspaper and on the online journalism platform *De Correspondent*, and was discussed in a report on this issue on the current affairs programme *Nieuwsuur*. It was also discussed during a plenary debate in the House of Representatives on 25 June 2014 on the upcoming European Council, in response to a motion submitted by MP Jesse Klaver, and during a meeting of the Senate Committees on European Affairs and on Foreign Affairs, Defence and Development Cooperation with the Minister of Foreign Affairs on 23 September. On 14 September Professor A. van Staden, C.G. Trojan and Dr A.R. Korteweg met with former Prime Minister and Minister of State Professor Ruud Lubbers and the Ministry of Economic Affairs' Energy Envoy, Aad van Bohemen.

Government response

The AIV received the government's response to the advisory letter on 7 October 2014. In it, the government notes that it generally agrees with the AIV's analysis. It endorses the importance that the AIV attaches to an integrated energy strategy and also recognises the prominent and increasingly important role the geopolitical dimension plays in energy policy. In light of the potential risks, it is crucial that security of energy supply feature prominently on the European political agenda and that concrete measures be developed to improve it.

The government is pressing for the High Representative for Foreign Affairs and Security Policy to coordinate the external aspects of EU energy policy in close cooperation with the European External Action Service (EEAS) and the European Commission. In addition, it supports the AIV's recommendation of greater EU coordination of renewable energy grants.

In the government's opinion, the AIV is right to argue that a strategic and coherent Ukrainian energy policy is indispensable if the energy security of both Ukraine and the EU is to be strengthened. By extension, the government agrees with the AIV that using existing pipelines to influence Gazprom's gas prices is an inappropriate tactic and that corruption in the energy sector must be tackled. It is not just political will and tangible measures from Kyiv that are needed for this large-scale support operation to succeed; the EU, the International Monetary Fund (IMF) and the Russian authorities must also be prepared to contribute.

Improving and increasing interconnectivity, reverse flows and gas from other sources (diversification) have been on the EU agenda for some time. Actions undertaken in that area have arisen from the Third Energy Package, the Infrastructure Package and the Regulation concerning measures to safeguard security of gas supply. The European Economic Recovery Plan has also provided fresh impetus for investment in gas infrastructure.

The government shares the AIV's opposition to a centralised purchasing mechanism and also takes a very cautious approach to strategic gas storage. It is particularly important

energiebeleid en dat deze dimensie een steeds grotere rol speelt. Gezien de potentiële risico's is het van belang dat energievoorzieningszekerheid hoog op de Europese politieke agenda staat en dat concrete maatregelen worden uitgewerkt om de voorzieningszekerheid te versterken.

De regering pleit ervoor dat de HV de externe dimensie van het EU-energiebeleid coördineert en daarbij nauw samenwerkt met de Europese Dienst voor Extern Optreden EDEO en de Europese Commissie. Tevens ondersteunt de regering de aanbeveling van de AIV om meer EU-coördinatie toe te passen bij de subsidiëring van duurzame energie.

De AIV stelt in de ogen van de regering terecht dat een strategische en coherente Oekraïense energiepolitiek onontbeerlijk is om de energiezekerheid van zowel Oekraïne als de EU te versterken. In het verlengde daarvan is de regering met de AIV van oordeel dat het politiek aanwenden van bestaande pijpleidingen om de Gazprom-gasprijzen te beïnvloeden een onheus middel is en dat de corruptie in de sector aangepakt moet worden. Om deze grootscheepse ondersteuningsoperatie te laten slagen, zijn niet alleen politieke wil en concrete maatregelen in Kiev vereist; ook de EU, het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Russische autoriteiten moeten bereid zijn hieraan bij te dragen.

Het verbeteren en verzwaren van interconnectie, *reverse-flow* en het aanvoeren van gas uit meerdere bronnen staan al enige tijd op de Europese agenda. Acties die op dat gebied zijn en worden ondernomen volgen onder meer uit het Derde Energiepakket, het Infrastructuurpakket en de Verordening leveringszekerheid aardgas. Verder is met het Economisch Herstel Programma een impuls gegeven aan investeringen in de gasinfrastructuur.

De regering is, met de AIV, geen voorstander van een centraal inkoopmechanisme en stelt zich ook zeer terughoudend op als het gaat om strategische gasopslag. Het is vooral van belang dat de lidstaten van de Europese Unie eerst de bestaande Europese regelgeving volledig implementeren.

ADVIES nummer 89: *Naar betere mondiale financiële verbondenheid: het belang van een coherent internationaal economisch en financieel stelsel*

Op 27 augustus 2013 ontving de AIV een adviesaanvraag van de regering over coherentie op het terrein van de internationale economische en financiële architectuur. Speciale aandacht ging uit naar de kleinere opkomende en armere landen met de vraag of deze voldoende vertegenwoordigd zijn. Tevens werd gevraagd te adviseren over waar de aangrijppingspunten voor het Nederlandse coherentiebeleid liggen.

Het advies werd opgesteld door een gecombineerde commissie onder leiding van prof.dr. R.E. van der Hoeven (COS). Leden van de commissie waren drs. F.A.J. Baneke (COS), dr. B.S.M. Berendsen (COS), mw. H.C.J. van den Burg (CMR), dhr. J. van Ham (COS), prof.dr. K. van Paridon (CEI), mw. prof.dr. M.E.H. van Reisen (AIV/COS) en mw. mr. M.C.B. Visser (CEI). Secretaris van de commissie was drs. P. de Keizer, bijgestaan door de stagiaires mw. J. van Laar en mw. E.A.M. Meijers. Mw. mr. N.P.F. Bollen en drs. F.C. Haver Droeze van het ministerie van Buitenlandse Zaken waren de ambtelijke contactpersonen.

In het advies stelt de AIV dat het internationale economische en financiële stelsel niet goed functioneert en dringend aan hervorming toe is. Als niet snel wordt ingegrepen, raakt het hopeloos achterhaald. De AIV wijst erop dat besluitvorming uit de pas loopt met de huidige geopolitieke verhoudingen, dat arme landen nauwelijks vertegenwoordigd zijn en dat de steeds grotere vervlechting van financiële markten en internationale vermogenscumulatie adequate reacties vergen. De wereld heeft behoefte aan financieel-economische stabiliteit, maar met het internationale stelsel dat zijn wortels heeft in afspraken uit 1944 (Bretton Woods) lukt dat niet. De nasleep van de crisis van 2008, de dynamiek van de financiële markten en financiële instellingen en groeiende mondiale ongelijkheid voeren de druk op het stelsel op. Een ondoorzichtige opeenstapeling van verdragen en regelingen, die elkaar deels overlappen, maakt het beheer bovendien extra ingewikkeld.

Dit raakt niet alleen het Westen, ook lage-inkomenslanden hebben baat bij een goed functionerend stelsel. Door hun beperkte integratie in de wereldeconomie ging de crisis van 2008 deels aan hen voorbij en bleven kapitaalstromen

that EU member states first fully implement existing European legislation in this area.

ADVISORY REPORT NO. 89: *Improving Global Financial Cohesion: The Importance of a Coherent International Economic and Financial Architecture*

On 27 August 2013 the government asked the AIV to produce an advisory report on the coherence of the international economic and financial architecture. The request focused on the position of the smaller emerging economies and poorer countries, asking whether they were adequately represented. It further asked how Dutch coherence policy should engage with the issues raised.

The report was prepared by a joint committee chaired by Professor R.E. van der Hoeven of the Development Cooperation Committee (COS). Its other members were Professor M.E.H. van Reisen (AIV/COS), F.A.J. Baneke, Dr B.S.M. Berendsen and J. van Ham (all COS), Professor K. van Paridon and Ms M.C.B. Visser of the European Integration Committee (CEI) and Ms H.C.J. van den Burg of the Human Rights Committee (CMR). The executive secretary was P. de Keizer, assisted by Ms J. van Laar and Ms E.A.M. Meijers (trainees). Ms N.P.F. Bollen and F.C. Haver Droeze of the Ministry of Foreign Affairs acted as civil service liaison officers.

In its report, the AIV argues that the international economic and financial system is not functioning properly and that it is in urgent need of reform. Without rapid intervention, it will soon become hopelessly outdated. The AIV notes that decision-making is out of step with the current geopolitical situation, that poor countries are barely represented and that adequate responses are required to control the ever-increasing intertwining of financial markets and international wealth accumulation. While the world needs financial and economic stability, the current international architecture, which is rooted in the Bretton Woods Agreement (1944), will not allow it. Pressure on the system is increasing due to the combined effects of the aftermath of the crisis of 2008, the dynamics of the financial markets and financial institutions and growing global inequality. Further complicating the task of managing the system is an opaque accumulation of – partly overlapping – treaties and regulations.

A well-functioning financial system benefits not only the West, but also low-income countries. Because of their limited integration in the global economy, these countries were only partly affected by the crisis of 2008 and their capital flows remained fairly constant. However, the continuation of the crisis has made those capital flows more volatile, which will have negative effects on economic growth.

The main problem is the absence of a concerted approach to improving global financial and economic stability. Other reasons for concern include outdated management structures and lack of supervision. The AIV believes that there is no need for a new system but that the current one is in urgent need of fundamental reform. For example, more attention needs to be devoted to global governance and representativeness. This could be achieved by means of a new treaty body under the auspices of the UN (Global Economic Coordination Council) and reforms within the IMF, the World Bank and the Financial Stability Board. The AIV further calls for an explicit focus on financing the post-2015 development agenda, for an active Dutch contribution to increasing global financial stability and for the strengthening of the financial sector in low-income countries.

The advisory report was published on 4 August 2014 and was presented by Professor Van der Hoeven at a lunchtime meeting at the Ministry of Foreign Affairs on 7 October. The other members of the panel, Peter Grevendonk and Bram van Ojik, responded to the report. Both highlighted the report's political and social importance given the lack of attention generally devoted to this issue. In his response, Mr Van Ojik focused on the political viability of restructuring the international financial architecture, while Mr Grevendonk's response emphasised the importance of effective coordination within the financial system. The report was also discussed during a session chaired by Professor Van der Hoeven at the Africa Works conference in Leiden on 17 October 2014. During the session, Professor Lungisile Ntsebeza and Professor Chibuike Uche both criticised the report for being too Eurocentric. In addition, they both highlighted the importance of ownership for African countries and argued that they should formulate their own development plans and deviate from the IMF's rules. A number of articles about the report appeared in specialist publications.

van en naar deze landen redelijk op peil. Maar nu de crisis voortduurt, gaan die stromen meer fluctueren, met alle negatieve gevolgen voor de economische groei van dien.

Het ontbreken van een gezamenlijke aanpak om financieel-economische stabiliteit in de wereld te bevorderen is het hoofdprobleem. Een achterblijvende beheersstructuur en gebrek aan toezicht geven andere reden tot zorg. Volgens de AIV hoeft er geen nieuw stelsel te komen, maar is een grondige herziening van het huidige stelsel wel dringend nodig. Bijvoorbeeld door meer werk te maken van global governance en representativiteit. Dat kan door een nieuw verdragsorgaan onder auspiciën van de VN (*Global Economic Co-ordination Council*) en hervormingen binnen het IMF, de Wereldbank en de *Financial Stability Board*. De AIV pleit verder voor expliciete aandacht voor financiering van de ontwikkelingsagenda na 2015, voor een actieve bijdrage door Nederland aan grotere financiële stabiliteit wereldwijd en voor de opbouw van financiële sectoren in lage-inkomenslanden.

Het advies werd op 4 augustus 2014 uitgebracht en is op 7 oktober gepresenteerd door professor Van der Hoeven tijdens een lunchbijeenkomst op het ministerie van Buitenlandse Zaken. In het panel namen de heren Grevendonk en Van Ojik zitting en zij gaven een reactie op het advies. Beiden benadrukten het politieke en maatschappelijke belang van het rapport aangezien het onderwerp onderbelicht is. Dhr. Van Ojik spitte zijn reactie voornamelijk toe op de politieke haalbaarheid van het herstructureren van de financiële architectuur. De heer Grevendonk onderstreepte in zijn reactie het belang van goede coördinatie in het financiële systeem. Ook is het advies onderwerp van discussie geweest tijdens een van de sessies van de Africa Works conferentie te Leiden op 17 oktober 2014, die werd voorgezeten door professor Van der Hoeven. Professor L. Ntsebeza en professor Ch. Uche gaven beiden een kritische reactie op het rapport, met de overlappende kritiek dat het rapport te eurocentrisch is. Ook benadrukten zij beiden het belang van *ownership* van de Afrikaanse landen en stelden dat Afrikaanse landen hun eigen ontwikkelingsplan moeten uiteenzetten en de regels van het IMF moeten breken. Ook is een aantal artikelen verschenen in de vakpers.

Regeringsreactie

In de regeringsreactie van 21 november 2014 wordt de hoofdconclusie, dat het niet nodig zou zijn om een nieuw internationaal economisch en financieel stelsel te ontwikkelen maar dat het alleszins gewenst is om te kijken naar mogelijkheden om kleinere opkomende en armere landen betere toegang tot het stelsel te verschaffen, onderschreven. Veel aanbevelingen vinden gehoor en zullen waar mogelijk overgenomen worden. Zo deelt de regering de aanbeveling dat Nederland moet blijven aandringen op aanpassing van de zeggenschapsverhoudingen binnen het IMF. Ook wordt het belang van het thema *Financing for Development* onderschreven en wordt de analyse, dat sterk fluctuerende inkomende en uitgaande kapitaalstromen van invloed zijn op de macro-economische stabiliteit van opkomende en armere economieën, gedeeld.

De AIV gaat in op een grotere inzet van Speciale Trekkingsrechten (SDRs) ter aflossing van de rol van de dollar om ontwikkelingslanden beter toegang te bieden tot stabielere reservemunteenheden. De minister onderschrijft dat het voor lage inkomenslanden belangrijk is dat zij toegang hebben tot stabiele financiële middelen wanneer dit nodig is. Momenteel is een uitbreiding van de rol van SDRs, echter niet aan de orde.

Ook onderschrijft de minister het belang van de nieuwe VN conferentie *Financing for Development*. Deze conferentie zal in juli 2015 in Addis Ababa plaatsvinden en zal daar, ook vanuit haar rol als covoorzitter van het *Global Partnership for Effective Cooperation*, een actieve bijdrage aan leveren. Hierbij zullen ook diverse van de aanbevelingen uit het advies worden meegenomen.

Op een aantal terreinen deelt de regering de visie van de AIV niet. De aanbeveling om een nieuwe overlegstructuur op te starten om zo de coherentie in eigen huis te bevorderen wordt niet overgenomen. Verder is de regering het niet eens met de aanbeveling om de *Financial Stability Board* te laten evolueren tot een mondiaal coördinatieorgaan ter verbetering van global *governance* en de representativiteit. Het kabinet is van mening dat dit niet past aangezien deze board voornamelijk bestaat uit toezichthouders en centrale bankiers en als doel heeft aanbevelingen te doen over financiële regelgeving.

Government response

In its response to the advisory report of 21 November 2014, the government endorses the AIV's main conclusion that it is not necessary to develop a new international economic and financial system but that it is highly desirable to look at ways in which smaller emerging economies and poorer countries can be afforded better access to the system. The government supports many of the AIV's recommendations and will adopt them where possible. It agrees, for example, that the Netherlands should continue to press for the rapid adjustment of voting rights within the IMF. In addition, it acknowledges the importance of 'Financing for Development' and shares the AIV's observation that volatile incoming and outgoing capital flows undermine the macro-economic stability of emerging economies and poorer countries.

The AIV would like to see Special Drawing Rights (SDRs) play a more important role and the dollar become less prominent so as to give developing countries better access to more stable reserve currencies. The minister agrees that it is important for low-income countries to gain access to stable financial resources when this is needed. At present, however, there is no need to give SDRs a greater role.

The minister also recognises the importance of the new UN conference on Financing for Development that is to be held in Addis Ababa in July 2015. She intends to play an active role in this conference, partly in her capacity as co-chair of the Global Partnership for Effective Development Co-operation. She will also raise a number of the AIV's recommendations there.

In a number of areas, the government does not share the AIV's conclusions. It does not support the recommendation to establish a new consultative structure in order to enhance the coherence of Dutch contributions to the international economic and financial system. Nor does it support the recommendation to transform the Financial Stability Board (FSB) into a global coordinating body in order to enhance global governance and representativeness. The government believes that this would be inappropriate, since the FSB consists mainly of supervisory authorities and central bankers and its object is to issue recommendations on financial legislation.

ADVISORY REPORT NO. 90: *The Future of the Arctic Region: Cooperation or Confrontation?*

On 12 February 2014 the government asked the AIV to produce an advisory report on the foreign and security policy aspects of developments concerning the Arctic Ocean. This request was rooted in the fact that the government required a detailed analysis of the impact of climate change on the geopolitical context and on foreign and security policy, with a view to drafting a new Dutch policy framework for the polar regions in 2015.

The report was prepared by a joint committee chaired by Professor J.J.C. Voorhoeve of the AIV and the Peace and Security Committee (CVV). Its other members were: Lieutenant General (ret.) M.L.M. Urlings (AIV/CVV) (vice-chair), D.J. Barth, Professor J. Colijn, Dr M. Drent, Major General (Marine Corps) (ret.) C. Homan, Dr A.R. Korteweg and J. Ramaker (all CVV) and Ms H.M. Verrijn Stuart of the AIV and the Human Rights Committee (CMR). The executive secretary was Ms M.E. Kwast-van Duursen, assisted by Ms S.F.F. Meijer (trainee). The committee was assisted by civil service liaison officers Ms L. Buisman and Ms E.H.T van Eerten of the Ministry of Foreign Affairs and R.G. van de Wetering of the Ministry of Defence. The AIV adopted the report on 5 September 2014.

The AIV believes that the government should formulate an Arctic strategy so that it can effectively defend Dutch interests in the Arctic, which is becoming increasingly significant as a result of climate change, geopolitical developments and economic opportunities. At present, Dutch efforts in the political and policy arena are too fragmented and lack strategic focus. In order to address this, the AIV recommends establishing an interministerial committee on Arctic affairs. The EU should also start playing a greater role in the region, given the major strategic and economic interests at stake and its potential to contribute on climate issues, sustainable development and disaster relief.

Climate change is having a major impact on – and presents a major threat to – the Arctic biosphere. Melting land ice is causing sea levels to rise even further. The AIV accordingly urges the Netherlands to remain active in this area. In particular, it should work towards the adoption of a code

ADVIES nummer 90: *De toekomst van de Arctische regio: samenwerking of confrontatie?*

Op 12 februari 2014 ontving de AIV een adviesaanvraag over buitenlands- en veiligheidspolitieke vraagstukken van ontwikkelingen met betrekking tot de Noordelijke IJszee. De directe aanleiding voor deze adviesaanvraag was gelegen in het feit dat het kabinet, met het oog op het in 2015 op te stellen nieuwe Nederlandse beleidskader over de Poolgebieden, behoefte had aan een nadere analyse over de gevolgen van de klimaatverandering voor de geopolitieke context en het veiligheids- en buitenlands beleid.

Het advies werd voorbereid door een gecombineerde commissie bestaande uit: prof.dr.ir. J.J.C. Voorhoeve (AIV/CVV, voorzitter), LGen b.d. M.L.M. Urlings (AIV/CVV, vicevoorzitter), drs. D.J. Barth (CVV), prof.dr. J. Colijn (CVV), mw. dr. M. Drent (CVV), gen.-maj. der mariniers b.d. mr.drs. C. Homan (CVV), dr. A.R. Korteweg (CVV), drs. J. Ramaker (CVV) en mw. mr. H.M. Verrijn Stuart (AIV/CMR). Het secretariaat werd gevoerd door mw. drs. M.E. Kwast-van Duursen, bijgestaan door de stagiaire mw. S.F.F. Meijer. De commissie werd bijgestaan door de ambtelijke contactpersonen mw. drs. L. Buisman en mw. drs. E.H.T van Eerten namens het ministerie van Buitenlandse Zaken en drs. R.G. van de Wetering namens het ministerie van Defensie. Het advies is vastgesteld op 5 september 2014.

De AIV is van oordeel dat het noodzakelijk is dat het kabinet een Arctische strategie opstelt met het oog op een adequate behartiging van de Nederlandse belangen in het Noordpoolgebied. Klimaatverandering, geopolitieke ontwikkelingen en economische kansen maken het Noordpoolgebied namelijk steeds relevanter. De politieke en beleidsmatige aandacht is nog te beperkt, te versnipperd en te weinig strategisch. Om hier verandering in te brengen stelt de AIV voor een interdepartementale commissie voor Arctische aangelegenheden in te stellen. Ook de EU moet een grotere rol gaan spelen in het Noordpoolgebied vanwege de grote strategische en economische belangen en vanwege de bijdrage die de EU kan leveren met betrekking tot klimaatvraagstukken, duurzame ontwikkeling en rampenbestrijding.

Klimaatverandering is van grote invloed en heeft grote risico's voor het Arctisch leefgebied. Het smelten van het landijs zorgt voor extra stijging van de zeespiegel. De AIV

dringt er daarom op aan dat Nederland op dit terrein een actieve rol blijft vervullen. Nederland zou zich onder meer moeten inzetten voor een code of conduct voor dat deel van de Noordelijke IJszee dat niet binnen de Exclusieve Economische Zones van de Arctische kuststaten valt om het behoud van de unieke natuur en biodiversiteit te garanderen. De AIV acht het tevens wenselijk dat Nederland zich inzet voor aanvullende bindende regels voor de winning van olie en gas. Het smeltende ijs leidt echter ook tot economische kansen: er komen nieuwe scheepvaartroutes en nieuwe mogelijkheden voor grondstofwinning, visserij en toerisme. Ook voor de Nederlandse economie en het bedrijfsleven dienen zich interessante kansen aan in de Arctische regio, onder meer op het gebied van maritieme en *offshore* technologie en voor de Rotterdamse haven. Tussen de Arctische staten onderling en met niet-Arctische staten bestaan belangentegenstellingen en geschillen over territoriale claims, afbakening van maritieme zones en jurisdictie over nieuwe scheepvaartroutes. Het is echter weinig waarschijnlijk dat deze geschillen zelf binnen afzienbare termijn tot een militair conflict zullen escaleren, onder meer vanwege de verwevenheid van belangen en de onderlinge afhankelijkheid van de Arctische staten. Er is weliswaar een zekere militaire opbouw door landen in de regio gaande, maar van een verontrustende militarisering is nog geen sprake.

Of de veiligheidssituatie in het Noordpoolgebied ook op de langere termijn stabiel blijft, valt moeilijk in te schatten. Het optreden van Rusland in Oekraïne kan langdurig gevolgen hebben voor de onderlinge verhoudingen in de Arctische regio. Arctische oliewinning maakt nu al deel uit van het Europese sanctiepakket. Mocht Rusland ervoor kiezen zich verder van het Westen af te keren, dan zal dat onvermijdelijk ook gevolgen hebben voor de samenwerking in het Noordpoolgebied.

De AIV organiseerde, samen met het ministerie van Buitenlandse Zaken en het Nederlands Genootschap voor Internationale Zaken (NGIZ) op 28 november 2014 een seminar naar aanleiding van het advies met drs. A. Brouwers (chef opinie van de *Volkskrant*) als dagvoorzitter. De ruim 120 deelnemers waren afkomstig uit de wetenschap, het bedrijfsleven, ambassades, NGO's en diverse ministeries. Prof.dr. L. Hacquebord (emeritus-hoogleraar Universiteit Groningen) hield een inleiding over de Noordpool, drs. L. van Geuns (energiedeskundige) ging in op de olie- en gaswinning

of conduct governing those parts of the Arctic Ocean that are not covered by the various coastal states' Exclusive Economic Zones (EEZs) in order to preserve the region's unique wildlife and biodiversity. The AIV further believes that the Netherlands should press for new binding international legislation on the extraction of Arctic oil and gas. At the same time, the melting of Arctic ice is creating economic opportunities in the form of new shipping routes and new opportunities for extracting raw materials, fishing and tourism. The Dutch economy and private sector are also finding interesting new opportunities in the Arctic region, for example in the field of maritime and offshore technology, and for the port of Rotterdam. There are conflicts of interest and disputes between the Arctic states and between Arctic and non-Arctic states relating to territorial claims, the delineation of maritime zones and jurisdiction over new shipping routes. However, it is unlikely that these disputes will escalate into military conflict in the foreseeable future, in part because of the Arctic states' mutual interests and interdependence. There is a certain degree of military build-up in the region, but so far no worrying degree of militarisation.

It is hard to predict whether the security situation in the region will remain relatively stable in the longer term. Russia's actions in Ukraine may have lasting implications for Arctic relations. Arctic oil extraction is already covered by European sanctions. Should Russia decide to distance itself even further from the West, this is bound to affect cooperation in the region.

On 28 November 2014 the AIV, together with the Ministry of Foreign Affairs and the Netherlands Association for International Affairs (NGIZ), organised a seminar in connection with the advisory report, which was chaired by the opinion editor of *De Volkskrant* newspaper, Arnout Brouwers. The seminar was attended by approximately 120 participants from academia, the private sector, embassies, NGOs and various government ministries. Professor L. Hacquebord (Emeritus Professor at the University of Groningen) gave an introduction on the Arctic region, energy expert L. van Geuns discussed oil and gas extraction in the Arctic region and Professor J. Colijn (Director of the Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael') examined the geopolitical context. The presentations were followed by a

panel discussion with MPs Han ten Broeke and Jan Vos. The House of Representatives will probably organise a hearing on the report, as a precursor to a meeting at parliamentary committee level, in the spring of 2015.

On 7 October 2014 *De Volkskrant* published an interview with the vice-chair of the committee that prepared the report, Lieutenant General (ret.) M.L.M. Urlings, on East-West tensions in the Arctic.¹ On 13 October the report was discussed in a meeting of the Interministerial Polar Committee (IPO). On 13 November the VPRO foreign affairs radio programme 'Bureau Buitenland' devoted attention to the report an item on the 'race to the Arctic'. Dr A.R. Korteweg contributed to the programme.² The report was also mentioned on the website of the VPRO television programme 'Tegenlicht', which devoted an episode to the consequences of Arctic warming on 16 November.³ On 27 November Dr M.J.J.E. Loonen of the University of Groningen's Arctic Centre delivered a lecture on the report. The December issue of the *Internationale Spectator* magazine on international relations included an article discussing the Dutch Arctic agenda.⁴ Finally, the National Coordinator for Security and Counterterrorism's magazine on national security and crisis management published an article on national security interests in the Arctic in its December issue.⁵

The Ministry of Defence plans to organise a one-day seminar on the report on 15 January 2015 as part of its Advanced Defence Studies course.

1 'De Noordpool als een nieuw terrein voor spanning tussen Oost en West', available at: <<http://www.volkskrant.nl/buitenland/de-noordpool-als-een-nieuw-terrein-voor-spanning-tussen-oost-en-west~a3763139>>.

2 'De wedloop om de Noordpool', available at: <<http://www.radio1.nl/item/242299-Wedloop%20om%20de%20Noordpool.html>>.

3 'Het warme noorden', available at: <<http://tegenlicht.vpro.nl/afleveringen/2014-2015/het-warme-noorden.html>>.

4 'Een Noordpoolagenda voor Nederland', available at: <<http://www.internationalespectator.nl/article/een-noordpool-agenda-voor-nederland>>.

5 'Nationale veiligheidsbelangen in de Arctische regio', available at: <<https://www.nctv.nl/onderwerpen-a-z/mnvc.aspx>>.

in de Arctische regio en prof.dr. J. Colijn (directeur Instituut Clingendael) stond stil bij de geopolitieke context. Aansluitend vond een paneldiscussie plaats met de Tweede Kamerleden drs. H. ten Broeke en drs. J. Vos. Waarschijnlijk zal de Tweede Kamer voorjaar 2015, vooruitlopend op een Algemeen Overleg, een hoorzitting over het advies organiseren.

De Volkskrant publiceerde op 7 oktober 2014 een interview met vicevoorzitter Urlings met als titel 'De Noordpool als een nieuw terrein voor spanning tussen Oost en West'. Zie: <<http://www.volkskrant.nl/buitenland/de-noordpool-als-een-nieuw-terrein-voor-spanning-tussen-oost-en-west~a3763139/>>. Op 13 oktober werd het advies besproken in de vergadering van het Interdepartementaal polair overleg. Het VPRO-radioprogramma 'Bureau Buitenland' besteedde op 13 november in het kader 'De wedloop om de Noordpool' aandacht aan het advies. Dr. A.R. Korteweg verleende zijn medewerking aan deze uitzending. Zie: <<http://www.radio1.nl/item/242299-Wedloop%20om%20de%20Noordpool.html>>. Het advies werd daarnaast vermeld op de website van het tv-programma 'Tegenlicht' van de VPRO dat op 16 november een uitzending wijdde aan 'Het warme noorden'. Zie: <<http://tegenlicht.vpro.nl/afleveringen/2014-2015/het-warme-noorden.html>>. Dr. M.J.J.E. Loonen, medewerker RUG en medewerker van het Arctisch Centrum in Groningen, heeft op 27 november een college gewijd aan het advies. In het decembernummer van de *Internationale Spectator* verscheen een artikel 'Een Noordpoolagenda voor Nederland'. Zie: <<http://www.internationalespectator.nl/article/een-noordpool-agenda-voor-nederland>>. Het magazine *Nationale veiligheid en crisisbeheersing* publiceerde in het decembernummer het artikel 'Nationale veiligheidsbelangen in de Arctische regio'. Zie: <<https://www.nctv.nl/onderwerpen-a-z/mnvc.aspx>>.

Het ministerie van Defensie is voornemens op 15 januari 2015 een studiedag over het advies voor de opleiding Hogere Defensie Vorming te organiseren.

Regeringsreactie

Op 31 december 2014 was nog geen regeringsreactie ontvangen.

ADVIES nummer 91: *Nederland en de Arabische regio: principieel en pragmatisch*

De AIV ontving op 16 juni 2014 een adviesaanvraag inzake een derde AIV-advies over de Arabische regio.

De adviesaanvraag komt voort uit de motie Hachchi en Timmermans van 30 juni 2011 waarin de regering wordt verzocht de AIV structureel te vragen een actualisering te geven over de situatie in Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Er werd gevraagd om vooral te kijken naar conditionaliteit van de steun aan Arabische landen.

Het advies is voorbereid door een gecombineerde commissie onder voorzitterschap van prof.dr.ir. J.J.C. Voorhoeve (AIV/CVV). Overige leden van de gecombineerde commissie waren dr. B.S.M. Berendsen (COS), prof.mr.dr. M.S. Berger (CMR), dr. N. van Dam (CVV), prof.mr. J.G. de Hoop Scheffer (AIV), prof. dr. A. van Staden (AIV/CEI) en mw. mr. H.M. Verrijn Stuart (AIV/CMR). Drs. E.H. Braam trad op als ambtelijke contactpersoon van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De gecombineerde commissie werd ondersteund door mw. drs. P.H. Sastrowijoto (secretaris) en mw. L. Warnier (stagiaire). Het advies is door de AIV vastgesteld op 7 november 2014.

De ontwikkelingen in de Arabische regio laten zien dat er een kloof bestaat tussen wensdenken en realiteitszin. Hervormingen van een politiek bestel vereisen het geduld van soms enkele generaties. Regeringen en volksvertegenwoordigers in het Westen moeten daar rekening mee houden in hun doelstellingen voor het buitenlandse beleid. Het houden van verkiezingen kan niet het enige perspectief zijn en Westerse landen mogen niet in de valkuil van verkiezingsfetisjisme vallen. Rechtsstaatontwikkeling, het versterken van burgerschap, democratisering in brede zin en het respect voor standpunten van minderheden zijn ontwikkelingen die veel tijd kosten en vooraf moeten gaan aan een ordentelijk verkiezingsproces. Hieraan moet evenzeer grote aandacht worden besteed.

De euforie over de ontwikkelingen in 2011 in de Arabische regio was groot. Op enkele uitzonderingen na is de situatie echter vrijwel overal eerder verslechterd dan verbeterd. Er zijn fundamentele veranderingen gaande in de gehele regio en de contouren daarvan worden nu pas in alle hevigheid zichtbaar. De ontwikkelingen van 2011 heeft impulsen gegeven aan processen die onderhuids al langer speelden. De opstanden hebben geleid tot een grotere tegenstelling tussen zowel seculieren en islamisten als islamisten onderling en hebben indirect bijgedragen aan het sektarisch geweld in Syrië en Irak. Ook de tegengestelde regiopolitieke ambities van Iran en Saoedi-Arabië wakkeren de strijd aan.

Government response

On 31 December 2014, the AIV had not yet received the government's response to this advisory report.

ADVISORY REPORT NO. 91: *The Netherlands and the Arab Region: A Principled and Pragmatic Approach*

On 16 June 2014 the AIV received the government's request for a third advisory report on the Arab region. This request was based on a motion proposed by MPs Wassila Hachchi and Frans Timmermans on 30 June 2011, in which the government was requested by parliament to regularly ask the AIV for an update on the situation in North Africa and the Middle East. The present request asked the AIV to focus primarily on the conditionality of support for Arab countries.

The report was prepared by a joint committee chaired by Professor J.J.C. Voorhoeve of the AIV and the Peace and Security Committee (CVV). Its other members were Dr B.S.M. Berendsen of the Development Cooperation Committee (COS), Professor M.S. Berger of the Human Rights Committee (CMR), Dr N. van Dam (CVV), Professor J.G. de Hoop Scheffer (AIV), Professor A. van Staden of the AIV and the European Integration Committee (CEI) and Ms H.M. Verrijn Stuart (AIV/CMR). E.H. Braam of the Ministry of Foreign Affairs acted as civil service liaison officer. The executive secretary was Ms P.H. Sastrowijoto, assisted by Ms L. Warnier (trainee). The AIV adopted the report on 7 November 2014.

Recent developments in the Arab region have shown that there is a large gap between wishful thinking and reality. The process of reforming a political system can take several generations. Western governments and parliaments need to bear this in mind when formulating their foreign policy objectives. The holding of elections should not be the sole objective, and Western countries should not fall into the trap of fixating on them. Instead, they should devote just as much attention to the kind of long-term developments that precede an orderly election process, such as developing the rule of law and strengthening citizenship, democratisation and respect for minorities.

Developments in the Arab region in 2011 gave rise to widespread euphoria. With few exceptions, however, the

situation in almost the entire region has deteriorated rather than improved. The entire Arab region is undergoing fundamental changes, the contours of which are only now becoming visible in all their intensity. The developments of 2011 gave a boost to processes that had already been operating beneath the surface for some time. The uprisings have increased the divide between secular groups and Islamists, as well as among Islamists themselves, and have indirectly contributed to sectarian violence in Syria and Iraq. The competing political ambitions of Iran and Saudi Arabia in the region are also fanning the flames of conflict.

The AIV advocates a pragmatic approach to Dutch policy in the Arab region, on the grounds that a 'stop-and-go' policy based on rigid principles mostly harms aid recipients. Now that the region is caught in a cycle of polarisation, conflict and cross-border civil wars, the AIV believes that support for the local population should not be withdrawn. In countries where the state apparatus has ceased to function, this may take the form of humanitarian and/or military intervention and, in due course, support for reconstruction and reconciliation. In countries where the legal order has not broken down entirely, the West must continue to do what it can to support the rule of law, basic social rights and effective government, even if the democratisation process has suffered a setback or if a form of Islamisation has taken hold that the West finds equally worrying. Engaging in critical dialogue should be a key aspect of Dutch foreign policy towards the countries concerned, and discussions with parties with a less than pristine record should not be avoided. The AIV believes that support for democratic reform processes should continue, even in the case of regression. The Netherlands and the EU should therefore continue offering – and even strengthen – existing programmes aimed at promoting the rule of law and democratisation. In the case of serious lapses in the reform process or a worsening of diplomatic relations, such support can be provided through non-governmental channels.

In order to publicise the advisory report, the AIV organised a press lunch for opinion makers and journalists on 12 November 2014. This led to the publication of articles in several newspapers, including *De Volkskrant* and the *Nederlands Dagblad*. Although the government has not yet

De AIV is voorstander van een pragmatische invulling van het Nederlandse beleid in de Arabische regio. De AIV vindt dat een 'stop-and-go'-beleid op basis van onbuigzame principes vooral de ontvangers van hulp schaadt. Nu de regio gevangen is in een trend van polarisering, conflict en grensoverschrijdende burgeroorlogen mag de steun aan de bevolking naar het oordeel van de AIV niet wegvallen. In sommige landen kan dit bij het ontbreken van een functionerend staatsapparaat de gestalte aannemen van humanitaire en/of militaire interventies en op termijn steun aan wederopbouw en verzoeningsprocessen. In landen met een zekere rechtsorde moet de steun aan de opbouw van rechtsstatelijkheid, sociale grondrechten en een effectief bestuur doorgaan, ook al is er sprake van terugval in het democratiseringsproces en ook al is er sprake van een vorm van islamisering waar het Westen misschien eveneens moeite mee heeft. Het aangaan van een kritische dialoog is een belangrijke invulling van het buitenlands beleid ten aanzien van de betrokken landen. Ook met partijen met een minder 'schone' achtergrond dient een gesprek niet uit de weg te worden gegaan. De AIV is van mening dat steun aan democratische hervormingsprocessen door moet gaan, ook al is er sprake van terugval. Nederland en de EU moeten daarom bestaande programma's ter bevordering van de rechtsorde en democratisering continueren en zelfs versterken. Steun kan bij ernstige ontsporingen in het hervormingsproces of achteruitgang van de diplomatieke betrekkingen verlopen via niet-gouvernementele kanalen.

Om het advies onder de aandacht te brengen, heeft de AIV op 12 november 2014 een perslunch georganiseerd met opiniemakers en vakjournalisten. Naar aanleiding van de perslunch zijn er in verschillende kranten artikelen gepubliceerd, waaronder in de *Volkskrant* en het *Nederlands Dagblad*. Hoewel er nog geen regeringsreactie is ontvangen, heeft de minister het rapport onder de aandacht gebracht tijdens een bijeenkomst op 27 november in het Vredespaleis. Gedurende zijn presentatie heeft hij onder andere het 'less for less, more for more'-principe afgekeurd, in lijn met het AIV-advies. Ook is begin 2015 een gesprek voorzien tussen een delegatie van de AIV en de minister van Buitenlandse Zaken.

Regeringsreactie

Op 31 december 2014 was nog geen regeringsreactie ontvangen.

ADVIES nummer 92: *Het Internet: een wereldwijde vrije ruimte met begrensde staatsmacht*

Op 20 februari 2014 ontving de AIV het verzoek te adviseren over internetvrijheid. Volgens de adviesaanvraag zijn het recht op privacy, het recht op bescherming van data, het recht op vertrouwelijke communicatie en de vrijheid van meningsuiting voorbeelden van internetvrijheid. Het basisbeginsel is dat rechten die offline gelden, ook online gelden. Het ontstaan en de snelle groei van het internet hebben geleid tot nieuwe vormen van communicatie, die op hun beurt hebben geleid tot nieuwe vragen hoe deze rechten gewaarborgd kunnen worden, mede omdat deze rechten soms moeten worden afgewogen tegen veiligheidsbelangen. Aan de AIV wordt gevraagd hoe internetvrijheid verder bevorderd kan worden in nationaal en internationaal beleid, hoe ver de Nederlandse jurisdictie strekt en wat de rol van het bedrijfsleven is bij het bevorderen van internetvrijheid. Een gecombineerde commissie onder voorzitterschap van prof. mr. E.J. Dommering (CMR) heeft het advies voorbereid. De leden van de commissie waren mw. mr. dr. B.T. van Ginkel (CVV), mw. prof. dr. M. de Goede (CVV), prof. dr. E.J. Koops (CMR), mw. dr. P.C. Plooij-van Gorsel (AIV/CEI) en mw. mr. H.M. Verrijn Stuart (AIV/CMR). Mw. mr. S. Halink (ministerie van Buitenlandse Zaken) was betrokken als de ambtelijke contactpersoon. De commissie werd ondersteund door drs. J. Smallenbroek (secretaris) en mw. S.F.F. Meijer en mw. L. Warnier (stagiaires).

Het advies is in december 2014 aangeboden. Het advies gaat onder andere in op de gevolgen van deze technologie voor mensenrechten, met name de privacy. Door de grote rekenkracht van computers is de verzameling en analyse van zeer veel verkeersgegevens mogelijk geworden. De verkeersgegevens zijn zelf geen persoonsgegevens, maar door vele verkeersgegevens te combineren, kunnen profielen van personen of groepen worden gemaakt. Overheden en bedrijven gaan steeds meer diensten verlenen via internet. Bij de opslag en verwerking van digitale gegevens in de cloud bestaat het risico dat gegevens terechtkomen op een plaats waarover Nederlandse autoriteiten geen zeggenschap hebben. In de cloud zijn gegevens technisch en juridisch niet voldoende te beveiligen. De AIV stelt dat Nederland en de EU beleidsmatige en wettelijke maatregelen moeten nemen om de toegang tot dergelijke gegevens beter te regelen, bijvoorbeeld door betere afspraken te maken met andere landen.

responded to the report, the Minister of Foreign Affairs referred to it during an event at the Peace Palace on 27 November. In his presentation the minister rejected the 'less for less, more for more' principle, in line with the report's conclusions. In addition, he is expected to meet with a delegation from the AIV at the beginning of 2015.

Government response

On 31 December 2014 the AIV had not yet received the government's response to this advisory report.

ADVISORY REPORT NO. 92: *The Internet: A Global Free Space with Limited State Control*

On 20 February 2014 the government asked the AIV to produce an advisory report on internet freedom. The request singled out the rights to privacy, data protection, confidential communication and freedom of expression as notable examples of internet freedom. The basic principle is that fundamental rights that exist offline should also apply online. The creation and rapid growth of the internet have spawned new forms of communication, which have in turn raised new questions about how these rights can be safeguarded, particularly since they must sometimes be balanced against security interests. The government asked the AIV how internet freedom could continue to be promoted in Dutch domestic and foreign policy, how far Dutch jurisdiction extends and what role should be played by the private sector in promoting internet freedom.

The report was prepared by a joint committee chaired by Professor E.J. Dommering of the Human Rights Committee (CMR). Its other members were Dr B.T. van Ginkel and Professor M. de Goede of the Peace and Security Committee (CVV), Professor E.J. Koops (CMR), Dr P.C. Plooij-van Gorsel of the AIV and the European Integration Committee (CEI) and Ms H.M. Verrijn Stuart (AIV/CMR). Ms S. Halink of the Ministry of Foreign Affairs acted as civil service liaison officer. The executive secretary was J. Smallenbroek, assisted by Ms S.F.F. Meijer and Ms L. Warnier (trainees).

The report was presented to the government in December 2014. It addresses several issues, including the implications of internet technology for human rights, especially the right to privacy. The immense computational power of computers

facilitates the collection and analysis of large quantities of traffic data. This information does not itself amount to personal data, but it is possible to create profiles of people or groups by combining large quantities of such data. Governments and companies are increasingly offering their services online. The storage and processing of digital information in the cloud carries the risk that such data may end up in locations over which the Dutch authorities have no jurisdiction. Data in the cloud cannot be adequately protected – technically or legally. The AIV argues that the Netherlands and the EU should take policy and legislative measures to better regulate access to such data, for example by concluding better agreements with other countries.

Because of the permanent terrorist threat, the intelligence and security services in various countries are making increasing use of the above-mentioned technologies. In the process, however, they also collect data on individuals who are not suspected of terrorist or other criminal acts. The AIV believes that this can be justified only if these agencies are subject to effective and independent oversight.

The impact of the private sector on internet freedom is increasing in various ways. Companies can oppose – or support – government censorship. From a legal perspective, their role in this area has not yet crystallised. The AIV believes that it would be a good idea for the Dutch human rights ambassador to conduct human rights dialogues not only with other countries but also with internet companies and other businesses.

Government response

Since the report was published in December 2014, the government was not in a position to respond to it before the end of the year.

Vanwege de permanente terreurdreiging maken ook inlichtingen- en veiligheidsdiensten in diverse landen steeds meer gebruik van deze mogelijkheden. Zij verzamelen daarbij ook gegevens over personen die niet worden verdacht van terrorisme of andere misdrijven. De AIV is van mening dat dit alleen te rechtvaardigen is als er effectief en onafhankelijk toezicht bestaat op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

Bedrijven spelen op verschillende manieren een steeds grotere rol ten aanzien van internetvrijheid. Zij kunnen censuur door overheden tegenwerken, of daaraan juist meewerken. Juridisch is de rol van bedrijven hierin nog niet uitgekristalliseerd. De AIV meent dat het zinvol is als de Mensenrechtenambassadeur niet alleen gesprekken zou voeren met andere landen, maar ook mensenrechtendialogen voert met (internet)bedrijven.

Regeringsreactie

Aangezien het advies in december 2014 is aangeboden, is in het verslagjaar nog geen regeringsreactie ontvangen.

REACTIES OP EERDERE ADVIEZEN

REACTIE op ADVIES nummer 85: *'Criminaliteit, corruptie en instabiliteit: een verkennend advies'* (uitgebracht mei 2013)

In januari 2014 ontving de AIV de regeringsreactie op het advies 'Criminaliteit, corruptie en instabiliteit: een verkennend advies'. De regering onderschrijft de analyses en de meeste aanbevelingen van de AIV, zoals de noodzaak van internationale samenwerking, het belang voldoende aandacht te schenken aan de opbouw van een goed functionerende rechtsstaat in de relaties van Nederland en de EU met ontwikkelingslanden en de geïntegreerde benadering. De regering ziet eveneens het belang van technische assistentie en trainingen aan landen in transitie en aan ontwikkelingslanden die de bron zijn van criminaliteit die Nederland bereikt, maar tekent daarbij aan dat de beschikbare capaciteit beperkt is en dat prioriteiten moeten worden gesteld. Verder onderschrijft de regering de aanbeveling van de AIV om te streven naar een mechanisme om het functioneren van de rechtsstaat van lidstaten van de EU te versterken. Ten slotte sluit de regering zich aan bij de opmerkingen van de AIV over de wezenlijke bijdrage die de krijgsmacht levert aan bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit, al had de regering graag een uitgebreidere beschouwing gezien.

De regering herkent zich niet in de stelling van de AIV dat opsporingsinstanties en het Openbaar Ministerie nog altijd niet goed uit de voeten kunnen met de financiële benadering, omdat de benodigde kennis buiten het strafrecht ligt en wijst op de inspanningen die diverse overheidsdiensten hebben verricht om hun kennis op dat terrein te vergroten. Verder wordt ten aanzien van een aantal aanbevelingen van de AIV inmiddels voortgang geboekt, bijvoorbeeld waar het gaat om het terugdringen van *secrecy jurisdictions*.

In de pers heeft de aanbeveling van de AIV om over te gaan tot de oprichting van een Europees Openbaar Ministerie veel aandacht gekregen. De regering wacht een nieuw voorstel van de Europese Commissie af, alvorens een standpunt in te nemen.

De regering meent dat het advies meer aandacht had mogen besteden aan de rol van de krijgsmacht bij de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit, maar is het overigens wel eens met hetgeen daarover in het advies werd opgemerkt.

Ten slotte zal de regering de aanbeveling om nader advies te

Government responses to previous advisory reports

RESPONSE TO ADVISORY REPORT NO. 85: *Crime, Corruption and Instability: An Exploratory Report* (published in May 2013)

The AIV received the government's response to this advisory report in January 2014. In it, the government endorses the AIV's conclusions and most of its recommendations, such as the need for international cooperation, the necessity of pursuing an integrated approach and the importance of promoting the proper functioning of the rule of law in relations between the Netherlands and the EU, on the one hand, and between developing countries, on the other. Furthermore, the government recognises the importance of offering technical assistance and training to transition and developing countries that are sources of crimes affecting the Netherlands, but notes that the available resources are limited and that priorities need to be set. It also supports the AIV's recommendation to press for the adoption of a mechanism aimed at improving the functioning of the rule of law in the EU member states. Finally, it agrees with the AIV's observation that the armed forces play a fundamental role in combating transnational crime, although it would have liked to see a more detailed examination of this topic.

The government does not accept the AIV's conclusion that law enforcement authorities and the Public Prosecution Service are still not always able to make the best use of the financial approach because the necessary expertise falls outside the field of criminal law. Instead, it points to the efforts of various government agencies to increase their expertise in this area. The government further notes that progress is being made in respect of several of the AIV's recommendations, for example with regard to abolishing *secrecy jurisdictions*.

The AIV's recommendation to establish a European Public Prosecutor's Office received a lot of attention in the press. The government will adopt a position on this issue once it has received the Commission's new proposal in this regard.

Although the government believes that the report ought to

have devoted more attention to the role of the armed forces in combating transnational crime it otherwise agrees with the AIV's conclusions on this issue.

Finally, the government does not intend to follow the AIV's recommendation to commission a separate advisory report on cyber crime from a competent body, as it is already engaged in several initiatives and plans to strengthen international cooperation in this area.

The government's response prompted the Permanent Parliamentary Committee on Foreign Affairs to initiate a written consultation procedure. Three parliamentary parties sent the government a large number of critical questions, to which it responded on 16 June 2014 (House of Representatives, 33 750 V, no. 75).

RESPONSE TO ADVISORY REPORT NO. 86: *Asia on the Rise: Strategic Significance and Implications* (published in December 2013)

The AIV received the government's response to this advisory report on 1 April 2014. In it, the government notes that the main thrust of the report is in line with its policy as set out in the policy memorandum of November 2013, 'Dutch Policy on China: Investing in Values and Business'. It agrees with the AIV's recommendations that China's voting weight in international organisations should be brought into line with its increased economic weight and that the new ground rules for international relations should allow room for the views and interests of China. Broadly speaking, the government shares the AIV's conclusions regarding the need for confidence-building measures and the role that the EU can play in this regard. It also recognises the strategic importance of China's participation in the Trans-Pacific Partnership.

The government largely agrees with the AIV's analysis of the arms embargo that the EU instituted against China in 1989. The Netherlands would not object to lifting the embargo, but in the current circumstances there is no occasion for taking such a step. In response to the AIV's recommendation to develop policies that both reflect the open nature of the Dutch economy and protect vital national interests, the government notes that the Netherlands

vragen over cybercrime aan een terzake competent orgaan niet opvolgen, omdat op dat terrein al vele initiatieven worden ondernomen en de internationale samenwerking zal worden versterkt.

Voor de Vaste Commissie voor Buitenlandse Zaken was de regeringsreactie aanleiding voor een schriftelijk overleg. Drie fracties stelden een groot aantal kritische, schriftelijke vragen aan de regering, waarop de regering op 16 juni 2014 antwoordde (Tweede Kamer der Staten-Generaal 33750 V, nr. 75).

REACTIE op ADVIES nummer 86: *'Azië in opmars: strategische betekenis en gevolgen'* (uitgebracht december 2013)

Op 1 april 2014 ontving de AIV de reactie op het advies 'Azië in opmars: strategische betekenis en gevolgen'. De regering constateert dat de hoofdlijnen van het AIV-advies goed aansluiten bij het beleid zoals dat in november 2013 was geformuleerd in de notitie 'Het Nederlandse China-beleid: investeren in waarden en zaken'. De aanbeveling om de zeggenschap van China in overeenstemming te brengen met het toegenomen economisch gewicht van het land en ruimte te bieden voor de eigen visie en belangen van China bij de vormgeving van nieuwe spelregels in de internationale betrekkingen, wordt onderschreven. In grote lijnen wordt de analyse van de AIV over noodzaak van vertrouwen bevorderende maatregelen en de rol die de EU daarbij kan vervullen, gedeeld. Ook wordt het strategisch belang van de betrokkenheid van China bij de 'Trans-Pacific Partnership' onderschreven.

Het kabinet deelt in grote lijnen de analyse van de AIV ten aanzien van het wapenembargo dat de EU in 1989 tegen China heeft ingesteld. Nederland staat niet afwijzend tegen opheffing van het EU-wapenembargo maar de omstandigheden geven daartoe nu geen aanleiding. In reactie op de aanbeveling om beleid te ontwikkelen dat zowel recht doet aan het open karakter van de Nederlandse economie als aan de bescherming van vitale nationale belangen aan de orde zijn, wordt gesteld dat Nederland al de nodige waarborgen in wet- en regelgeving heeft vastgelegd, dat het kabinet zich bezint op een manier om meer systematisch en periodiek belangen op het gebied van veiligheid en economie tegen elkaar af te wegen en het instrumentarium zal worden aangescherpt indien dat noodzakelijk blijkt te zijn. Op 10 juni 2014 werd

de Kamerbrief 'Beleidsreactie rapportage werkgroep Economische Veiligheid' gepubliceerd. In het rapport van de werkgroep Economische Veiligheid, 'Tussen naïviteit en paranoia. Nationale veiligheidsbelangen bij buitenlandse overnames en investeringen in vitale sectoren' wordt een aantal malen melding gemaakt van het AIV-advies. Het kabinet verwelkomt verder het pleidooi van de AIV voor bilaterale militaire samenwerking met China. Op 9 april vond het Algemeen Overleg over China plaats, waarvoor onder andere de regeringsreactie was geagendeerd. Tijdens het overleg werd veelvuldig naar het advies verwezen.

Na het uitkomen van het advies in januari 2014 werd ook in de pers uitgebreid aandacht besteed aan het advies. Naast een zeer uitgebreid artikel in de *Volkskrant* is ook in bijna alle andere landelijke bladen en media aandacht besteed aan dit advies. Op 31 januari 2014 organiseerde de AIV in samenwerking met het Instituut Clingendael een seminar over het advies. Prof.dr. J. Holslag (hoogleraar internationale politiek aan de Vrije Universiteit Brussel) verzorgde de keynote speech onder de titel 'Het AIV-advies nader beschouwd'. Aansluitend heeft prof.dr. A. van Staden als voorzitter van de commissie die het advies heeft opgesteld, hierop gereageerd. Vervolgens werden twee paneldiscussies gehouden: één over militair strategische vraagstukken en een andere over de implicaties voor Nederland. Prof.dr. J. Holslag en dr. F.P. van der Putten (senior research fellow Instituut Clingendael) participeerden in de eerste paneldiscussie. Drs. J.H. ten Broeke (lid VVD-fractie Tweede Kamer), drs. M. Servaes (lid PvdA-fractie Tweede Kamer) en prof.dr. J.Q.T. Rood (senior research fellow Instituut Clingendael) waren deelnemers aan de tweede paneldiscussie. Drs. H. Schulte Nordholt (sinoloog en publicist) trad op als dagvoorzitter. Zie voor een verslag van de bijeenkomst: <http://www.clingendael.nl/sites/default/files/Verslag_Seminar_Opkomst_van_Azie_240214.pdf>.

already has the necessary legislative safeguards in place, that the government is examining how economic interests could be weighed against security interests more regularly and systematically and that it will tighten the current set of instruments if necessary. On 10 June 2014 the government sent a letter to the House of Representatives outlining its policy response to the report of the interministerial working group on economic security. This report, which examines the impact of foreign takeovers and investment in vital sectors of the Dutch economy on national security interests,⁶ contains several references to the AIV's advisory report. The government further welcomes the AIV's call for bilateral military cooperation with China. On 9 April 2014 the Permanent Parliamentary Committee on Foreign Affairs met with the Minister of Foreign Affairs and the Minister for Foreign Trade and Development to discuss China. The advisory report was referred to repeatedly during this meeting.

Following its publication in January 2014 the advisory report received extensive press coverage. In addition to an in-depth article in *De Volkskrant*, almost all other national newspapers and media outlets took notice of the report. On 31 January the AIV organised a seminar on the report, in cooperation with the Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael'. Professor J. Holslag (Professor of International Politics at the Vrije Universiteit Brussel) delivered the keynote speech, which took an in-depth look at the report.⁷ Professor A. van Staden, who chaired the committee that prepared the report, then offered a response. This was followed by two panel discussions. Professor Holslag and Dr F.P. van der Putten (senior research fellow at Clingendael) participated in the first panel discussion on military and strategic issues. MPs Han ten Broeke (VVD) and Michiel Servaes (PvdA) and Professor J.Q.T. Rood (senior research fellow at Clingendael) participated in the second panel discussion on the implications for the Netherlands. The seminar was chaired by the sinologist and writer H. Schulte Nordholt.⁸

6 'Tussen naïviteit en paranoia. Nationale veiligheidsbelangen bij buitenlandse overnames en investeringen in vitale sectoren'.

7 'Het AIV-advies nader beschouwd'.

8 For a summary of the seminar in Dutch, see: <http://www.clingendael.nl/sites/default/files/Verslag_Seminar_Opkomst_van_Azie_240214.pdf>.

ADVIEZEN IN BEHANDELING

Advisory reports currently in preparation

Advisory report on 'Review of the Cotonou Agreement'

On 28 February 2014 the AIV received a request for advice on the review of the Cotonou Agreement. In it, the government asks whether the partnership agreement between the EU and the African, Caribbean and Pacific (ACP) countries should be extended after 2020 and, if so, what form it should take and what topics it should cover. A joint committee chaired by Professor K.C.J.M. Arts of the Human Rights Committee (CMR) and Professor M.E.H. van Reisen of the AIV and the Development Cooperation Committee (COS) started preparing the report in August 2014. The other members of the committee are Dr B.S.M. Berendsen, Professor J.B. Opschoor and J.N.M. Richelle (all COS) and N.P. van Zutphen of the European Integration Committee (CEI). The executive secretary is P. de Keizer, assisted by R. Harding (trainee).

The government's request for advice shows that it is interested in making early preparations for the negotiation of a possible follow-up to the Cotonou Agreement. Important factors in this regard are the ACP countries' own expectations regarding future cooperation with the EU and other partners, and how the 'old' and 'new' EU member states feel about the issue.

In this connection, the government poses several questions, including:

- Should there be a follow-up to the Cotonou Agreement? If so, what form should it take (should it be legally binding or not?) and what topics should it cover?
- Is there still any reason for a relationship with the ACP countries as a group and, if so, on what basis? Would it be better to reach agreements with the separate regions or instead to aim for an integrated approach within the EU budget? If separate agreements are preferable, what form should they take? Which elements of the Cotonou Agreement should be retained?

The AIV expects to finalise this advisory report in early 2015.

Adviesaanvraag 'Herziening van het verdrag van Cotonou'

Op 28 februari 2014 ontving de AIV een adviesaanvraag over 'herziening van het Verdrag van Cotonou'. Hierin wordt de vraag gesteld of de partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en de groep landen uit Afrika, de Caraïben en de Stille Oceaan na 2020 nog voortzetting verdient en zo ja, in welke vorm en met aandacht voor welke onderwerpen. De adviesaanvraag werd in augustus in behandeling genomen door een gecombineerde commissie onder leiding van mw. prof.dr. K.C.J.M. Arts (CMR) en mw. prof.dr. M.E.H. van Reisen (AIV/COS). Andere leden van de commissie zijn: dr. B.S.M. Berendsen (COS), prof.dr. J.B. Opschoor (COS), mr. J.N.M. Richelle (COS) en mr. N.P. van Zutphen (CEI). Het secretariaat werd gevoerd door drs. P. de Keizer en dhr. R. Harding (stagiair).

Met de adviesaanvraag toont de regering haar interesse om in een vroeg stadium voorbereidingen te treffen voor onderhandelingen over een mogelijk vervolg op het Verdrag van Cotonou. Een belangrijk uitgangspunt daarbij vormt wat ACS-landen zelf voor verwachtingen koesteren ten aanzien van toekomstige samenwerking met de EU en andere partners, en ook hoe 'oude' en 'nieuwe' lidstaten van de EU hier tegenover staan.

In het kader hiervan heeft de regering onder meer de volgende vragen opgesteld:

- Moet er een follow-up komen op het Cotonou-verdrag? Zo ja, welke vorm zou dit moeten krijgen (al dan niet juridisch bindend) en wat zou de inhoud hiervan moeten zijn (welke onderwerpen)?
- Heeft de ACS-relatie (als eenheid) nog bestaansrecht en zo ja, op basis waarvan? Of zou het beter zijn met de regio's afzonderlijk afspraken te maken of juist te streven naar een geïntegreerde aanpak onder de EU-begroting? Zo ja, hoe zouden deze afspraken vorm gegeven moeten worden? Welke elementen van het Verdrag van Cotonou zouden behouden moeten blijven?

De AIV verwacht het advies begin 2015 af te ronden.

Briefadvies op eigen initiatief over Investeringsbeschermings-arbitrage

In zijn vergadering van 7 november 2014 heeft de AIV besloten op eigen initiatief advies uit te brengen over beslechting van geschillen tussen investeerders en staten.

Met name naar aanleiding van de onderhandelingen over een vrijhandelsverdrag tussen de VS en de EU is een discussie in Nederland over dit onderwerp ontstaan. Het advies zal een rechtsstatelijke invalshoek hebben.

Het advies wordt voorbereid door een gecombineerde commissie onder voorzitterschap van prof.dr. B.E.P. Myjer (CMR). De leden van de commissie zijn prof.dr. M.T. Kamminga (CMR), prof.dr. J.B. Opschoor (COS), mr. W.L.E. Quaadvlieg (CEI), mr. C.G. Trojan (CEI) en mw. mr. H.M. Verrijn Stuart (AIV/CMR). Drs. J. Smallenbroek is de secretaris van de gecombineerde commissie, hierbij ondersteund door mw. L. Warnier (stagiaire).

De AIV verwacht het advies in het voorjaar van 2015 af te ronden.

Briefadvies op eigen initiatief over de positie van de NAVO en EU

De AIV heeft op 7 november 2014 ook besloten op eigen initiatief een briefadvies te gaan opstellen over het snel veranderende internationale speelveld waarin het buitenlands- en veiligheidsbeleid van Nederland zich vormt. De laatste keer dat de AIV uitgebreid adviseerde over dat speelveld was in 2005 in het advies 'Nederland in een veranderende EU, NAVO en VN' (advies nummer 45). Sindsdien is er veel veranderd.

Het briefadvies wordt opgesteld door een gecombineerde commissie onder voorzitterschap van prof.dr. A. van Staden (AIV/CEI). Leden zijn: mw. prof.dr. M.G.W. den Boer (CEI), prof.dr. A.W.M. Gerrits (extern deskundige), drs. T.P. Hofstee (CMR), dr. A.R. Korteweg (CVV), prof.dr. K. van Paridon (CEI), drs. J. Ramaker (CVV) en LGen b.d. M.L.M. Urlings (AIV/CVV).

Het op te stellen briefadvies gaat niet het gehele domein van het Nederlandse buitenland beleid bestrijken. Het beperkt zich tot die onderdelen van het beleid die worden geraakt door de turbulente ontwikkelingen aan de oostelijke en zuidelijke grenzen van Europa. Waar Nederland deze ontwikkelingen slechts in heel beperkte mate op eigen kracht kan beïnvloeden, ligt de nadruk op onze inbreng in EU en NAVO.

In het briefadvies worden drie kernvragen aan de orde gesteld:

Advisory letter on international investment arbitration

At a meeting on 7 November 2014 the AIV decided, on its own initiative, to publish an advisory letter on the settlement of disputes between investors and states. This topic has become a subject of debate in the Netherlands, particularly as a result of the negotiations on a free-trade agreement between the United States and the EU. The advisory letter will focus on aspects relating to the rule of law.

The letter is being prepared by a joint committee chaired by Professor B.E.P. Myjer of the Human Rights Committee (CMR). Its other members are Professor M.T. Kamminga (CMR), Professor J.B. Opschoor of the Development Cooperation Committee (COS), W.L.E. Quaadvlieg and C.G. Trojan of the European Integration Committee (CEI) and Ms H.M. Verrijn Stuart (AIV/CMR). The executive secretary is J. Smallenbroek, assisted by Ms L. Warnier (trainee).

The AIV expects to finalise this advisory letter in the spring of 2015.

Advisory letter on the position of NATO and the EU

At the aforementioned meeting on 7 November 2014 the AIV decided, again on its own initiative, to publish an advisory letter on the rapidly evolving international arena in which Dutch foreign and security policy is shaped. The AIV last published a comprehensive analysis of this issue in 2005 in advisory report no. 45: *The Netherlands in a Changing EU, NATO and UN*. Since then, much has changed.

A draft version of the advisory letter is being prepared by a joint committee chaired by Professor A. van Staden of the AIV and the European Integration Committee (CEI). Its other members are Professor M.G.W. den Boer and Professor K. van Paridon (both CEI), Professor A.W.M. Gerrits (external expert), T.P. Hofstee of the Human Rights Committee (CMR), Dr A.R. Korteweg and J. Ramaker of the Peace and Security Committee (CVV) and Lieutenant General (ret.) M.L.M. Urlings (AIV/CVV).

The advisory letter will not cover the entire field of Dutch foreign policy but focus on those aspects that are affected by the tumultuous developments on Europe's eastern and southern borders. In areas where the Netherlands can

exert only limited influence on these developments single-handedly, the emphasis will be on the Dutch contribution to the EU and NATO.

The advisory letter will focus on three core questions:

1. How should the developments on Europe's borders be evaluated? Is there any truth to the widespread assumption that there is an 'arc of instability' around Europe's borders, and does this point to a long-term phenomenon?
2. How do the above-mentioned developments impact the security and general position of the Netherlands and to what extent should it re-evaluate the relevant aspects of its foreign and security policy?
3. In what other ways should the EU and NATO respond to the challenges on Europe's borders, and how can the Netherlands exert the greatest possible influence on the European and US responses?

The AIV expects to finalise this advisory letter in the spring of 2015.

1. Hoe moeten de ontwikkelingen aan de grenzen van Europa worden beoordeeld? Is er inderdaad sprake van 'een gordel van instabiliteit' zoals veelal wordt aangenomen en duidt dit op een situatie waarmee Europa voor langere tijd te maken zal hebben?
2. In welke opzichten slaan de hierboven bedoelde ontwikkelingen neer op de veiligheid van Nederland en de positie van Nederland in het algemeen en in hoeverre is er aanleiding tot een herwaardering van ons buitenland- en veiligheidsbeleid op de relevante onderdelen?
3. Op welke manieren dienen EU en NAVO verder te reageren op de uitdagingen aan de grenzen van Europa en wat kan Nederland doen om zoveel mogelijk invloed op de Europese reacties en die van de VS uit te oefenen?

De AIV verwacht dit briefadvies in het voorjaar van 2015 af te ronden.

EXTERNE CONTACTEN EN OVERIGE ACTIVITEITEN

Kort verslag van het seminar over 'Democratische Legitimiteit' op 21 januari 2014

Op 21 januari heeft mw. prof.mr.drs. L.A.J. Senden (CEI) namens de gemengde commissie soevereiniteit en legitimiteit deelgenomen aan een seminar over democratische legitimiteit georganiseerd door Tweede Kamerlid en rapporteur democratische legitimiteit in de EU, de heer Leegte. Haar bijdrage aan de discussie met Kamerleden en andere genodigden was geënt op discussies binnen de CEI over het later dat voorjaar uit te brengen AIV-advies nummer 88 'Naar een gedragen Europese samenwerking: werken aan vertrouwen'. Op 13 februari heeft er nog een nadere informatie-uitwisseling plaatsgevonden tussen de heer Leegte en mevrouw Senden.

Aanbieding advies aan minister Timmermans op 21 januari 2014

Op 21 januari is het advies nummer 86 'Azië in opmars: strategische betekenis en gevolgen' door de heren Van Staden en Urlings aangeboden aan minister Timmermans. Het advies is tijdens die bijeenkomst kort toegelicht en op hoofdlijnen met de minister besproken.

Kort Verslag Algemeen Overleg met Commissies van de Tweede Kamer op 13 februari 2014

Op 13 februari heeft een delegatie van de AIV gesproken met leden van de Commissies voor Buitenlandse Zaken, voor Defensie, voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelings-samenwerking en voor Europese Zaken van de Tweede Kamer over het werkprogramma 2014 van de AIV en het jaarverslag 2013. Daarnaast werd gesproken over de discussies over de herziening van de adviesradenstructuur. In dat verband constateerde de voorzitter dat de oproep van de AIV om de regerings-reactie te handhaven tijdens dat gesprek op brede steun kon rekenen.

Kort verslag van de bijdrage van prof.dr.ir. J.J.C. Voorhoeve aan het symposium: 'Geen woorden, maar daden' van 'Een Ander Joods Geluid' op 17 februari 2014 in Den Haag

Op 17 februari heeft de heer Voorhoeve tijdens het symposium 'Geen woorden, maar daden' van 'Een ander Joods Geluid', een inleiding gehouden over de vraag hoe Nederland zich binnen de EU moet opstellen met betrekking tot Israël, het Israëlisch-Palestijnse conflict en het vredesproces. Hij gaf op verzoek van de organisatoren een toelichting op AIV-advies nr. 83 'Tussen woord en daad:

External contacts and other activities

Summary of a seminar on democratic legitimacy, 21 January 2014

On 21 January, acting on behalf of the AIV's joint committee on sovereignty and legitimacy, Professor L.A.J. Senden of the European Integration Committee (CEI) participated in a seminar on democratic legitimacy organised by MP and rapporteur on democratic legitimacy in the EU René Leegte. Professor Senden's contribution to the debate, which featured members of parliament and other invitees, focused on the discussions within the CEI on AIV advisory report no. 88: *Public Support for the European Union: Building Trust*, which was due to be published that spring. On 13 February 2014 Mr Leegte and Professor Senden met for a follow-up discussion of this issue.

Presentation of the advisory report on Asia to the Minister of Foreign Affairs, 21 January 2014

On 21 January, Professor A. van Staden and Lieutenant General (ret.) M.L.M. Urlings presented AIV advisory report no. 86: *Asia on the Rise: Strategic Significance and Implications* to Minister of Foreign Affairs Frans Timmermans. During this meeting, the AIV representatives provided an overview of the report and discussed its main conclusions with the minister.

Summary of a meeting with the Permanent Parliamentary Committees, 13 February 2014

On 13 February a delegation of the AIV met with members of the Permanent Parliamentary Committees on Foreign Affairs, Defence, Foreign Trade and Development, and European Affairs to discuss the AIV's 2014 work programme and 2013 annual report. Other issues discussed included the review of the advisory system. In this context, the chair noted that the AIV's call to maintain the government's obligation to respond to advisory reports could count on widespread support.

Summary of the contribution by Professor J.J.C. Voorhoeve to a symposium organised by 'Een Ander Joods Geluid', 17 February 2014

On 17 February, at a symposium organised by 'Een Ander Joods Geluid' ('A Different Jewish Voice') entitled 'Geen woorden, maar daden' ('Deeds, not words'), Professor Voorhoeve gave an opening address on what position the Netherlands should adopt within the EU regarding Israel, the Israeli-Palestinian conflict and the peace process. At the request of the organisers, he also presented an overview of AIV advisory report no. 83: *Between Words and Deeds: Prospects for a Sustainable Peace in the Middle East*.⁹

Summary of the introductory meeting between the Peace and Security Committee and the Minister of Defence, 19 February 2014

On 19 February, the Peace and Security Committee (CVV) met with Minister of Defence Jeanine Hennis-Plasschaert. The discussion focused on various topics from the AIV's work programme and included a detailed exchange of views on European defence cooperation. The minister expressed her appreciation for the CVV's work.

Summary of a roundtable discussion with the Permanent Parliamentary Committees on Defence, the Interior, Foreign Affairs, and Security and Justice, 20 March 2014

On 20 March, Lieutenant General (ret.) M.L.M. Urlings participated in a roundtable discussion on cyber warfare that was also attended by representatives of the Netherlands Defence Academy (NLDA), Dutch telecommunications company KPN, Dutch cyber security company Fox-IT, the Hague Security Delta, the Netherlands Organisation for Applied Scientific Research (TNO), Rijkswaterstaat (Directorate-General for Public Works and Water Management of the Ministry of Infrastructure and the Environment) and the European Network for Cyber Security (ENCS). The joint advisory report on cyber warfare of the AIV and the Advisory Committee on Issues of Public International Law (CAVV) was discussed at length, and General Urlings was asked to clarify the AIV's recommendations on various issues.¹⁰

⁹ For a summary of the symposium in Dutch, see: <<http://www.eajg.nl/node/678>>.

¹⁰ AIV advisory report no. 77 / CAVV advisory report no. 22: *Cyber*

perspectieven op duurzame vrede in het Midden-Oosten'. Voor een verslag van de bijeenkomst zie: <<http://www.eajg.nl/node/678>>.

Kort verslag van het kennismakingsgesprek van de Commissie Vrede en Veiligheid met minister Hennis-Plasschaert van Defensie op 19 februari 2014

Op 19 februari sprak de Commissie Vrede en Veiligheid met minister Hennis-Plasschaert van Defensie. Tijdens dit kennismakingsgesprek kwamen verschillende onderwerpen van het werkprogramma ter sprake en werd uitgebreid van gedachten gewisseld over Europese defensiesamenwerking. De minister sprak haar waardering uit voor de werkzaamheden van de CVV.

Kort Verslag hoorzitting Vaste Kamercommissie van Buitenlandse Zaken en Defensie op 20 maart 2014

Op 20 maart nam LGen b.d. M.L.M. Urlings deel aan het Rondetafelgesprek 'Digitale Oorlogvoering' waaraan ook vertegenwoordigers van de NLDA, KPN, Fox IT, the Hague Security Delta, TNO, Rijkswaterstaat en het European Network Cyber Security deelnamen. Het AIV/CAVV-advies nummer 77 'Digitale oorlogvoering' kwam uitvoerig ter sprake en heer Urlings heeft desgevraagd over verschillende aspecten een toelichting op de AIV-aanbevelingen gegeven. Daarnaast werd op 26 maart een Algemeen Overleg gehouden over de digitale oorlogvoering. De regeringsreactie op het AIV/CAVV-advies was een van de onderwerpen en kwam diverse malen ter sprake.

Gesprek voorzitter van de AIV met minister Ploumen op 8 april 2014

Op 8 april had de voorzitter van de AIV een kennismakingsgesprek met minister Ploumen voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Er is onder meer gesproken over vacatures, over het lopende adviestraject over financiële architectuur en over komende activiteiten (ODA en Cotonou).

Gesprek voorzitter van de AIV met minister Hennis-Plasschaert op 27 mei 2014

Op 27 mei hebben de voorzitter en secretaris AIV uitgebreid gesproken met minister Hennis van Defensie. Er is vooral gesproken over het werkprogramma en prioritering daarvan. De minister gaf aan eerst behoefte te hebben aan advisering over Afrika en vervolgens graag aandacht besteed te zien aan

maritieme veiligheid. In 2015 zal de AIV ook worden gevraagd aandacht te schenken aan 'robotisering'.

Kort verslag van de presentatie van het Human Development Report 2014: 'Reducing Vulnerabilities and Building Resilience' op 30 oktober 2014

De AIV en het ministerie van Buitenlandse Zaken organiseerden op 30 oktober een bijeenkomst ter gelegenheid van de publicatie van het Human Development Report 2014. In het panel namen M. Kovacevic (hoofd statistiek, Human Development Report Office), mw. ir. R.M. Buijs MPA (Plaatsvervangend Directeur-Generaal Internationale Samenwerking, BuZa), mw. prof.dr. M.E.H. van Reisen (AIV/COS) en mw. A. van der Woude (Directeur Internationaal Departement, Oxfam Novib) plaats. Tijdens deze druk bezochte bijeenkomst werd er ingegaan op de hoofdbevindingen van het rapport. Hoewel op het vlak van ontwikkeling goede resultaten worden geboekt, worden deze in toenemende mate teniet gedaan door de kwetsbare positie waarin een groot deel van de bevolking zich bevindt. De discussie centreerde zich rond kwetsbaarheid en weerbaarheid.

Kort verslag bijeenkomsten van voorzitters en secretarissen van adviesraden

Gedurende het kalenderjaar werd driemaal vergaderd door de voorzitters van de strategische adviesraden. In dat verband werden ervaringen uitgewisseld en werd informatie verstrekt over een aantal specifieke onderwerpen, zoals internationale contacten en afstemming werkprogramma's. Dit jaar stonden deze bijeenkomsten vooral in het teken van de voornemens van minister Blok ten aanzien van de adviesraden. Ook de secretarissen van de adviesraden kwamen iedere zes weken bijeen om ervaringen uit te wisselen, te spreken over gezamenlijke adviestrajecten en andere lopende zaken.

Furthermore, on 26 March 2014 a meeting on cyber warfare took place between Minister of Defence Jeanine Hennis-Plasschaert and the Permanent Parliamentary Committees on Defence, the Interior, Foreign Affairs and Security and Justice. The government's response to the AIV/CAVV advisory report was one of the topics of this meeting and was referred to several times.

Introductory meeting between the chair of the AIV and the Minister for Foreign Trade and Development Cooperation, 8 April 2014

On 8 April the chair of the AIV met with Minister for Foreign Trade and Development Cooperation Lillianne Ploumen. Issues discussed included vacancies, the ongoing preparation of the advisory report on the international financial architecture and upcoming activities (ODA and the review of the Cotonou Agreement).

Meeting between the chair of the AIV and the Minister of Defence, 27 May 2014

On 27 May the chair and executive secretary of the AIV met with Minister of Defence Jeanine Hennis-Plasschaert for a detailed discussion of the AIV's work programme and its priorities. The minister noted that she first required an advisory report on Africa and that she would subsequently like to receive advice on maritime security. In 2015 the government will also ask the AIV to produce an advisory report on 'robotisation'.

Summary of the presentation of the 2014 Human Development Report, 30 October 2014

On 30 October the AIV and the Ministry of Foreign Affairs organised a meeting to mark the publication of the 2014 Human Development Report: 'Sustaining Human Progress: Reducing Vulnerabilities and Building Resilience'. The members of the panel were M. Kovacevic (Chief Statistician, Human Development Report Office), Ms R.M. Buijs (Deputy Director-General for International Cooperation, Ministry of Foreign Affairs), Professor M.E.H. van Reisen of the AIV and the Development Cooperation Committee (COS) and Ms A. van der Woude (Director, International Department, Oxfam Novib). The well-attended meeting examined the main findings of the report. Good results are being achieved in the field of development but are increasingly being cancelled out by the vulnerable position of a large part of the population.

The discussion accordingly focused on the issues of vulnerability and resilience.

Summary of the meetings of the chairs and executive secretaries of the advisory councils

During the calendar year, the chairs of the strategic advisory councils met three times to share experiences and exchange information on a number of specific topics, such as international contacts and the coordination of work programmes. This year, the meetings were dominated by the plans of Minister for Housing and the Central Government Sector Stef Blok regarding the advisory councils. The executive secretaries of the advisory councils also met every six weeks to share experiences and discuss joint reports and other pending matters.

TAAK EN WERKWIJZE

DE ADVIESRAAD INTERNATIONALE VRAAGSTUKKEN (AIV)

is een per 1 januari 1998 bij wet ingesteld onafhankelijk adviesorgaan, dat adviseert over het buitenlands beleid (met inbegrip van ontwikkelingssamenwerking) en het defensiebeleid. De AIV heeft negen leden. Dit is binnen het maximum van vijftien, zoals nog steeds staat aangegeven in de Kaderwet adviescolleges. De AIV kent, op basis van de Wet op de AIV, vier permanente commissies voor de gebieden van de rechten van de mens (CMR), vrede en veiligheid (CVV), ontwikkelingssamenwerking (COS) en Europese integratie (CEI). De voorzitters en de vicevoorzitters van deze commissies zijn lid van de AIV; daarnaast zijn er twaalf leden per commissie.

De AIV en zijn permanente commissies zijn in het leven geroepen tegen de achtergrond van de toenemende complexiteit en verwevenheid van de internationale betrekkingen. Voor vraagstukken op de raakvlakken van de bovengenoemde gebieden brengt de AIV de deskundigheid van leden van de verschillende permanente commissies bij elkaar. Zo kunnen dwarsverbanden worden gelegd tussen de gebieden van mensenrechten, vrede en veiligheid, ontwikkelingssamenwerking en Europese integratie en kan worden ingespeeld op voor Nederland belangrijke internationale ontwikkelingen. De meerwaarde van de AIV en de commissies ligt dan ook, naast de kennis en deskundigheid per beleidsterrein, in de samenhang die wordt aangebracht tussen de onderscheiden invalshoeken.

De AIV brengt adviezen uit op verzoek van de minister van Buitenlandse Zaken, de minister van Defensie, de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, alsmede op verzoek van de Staten-Generaal.

De AIV functioneert grotendeels op basis van het wettelijk voorgeschreven werkprogramma. Met het werkprogramma wordt beoogd een globaal beeld te geven van de onderwerpen waarmee de AIV zich in een kalenderjaar zal bezighouden (voor het werkprogramma 2015: zie bijlage). In de loop van dat jaar worden de adviesaanvragen en de tijdsplanning nader gepreciseerd. Het komt voor dat onderwerpen waarover het voornemen bestond advies te vragen afvallen, of dat juist adviesaanvragen aan de AIV worden voorgelegd die niet in het werkprogramma zijn vermeld.

Tasks and working methods

THE ADVISORY COUNCIL ON INTERNATIONAL AFFAIRS (AIV), which was established by Act of Parliament on 1 January 1998, is an independent statutory advisory body responsible for advising the government on matters relating to foreign policy (including development cooperation) and defence. The AIV has nine members. This is below the maximum of 15 members laid down in the Advisory Bodies Framework Act. In accordance with the Advisory Council on International Affairs Act, the AIV has four permanent committees: the Human Rights Committee (CMR), the Peace and Security Committee (CVV), the Development Cooperation Committee (COS) and the European Integration Committee (CEI). The chairs and vice-chairs of these committees are members of the AIV. In addition to them, each committee has 12 members.

The AIV and its permanent committees were created at a time when international relations were becoming increasingly complex and interconnected. The AIV combines the expertise of the members of its various committees when making recommendations on issues bearing on more than one of the four areas mentioned above. This allows links to be made between these areas and enables the AIV to respond to international developments with implications for the Netherlands. The added value represented by the AIV and its committees lies in its in-depth knowledge and expertise in each policy area, in combination with the connections it can establish between them.

The AIV publishes advisory reports at the request of the Minister of Foreign Affairs, the Minister of Defence, the Minister for Foreign Trade and Development Cooperation and Parliament.

The AIV operates largely on the basis of its statutory work programme. The work programme is intended as an overview of the subjects that the AIV plans to examine during the calendar year (see annex for the Work Programme for 2015). The requests for advice and the time schedules are determined more precisely in the course of the year. Certain subjects for reports may be withdrawn or new requests may be made which were not included in the work programme.

The AIV meets on a regular basis. It discusses each request for advice at the beginning of the advisory process and also adopts the final version of each advisory report. Advisory reports are drafted in permanent or ad hoc committees. The composition of these committees and the frequency of their meetings, which depend on the scope of the subject and the deadline for the completion of the report, can vary greatly.

Members and meetings

On 31 December 2014 the total number of members of the AIV and its permanent committees was 55, of whom 23 were women. For personal details of the members, see the section on the composition of the AIV and its permanent committees. On 31 December 2014 the AIV itself had nine members, of whom four were women (eight of these nine members were also the chair or vice-chair of a permanent committee). On 31 December 2014 the permanent committees (excluding chairs and vice-chairs) had 46 members, 19 of whom were women:

CEI	5 women, 7 men (excluding chair/vice-chair)
CMR	4 women, 7 men (excluding chair/vice-chair)
COS	4 women, 7 men (excluding chair/vice-chair)
CVV	6 women, 6 men (excluding chair/vice-chair)

The AIV and its committees met very frequently in 2014 in order to prepare or adopt advisory reports. The list of meetings given below distinguishes between the plenary sessions of the AIV and the meetings of its permanent committees and temporary committees/working groups:

AIV	7
CEI	3
CMR	5
COS	7
CVV	4

Joint working groups

Advisory report no. 87: REU (Rule of Law in the European Union)	1
Advisory report no. 88: SDL (Sovereignty and Democratic Legitimacy)	11
Advisory report no. 89: CFA (Financial Architecture)	9
Advisory report no. 90: CNIJ (Arctic Ocean)	9
Advisory report no. 91: CAR (Arab Region)	5

De AIV vergadert regelmatig. Aan het begin van het adviestraject worden adviesaanvragen in de AIV besproken. De uiteindelijke adviezen worden ook in de AIV vastgesteld. De adviezen worden voorbereid in (permanente) commissies of ad-hoccommissies, waarvan de samenstelling en vergaderfrequentie, afhankelijk van het onderwerp en tijdsdruk waaronder de werkzaamheden worden verricht, sterk kan variëren.

Leden en vergaderingen

Het totale aantal leden van de AIV en de permanente commissies bedroeg (per 31 december 2014) 55, van wie 23 vrouwen. Voor de personalia wordt verwezen naar de paragraaf getiteld 'Samenstelling AIV en permanente commissies'. Tot 31 december 2014 bestond de AIV zelf uit 9 leden, van wie 4 vrouwen (8 van de 9 leden zijn tevens voorzitter of vicevoorzitter van een permanente commissie). Per 31 december 2014 tellen de permanente commissies (exclusief de voorzitters en vicevoorzitters) 46 leden, van wie 19 vrouwen.

CEI	5 vrouwen, 7 mannen (exclusief de voorzitter en de vicevoorzitter)
CMR	4 vrouwen, 7 mannen (exclusief vz/vvz)
COS	4 vrouwen, 7 mannen (exclusief vz/vvz)
CVV	6 vrouwen, 6 mannen (exclusief vz/vvz)

In het verslagjaar hebben de AIV en zijn commissies met grote regelmaat vergaderingen belegd om adviezen voor te bereiden of vast te stellen. Hieronder wordt, uitgesplitst naar de deelname uit de AIV en de (permanente) commissies/werkgroepen – het onderscheid is niet strikt – weergegeven welke vergaderingen het betreft:

AIV	7
CEI	3
CMR	5
COS	7
CVV	4

Gecombineerde werkgroepen

Advies nummer 87: REU (Rechtsstatelijkheid binnen de Europese Unie)	1
Advies nummer 88: SDL (Soevereiniteit en Democratische Legitimering)	11
Advies nummer 89: CFA (Financiële Architectuur)	9

Advies nummer 90: CNIJ (Noordelijke IJszee)	9		
Advies nummer 91: CAR (Arabische regio)	5		
Advies nummer 92: CIV (Internet vrijheid)	8	Advisory report no. 92: CIV (Internet Freedom)	8
COT Herziening van het Verdrag van Cotonou	6	COT (Review of the Cotonou Agreement)	6
CIB Investeringsbeschermingsarbitrage	1	CIB (International Investment Arbitration)	1
CIPN Internationale positie van Nederland	1	CIPN (International position of the Netherlands)	1
Totaal aantal vergaderingen in 2014	77	Total number of meetings in 2014	77
Oplage uitgebrachte adviezen:		Number of copies distributed:	
Advies nummer 87 (Nederlands)	1200 exemplaren	Advisory report no. 87 (Dutch)	1,200 copies
Advies nummer 87 (Engels)	900 exemplaren	Advisory report no. 87 (English)	900 copies
Advies nummer 88 (Nederlands)	1100 exemplaren	Advisory report no. 88 (Dutch)	1,100 copies
Advies nummer 88 (Engels)	950 exemplaren	Advisory report no. 88 (English)	950 copies
Advies nummer 89 (Nederlands)	1050 exemplaren	Advisory report no. 89 (Dutch)	1,050 copies
Advies nummer 89 (Engels)	900 exemplaren	Advisory report no. 89 (English)	900 copies
Advies nummer 90 (Nederlands)	1100 exemplaren	Advisory report no. 90 (Dutch)	1,100 copies
Advies nummer 90 (Engels)	750 exemplaren	Advisory report no. 90 (English)	750 copies
Briefadvies nummer 25 (Nederlands)	1000 exemplaren	Advisory letter no. 25 (Dutch)	1,000 copies
Briefadvies nummer 25 (Engels)	800 exemplaren	Advisory letter no. 25 (English)	800 copies
Briefadvies nummer 26 (Nederlands)	900 exemplaren	Advisory letter no. 26 (Dutch)	900 copies
Briefadvies nummer 26 (Engels)	650 exemplaren	Advisory letter no. 26 (English)	650 copies
Jaarverslag 2013 (Nederlands/Engels)	1500 exemplaren	2013 Annual Report (Dutch/English)	1,500 copies

Bij dit overzicht moet worden opgemerkt dat de AIV vanaf juni 2014 in toenemende mate adviezen elektronisch heeft verzonden.

It should be noted that, since June 2014, the AIV increasingly distributes advisory reports and letters electronically.

FINANCIËLE VERANTWOORDING

Finance

THE AIV HAS BEEN ALLOCATED A BUDGET OF ITS OWN TO enable it to carry out its advisory work. The AIV makes a proposal for the size of the budget, which is then adopted by the relevant ministers. The amount of work performed, and hence the scale of expenditure, remain uncertain since they depend heavily on the number and nature of the requests for advice, which means that neither is very easy to predict (more requests mean more reports and more reports mean more meetings, while the opposite is also true). In 2014, the AIV adopted six advisory reports and two advisory letters. All reports are published and distributed in Dutch and English, and some are also published and distributed in French and/or other languages. At the end of 2014 the standard print run of each advisory report was 800 copies of the Dutch text and 600 copies of the English text. Several hundred additional copies may be printed and distributed, depending on the subject.

The members of government approved a budget of €525,000 for 2014. The AIV's budget comprises the following principal categories of expenditure:

1. fees, entertainment expenses and travel expenses paid to chairs and vice-chairs;
2. attendance allowances, travel expenses paid to members, and catering;
3. printed materials (reports, paper, etc.);
4. fact-finding missions and books;
5. research, external activities, external expertise and translations; and
6. incidental expenditure.

The members of the AIV receive a fixed annual fee. The members of the permanent committees receive an allowance for every meeting they attend. The fees and allowances are determined by ministerial order within the statutory framework.

In 2014, a total of €194,178 was paid in the form of fees and travel expenses to chairs and vice-chairs. A further €84,995 was paid in attendance allowances and travel expenses to the members of the permanent committees. Expenditure on printing reports, letter paper and so forth

OM TE KUNNEN FUNCTIONEREN HEEFT DE AIV DE

beschikking over een eigen budget. Dit budget wordt, op voorstel van de AIV, goedgekeurd door de betrokken bewindslieden. Een onzekere factor bij de AIV blijft de hoeveelheid werk en de daaraan verbonden kosten. Deze zijn in hoge mate afhankelijk van het aantal en de aard van de adviesaanvragen van de zijde van de bewindslieden en het parlement en daarom niet altijd goed voorspelbaar (meer adviesaanvragen, meer vergaderingen, meer adviezen, of het spiegelbeeld). In 2014 zijn door de AIV in totaal zes adviezen en twee briefadviezen vastgesteld. Alle adviezen worden in het Nederlands en in het Engels en enkele in het Frans en/of andere talen gepubliceerd en verspreid. Eind 2014 is de standaardoplage van de Nederlandse versie van adviezen 800 en van de Engelse versie 600. Afhankelijk van het onderwerp kunnen nog enkele honderden extra adviezen worden gedrukt en gedistribueerd.

Voor 2014 is door de betrokken bewindslieden een budget goedgekeurd van € 525.000. Het budget van de AIV heeft de volgende hoofdposten:

- 1) vergoedingen, representatiekosten en reiskosten van de voorzitters en vicevoorzitters;
- 2) vacatiegelden, reiskosten van de leden, en catering;
- 3) drukkosten van de adviezen, papier et cetera;
- 4) studiereizen en boeken;
- 5) onderzoek, externe activiteiten, externe deskundigheid, vertalingen; en
- 6) onvoorzien.

De leden van de AIV krijgen een vaste vergoeding per jaar. Leden van permanente commissies krijgen een bedrag per bijgewoonde vergadering. De bedragen zijn vastgesteld binnen de wettelijke kaders bij ministeriële regeling.

In 2014 is in totaal € 194.178 uitbetaald aan vergoedingen en reiskosten van de voorzitters en de vicevoorzitters. Het bedrag aan vacatiegelden en reiskosten van de leden van de permanente commissies betrof in totaal € 84.995. Aan drukkosten van de adviezen, briefpapier et cetera is in totaal circa € 112.290 uitgegeven. De totale kosten van de door de diverse commissies gemaakte werkbezoeken en studiereizen betroffen ongeveer € 3.361. Van de budgetpost externe deskundigheid/onderzoek is circa € 30.650 aangewend. De post onvoorzien is in het verslagjaar niet aangewend. In totaal brengt dat de operationele uitgaven van de AIV in 2014 op

ongeveer € 425.474. Voor de goede orde moet hierbij worden aangevuld, dat de AIV ook een eigen bedrijfsvoeringbudget heeft van € 27.000 (verzendingen, reiskosten staf, catering et cetera). Hiervan is in 2014 in totaal € 7.000 aangewend. De personeelslasten van de vaste staf van de AIV niet verdisconteerd zijn in dit budget, maar komen ten laste van de ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie.

was approximately €112,290. The total costs of the working visits and fact-finding missions of the various committees were approximately €3,361. Expenditure on external expertise and research was approximately €30,650. There was no incidental expenditure in the year under review. The total expenditure of the AIV in 2014 was approximately €425,474. It should be noted for the record that the AIV also has an operational management budget of €27,000 (for distribution, staff travel, catering and so forth), of which €7,000 was used in 2014. The staffing costs of the AIV Unit are not included in this budget but are instead borne by the Ministry of Foreign Affairs and the Ministry of Defence.

SAMENSTELLING AIV EN PERMANENTE COMMISSIES

Composition of the AIV and its permanent committees

MEMBERS OF THE AIV AND ITS COMMITTEES ARE APPOINTED

of expertise gained from experience in international (including European) affairs, academic achievement or both. Members serve in an independent capacity and do not represent any interest group.

The composition of the AIV and its permanent committees appears below.

AIV Advisory Council on International Affairs

Chair: Professor J.G. de Hoop Scheffer

Vice-chair: Ms H.M. Verrijn Stuart

Members: Professor J. Gupta, Professor E.M.H. Hirsch Ballin, Dr P.C. Plooi-j-van Gorsel, Professor M.E.H. van Reisen, Professor A. van Staden, Lieutenant General (ret.) M.L.M. Urlings and Professor J.J.C. Voorhoeve

Executive secretary: T.D.J. Oostenbrink

The civil service liaison officers of the AIV were Professor R.J. van der Veen, Senior Academic Adviser, Ministry of Foreign Affairs, Dr J. Wiers of the Ministry of Foreign Affairs' Strategic Advice Unit (ESA) and A.P. Venema and R.G. van de Wetering of the Ministry of Defence's Directorate of General Policy Affairs (DAB).

European Integration Committee

Chair: Professor A. van Staden

Vice-chair: Dr P.C. Plooi-j-van Gorsel

Members: D.J. van den Berg, Professor M.G.W. den Boer, Professor S.C.W. Eijffinger, Dr F.A.W.J. van Esch, Dr L. Noordegraaf-Eelens, Professor K. van Paridon, W.L.E. Quaedvlieg, Dr A. Schout, Professor L.A.J. Senden, C.G. Trojan, Ms M.C.B. Visser and N.P. van Zutphen

Executive secretary: Ms P.H. Sastrowijoto

DE LEDEN VAN DE AIV EN ZIJN COMMISSIES WORDEN

benoemd op grond van hun deskundigheid. Deze kan blijken uit opgedane ervaring met internationale (waaronder Europese) vraagstukken, uit wetenschappelijke merites of uit een combinatie van beide. De leden fungeren onafhankelijk en vertegenwoordigen geen belangengroepen.

Hieronder volgt de samenstelling van de AIV en de permanente commissies.

AIV Adviesraad Internationale Vraagstukken

Voorzitter: Prof.mr. J.G. de Hoop Scheffer

Vicevoorzitter: Mw. mr. H.M. Verrijn Stuart

Leden: Mw. prof.dr. J. Gupta, prof.dr. E.M.H. Hirsch Ballin, mw. dr. P.C. Plooi-j-van Gorsel, mw. prof.dr. M.E.H. van Reisen, prof.dr. A. van Staden, LGen b.d. M.L.M. Urlings, mw. mr. H.M. Verrijn Stuart en prof.dr.ir. J.J.C. Voorhoeve

Secretaris: Drs. T.D.J. Oostenbrink

Ambtelijke contactpersonen van de AIV waren prof.dr. R.J. van der Veen (ministerie van Buitenlandse Zaken, Wetenschappelijk Raadsadviseur), mr.dr. J. Wiers (ministerie van Buitenlandse Zaken, ESA), drs. A.P. Venema (ministerie van Defensie, Directie Algemene Beleidszaken) en de heer R.G. van de Wetering (ministerie van Defensie, Directie Algemene Beleidszaken).

Commissie Europese Integratie

Voorzitter: Prof.dr. A. van Staden

Vicevoorzitter: Mw. dr. P.C. Plooi-j-van Gorsel

Leden: Drs. D.J. van den Berg, mw. prof.dr. M.G.W. den Boer, prof.dr. S.C.W. Eijffinger, mw. dr. F.A.W.J. van Esch, mw. dr. L. Noordegraaf-Eelens, prof.dr. K. van Paridon, mr. W.L.E. Quaedvlieg, dr. A. Schout, mw. prof.mr.drs. L.A.J. Senden, mr. C.G. Trojan, mw. mr. M.C.B. Visser en mr. N.P. van Zutphen

Secretaris: Mw. drs. P.H. Sastrowijoto

Ambtelijke contactpersonen van de CEI waren mw. drs. L.A.O. D'Huy (ministerie van Buitenlandse Zaken, Directie Integratie Europa/IN) en drs. E.G. Molenberg (ministerie van Buitenlandse Zaken, Directie Integratie Europa/IN, vanaf medio 2014).

Commissie Mensenrechten

Voorzitter: Prof.dr. H.C.J. Hirsch Ballin

Vicevoorzitter: Mw. mr. H.M. Verrijn Stuart

Leden: Mw. prof.dr. K.C.J.M. Arts, prof.mr.dr. M.S. Berger, mw. drs. K.M. Buitenweg, prof.mr. E.J. Dommering, mw. dr. Y.M. Donders, mw. prof.mr. J.H. Gerards, drs. T.P. Hofstee, prof.dr. M.T. Kamminga, prof.dr. E.J. Koops, prof.dr. R.A. Lawson en prof.mr. B.E.P. Myjer

Secretaris: Drs. J. Smallenbroek

Ambtelijke contactpersonen van de CMR waren mw. drs. A.P. Valkenburg-Roelofs (ministerie van Buitenlandse Zaken, Directie Multilaterale Instellingen en Mensenrechten/MP) en mw. mr. D. van de Weerd (ministerie van Buitenlandse Zaken, Directie Multilaterale Instellingen en Mensenrechten/MR).

Met leedwezen nam de AIV/CMR kennis van het overlijden van mw. H.C.J. van den Burg op 28 september 2014. Mw. Van den Burg heeft jarenlang een grote bijdrage geleverd aan de werkzaamheden van de CMR.

Commissie Ontwikkelingssamenwerking

Voorzitter: Mw. prof.dr. M.E.H. van Reisen

Vicevoorzitter: Mw. prof.dr. J. Gupta

Leden: Drs. F.A.J. Baneke, dr. B.S.M. Berendsen, mw. prof.dr. M.E. de Bruijn, dhr. J. van Ham, prof.dr. R.E. van der Hoeven, mw. drs. M. Monteiro, prof.dr. J.B. Opschoor, mr. J.N.M. Richelle, prof.dr. A. de Ruijter, drs. P. Stek (tot 1 juni 2014), mw. dr. N. Tellegen en mw. prof.dr. E.B. Zoomers

Secretaris: Drs. P. de Keizer

Commissie Vrede en Veiligheid

Voorzitter: Prof.dr.ir. J.J.C. Voorhoeve

Vicevoorzitter: LGen b.d. M.L.M. Urlings

Leden: Drs. D.J. Barth, prof.dr. J. Colijn, dr. N. van Dam, mw. dr. M. Drent, mw. dr. I. Duyvesteyn, mw. dr. B.T. van Ginkel, mw. prof.dr. M. de Goede, gen.-maj. der mariniers b.d. mr.drs. C. Homan, dr. A.R. Korteweg, mw. dr. C.M. Megens, drs. J. Ramaker en mw. dr. W. Verkoren

Secretaris: Mw. drs. M.E. Kwast-van Duursen

The civil service liaison officers of the CEI were Ms L.A.O. D'Huy and E.G. Molenberg (from mid-2014) of the Ministry of Foreign Affairs' European Integration Department/Internal Affairs Division (DIE/IN).

Human Rights Committee

Chair: Professor E.M.H. Hirsch Ballin

Vice-chair: Ms H.M. Verrijn Stuart

Members: Professor K.C.J.M. Arts, Professor M.S. Berger, Ms K.M. Buitenweg, Professor E.J. Dommering, Dr Y.M. Donders, Professor J.H. Gerards, T.P. Hofstee, Professor M.T. Kamminga, Professor E.J. Koops, Professor R.A. Lawson and Professor B.E.P. Myjer

Executive secretary: J. Smallenbroek

The civil service liaison officers of the CMR were Ms A.P. Valkenburg-Roelofs and Ms D. van de Weerd of the Ministry of Foreign Affairs' Multilateral Institutions and Human Rights Department/Human Rights and Political and Legal Affairs Division (DMM/MP).

The AIV and the CMR were saddened to learn of the passing on 28 September 2014 of Ms H.C.J. van den Burg, who for many years made a significant contribution to the CMR's work.

Development Cooperation Committee

Chair: Professor M.E.H. van Reisen

Vice-chair: Professor J. Gupta

Members: F.A.J. Baneke, Dr B.S.M. Berendsen, Professor M.E. de Bruijn, J. van Ham, Professor R.E. van der Hoeven, Ms M. Monteiro, Professor J.B. Opschoor, J.N.M. Richelle, Professor A. de Ruijter, P. Stek (until 31 May 2014), Dr N. Tellegen and Professor E.B. Zoomers

Executive secretary: P. de Keizer

Peace and Security Committee

Chair: Professor J.J.C. Voorhoeve

Vice-chair: Lieutenant General (ret.) M.L.M. Urlings

Members: D.J. Barth, Professor J. Colijn, Dr N. van Dam, Dr M. Drent, Dr I. Duyvesteyn, Dr B.T. van Ginkel, Professor M. de Goede, Major General (Marine Corps) (ret.) C. Homan, Dr A.R. Korteweg, Dr C.M. Megens, J. Ramaker and Dr W. Verkoren

Executive secretary: Ms M.E. Kwast-van Duursen

The civil service liaison officers of the CVV were A.P. Venema and R.G. van de Wetering of the Ministry of Defence's Directorate of General Policy Affairs (DAB), Commodore F. Sijtsma of the Defence Staff, and Ms E.H.T. van Eerten of the Ministry of Foreign Affairs' Security Policy Department/ Security and Defence Policy Division (DVB/VD).

Ambtelijke contactpersonen van de CVV waren drs. A.P. Venema (ministerie van Defensie, Directie Algemene Beleidszaken), CDR F. Sijtsma (ministerie van Defensie, Defensiestaf), mw. drs. E.H.T. van Eerten (ministerie van Buitenlandse Zaken, Directie Veiligheidsbeleid/VD) en de heer R.G. van de Wetering (ministerie van Defensie, Directie Algemene Beleidszaken).

STAF VAN DE AIV

DE STAF VAN DE AIV ONDERSTEUNT DE AIV EN DIENS

permanente commissies op de gebieden van mensenrechten, vrede en veiligheid, ontwikkelingssamenwerking en Europese integratie met redactionele, organisatorische en administratieve vaardigheden. Het zwaartepunt van de ondersteuning ligt op het (helpen) voorbereiden, opstellen en uitbrengen van adviezen. Voor dit doel telt de staf van de AIV vijf beleidsmedewerkers en twee formatieplaatsen ten behoeve van de secretariële ondersteuning. In 2014 bestond de staf van de AIV uit drs. T.D.J. Oostenbrink (secretaris AIV), mw. drs. P.H. Sastrowijoto (secretaris CEI), drs. J. Smallenbroek (secretaris CMR), drs. P. de Keizer (secretaris COS), mw. drs. M.E. Kwast-van Duursen (secretaris CVV), alsmede uit mw. J.P. de Jong en mw. I. van der Winkel (medewerkers van het secretariaat van de staf van de AIV). Op het ministerie van Buitenlandse zaken is de staf van de AIV formatief ondergebracht bij het Bureau van de Secretaris-Generaal.

Voorts worden de werkzaamheden van de AIV ondersteund door stagiaires die gedurende enkele maanden zijn verbonden aan de staf van de AIV. Zij zijn afkomstig van verschillende studierichtingen (rechten, geschiedenis, internationale betrekkingen, politicologie) van universiteiten in Nederland. In 2014 ging het om de volgende personen: de dames J.G.M. van Laar, E.A.M. Meijers, S.F.F. Meijer en L. Warnier en de heren L.W. van Haaften en R.R. Harding.

AIV Unit

THE AIV UNIT SUPPORTS THE AIV AND ITS PERMANENT

committees in the fields of human rights, peace and security, development cooperation and European integration by providing editorial, organisational and administrative services. The bulk of its work relates to the drafting and production of reports. To this end, the unit includes five executive secretaries and the equivalent of two full-time employees for secretarial support. In 2014 the members of the unit were T.D.J. Oostenbrink (AIV executive secretary), Ms P.H. Sastrowijoto (CEI executive secretary), J. Smallenbroek (CMR executive secretary), P. de Keizer (COS executive secretary) and Ms M.E. Kwast-van Duursen (CVV executive secretary). The secretariat of the unit consisted of Ms J.P. de Jong and Ms I. van der Winkel. The AIV Unit forms part of the Office of the Secretary-General at the Ministry of Foreign Affairs.

The AIV is also supported in its work by trainees who spend a number of months working in the AIV Unit. They come from various Dutch universities, where they study a range of different subjects (e.g. law, history, international relations and political science). In 2014 the trainees were L.W. van Haaften, R.R. Harding, Ms J.G.M. van Laar, Ms E.A.M. Meijers, Ms S.F.F. Meijer and Ms L. Warnier.

BIJLAGEN / ANNEXES

AIV Werkprogramma voor 2015

1. Flexibele integratie in de EU

In juni 2014 concludeerde de Europese Raad dat er verschillende integratie routes mogelijk moeten zijn binnen de Europese Unie. Dit kan worden gezien als een bevestiging van de reeds bestaande realiteit. Op het gebied van Justitie en Binnenlandse Zaken wordt Schengen gezien als een succesverhaal en is brede ervaring opgedaan met opt-outs van het Verenigd Koninkrijk, Ierland en Denemarken. In de laatste jaren heeft de financiële crisis geleid tot integratiemaatregelen die de splitsing tussen euro- en niet-euro landen verder heeft gemarkeerd. Ook Bondskanselier Merkel pleitte al eerder voor een ‘two-speed Europe’ om een begrotingsunie mogelijk te maken. Ook het idee van een B-lidmaatschap voor niet-lidstaten die wensen de relaties met de EU te intensiveren past binnen de discussie over flexibele integratie.

Het omarmen van flexibele integratie door de Europese Raad kan worden gelezen als een handreiking naar lidstaten zich niet kunnen vinden in de notie van een *ever closer union*. Bovendien kan flexibiliteit, via de bepalingen voor nauwere samenwerking of anderszins, een noodzakelijk alternatief bieden voor integratie à la 28. De uiteenlopende visies over het (eind)doel van de EU en de kritische noten over de ontwikkeling naar een politieke Unie maakt het steeds moeilijker om eensgezindheid te bereiken over het pad van Europese integratie. Deze dynamieken leiden in toenemende mate tot een EU van meerdere integratiesnelheden en -lagen.

Niet alleen de kloof tussen ‘kopgroep’ en ‘periferie’, maar ook de permanente scheiding tussen lidstaten die in meer of mindere mate deelnemen aan Europese integratieverbanden, roept vragen op over de wenselijkheid, de institutionele gevolgen, en de verhoudingen tussen de EU lidstaten. Daarom verwelkomt het kabinet een analyse van de trends in flexibele integratie ter verkenning van de politieke, institutionele en beleidsmatige gevolgen voor Nederland en de EU, aan de hand van de volgende vragen:

- Hoe beoordeelt de AIV de verwachting dat flexibele integratie in de nabije toekomst vaker wordt ingezet en welke beleidsterreinen verdienen specifieke aandacht in deze context?
- Welke gevolgen zou een toenemende mate van flexibele integratie kunnen hebben voor de institutionele architectuur en bestuurbaarheid van de EU?
- Welke gevolgen zou een toenemende mate van flexibele integratie kunnen hebben voor de verhoudingen tussen de EU lidstaten?

2. Volledig autonome wapensystemen

De mogelijkheid om met nieuwe technologieën volledig autonome wapensystemen (Lethal Autonomous Robotics, LARs), ook wel *Killer robots* of *Terminator-style robots* genoemd, te ontwikkelen vormt onderwerp van internationale discussie. Die is onder andere in gang gezet door de VN-Speciaal Rapporteur voor buitenrechtelijke executies Christof Heyns, die een rapport over *Lethal Autonomous Robotics* heeft uitgebracht. Eveneens is een consortium van NGO's begonnen met een campagne genaamd ‘Stop Killer Robots’.

De ontwikkeling van volledige autonome wapensystemen wordt in het verlengde geplaatst van de trend van steeds toenemende automatisering/autonomisering van wapensystemen. Deze trend roept vanwege de snelle technologische ontwikkelingen juridische, ethische en beleidsmatige vragen op, onder andere gerelateerd aan rechten van de mens inzake een eerlijk proces en de waarborgen van de Geneefse conventies voor de burgerbevolking, inclusief de toetsing van wapensystemen. Naast de overwegingen om grenzen te willen stellen aan technologie-toepassingen is de vraag opportuun op welke wijze gebruik van dergelijke systemen door (non statelijke) tegenstanders te voorkomen of te bestrijden.

Nederland is ook gebonden aan de eis om alle wapensystemen te testen en heeft dus directe belangen bij inzicht in de vragen en mogelijke antwoorden rondom robotisering en autonomisering van wapensystemen. Nederland heeft geen plannen voor de ontwikkeling van LARs, maar wil wel actief deelnemen aan de internationale en maatschappelijke discussie over deze wapensystemen. Dit advies kan bijdragen aan deze internationale discussie. De regering stelt zich op het standpunt dat het internationaal (humanitair) recht leidend moet zijn en acht de ontwikkeling van dodelijke volledig autonome offensieve robotwapens zonder een

AIV Work Programme for 2015

1. Flexible EU integration

In June 2014 the European Council concluded that there should be scope for 'different paths' towards EU integration for different countries. This can be seen as an affirmation of the present reality. In the realm of Justice and Home Affairs, the Schengen system is seen as a success story, and the EU has gained broad experience with opt-outs, as exercised by the United Kingdom, Ireland and Denmark. In recent years integration measures taken as a result of the financial crisis have highlighted the divisions between euro and non-euro countries, and German Chancellor Angela Merkel has called in the past for a 'two-speed Europe' to facilitate a fiscal union. Even the concept of second-tier 'membership' for non-member states that wish to deepen their ties with the EU has a place in the debate on flexible integration.

The European Council's embrace of flexible integration can be read as a concession to member states that cannot support the notion of 'ever-closer union'. What is more, flexibility – whether via treaty provisions on enhanced cooperation or otherwise – offers a necessary alternative to fully-fledged integration of all 28 countries. The member states' divergent views on the general purpose and ultimate goal of the EU, and the criticism of the trend towards a political union, make it increasingly difficult to achieve consensus on the course EU integration should take. More and more, these dynamics are leading to varying speeds and multiple layers of integration within the EU.

It is not only the gap between the leading and 'peripheral' members that raises questions about the desirability and institutional implications of these 'different paths', and about relations between the member states. There is also the matter of the permanent divide that exists between member states based on their participation in the EU's integration frameworks. The government would therefore welcome an analysis of trends in flexible integration, with a view to exploring the political, institutional and policy-related consequences for the Netherlands and the EU. This analysis could address the following questions:

- What is the AIV's view on the expectation that more frequent use will be made of flexible integration for the foreseeable future, and what policy areas warrant specific attention in this connection?
- What consequences could an increase in flexible integration have for the EU's institutional architecture and governability?
- What consequences could an increase in flexible integration have for relations between the EU member states?

2. Lethal Autonomous Robotics

The scope for using new technologies to develop fully autonomous weapons systems (known as lethal autonomous robotics (LARs), 'killer robots' or 'Terminator-style robots') is now a topic of international debate. That debate was initiated in part by the report on LARs produced by the UN Special Rapporteur on Extrajudicial, Summary or Arbitrary Executions, Christof Heyns. In addition, a consortium of NGOs has launched a campaign entitled 'Stop Killer Robots'.

The development of LARs is an extension of the larger trend of increasing computerisation of and autonomy in weapons systems. Given the rapid advances in technology, it is a trend that raises legal, ethical and policy-related questions. These may concern a person's right to a fair trial, for example, or the civilian protection safeguards laid down in the Geneva Conventions, including rules on the testing of weapons systems. As well as weighing up the merits of putting limits on the use of technology, we should also consider ways of preventing or tackling the use of such weapons systems by hostile regimes or non-state actors.

The Netherlands is itself bound by the obligation to test all weapons systems and thus has a direct interest in gaining insight into the question of – and possible responses to – the 'robotisation' and growing autonomy of weapons systems. The Netherlands has no plans to develop LARs itself, but does wish to participate actively in the international and public debate on such systems. This advisory report could contribute to that

vorm van menselijke interventie, onwenselijk. De discussie over de inzet van *drones* valt naar het oordeel van de regering overigens buiten de discussie over volledig autonome wapensystemen.

Dit advies kan worden opgesteld in samenwerking met de CAVV, gelet op het internationaalrechtelijk mandaat van deze commissie en het advies inzake bewapende *drones* dat de commissie in juli 2013 heeft uitgebracht.

3. Bescherming van burgers bij vredesmissies

De bescherming van burgers heeft de afgelopen jaren een prominente plaats gekregen in de mandaten van VN-vredesmissies. Hoewel de primaire verantwoordelijkheid voor burgerbescherming bij de nationale/lokale autoriteiten ligt van het betreffende land, heeft de VN, mede als gevolg van het Human Rights Up Front-initiatief van de SGVN, burgerbescherming tot *core* van de VN-vredesoperaties benoemd. Integratie van mensenrechtenexpertise en mensenrechtenmonitoring in vredesmissies komt als gevolg van dit initiatief van de SGVN ook steeds meer op de voorgrond van alle VN-inzet. In VN-verband omvat de bescherming van burgers alle activiteiten die kunnen worden ondernomen om de veiligheid en waardigheid van mensen te verbeteren, beperkt tot situaties van gewapende conflicten. Nederland ondersteunt dit beleid. Naarmate VN-missies beter zijn in bescherming van burgers zal dit ook het draagvlak voor missies toenemen. Evenwel blijft het een grote uitdaging en is het beleid nog in ontwikkeling. Knelpunten zijn vooral gebrek aan capaciteit en middelen. Daarmee gepaard gaat de noodzaak om nog geïntegreerder op te treden om bij te dragen aan '*protection of civilians*' (PoC).

Nederland steunt deze ontwikkelingen. Om het belang dat Nederland hecht aan burgerbescherming te onderstrepen heeft Nederland PoC opgenomen in het toetsingskader voor de art 100 brief. Nederland draagt bij door middel van het trainen van zijn eigen militairen/KMar en politie die uitgezonden worden in vredesmissies op dit terrein. Nederland financiert NGO's als het Center for Civilians in Conflict, die bewustzijnsprojecten uitvoeren binnen de VN- en NAVO-structuren. Ook financiert Nederland inspanningen van het Department of Political Affairs van de VN om geschillen in eerdere stadia te beslechten (preventie). Nederland biedt PoC-experts aan voor missies. Nederland zal actief inbreng leveren voor de herziening van de *concept of operations* met betrekking tot PoC. Tot slot organiseert Nederland medio februari een regionale conferentie met betrekking tot VN vredesoperaties, waarbij burgerbescherming een van de belangrijkste thema's zal zijn.

De ambitie van de VN-Veiligheidsraad (en lidstaten zoals Nederland) om efficiënt alle instrumenten in te zetten ten behoeve van burgerbescherming staat onder druk door de toenemende uitdagingen waar VN-missies zich voor gesteld zien. Welke lessen zijn te trekken uit ervaringen tot nu toe? Hoe kunnen lidstaten zoals Nederland nog beter bijdragen aan de bescherming van burgers, zowel bilateraal als wanneer zij in groter verband deelnemen aan internationale missies? Zijn mensenrechten voldoende geïntegreerd in het werk van missies, van top tot onderaan? Zowel op het hoofdkwartier als in het veld? Mogelijk kan vergelijkend onderzoek over werkwijze van de VN en de EU in missies op dit gebied hierbij nuttig zijn.

Dit advies kan bijdragen aan de discussie en aan de Nederlandse besluitvorming hoe bij te dragen aan effectieve burgerbescherming.

4. Stelsel voor internationale samenwerking post-2015

Ontwikkelingssamenwerking krijgt meer en meer een plaats in een nieuwe en bredere agenda voor internationale samenwerking. Daarin is meer aandacht voor sectoroverstijgende vraagstukken als klimaatverandering, milieubeheer, veiligheid, mensenrechten, migratie, financiële stabiliteit en de relatie tussen hulp en handel. Ook neemt het aantal actoren toe. Zo vraagt mondiale economische ontwikkeling om betrokkenheid van het bedrijfsleven bij de ontwikkeling en realisatie van wereldwijde doelen, toenemende concretisering van Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, meer transparantie, en veranderende verhoudingen tussen overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Andere aandachtspunten zijn financiering en implementatie: Voor het behalen van de nieuwe *Sustainable Development Goals* is het van belang om te kijken naar de inzet van publieke, private, nationale en internationale middelen.

international debate. The government takes the position that the international law of war (and international law in general) should determine the way forward and believes it is undesirable to develop lethal fully autonomous offensive robot weapons that lack any form of human intervention. In the government's view, the debate on the deployment of remotely piloted aircraft ('drones') falls outside the scope of the debate on LARs.

Given the mandate of the Advisory Committee on Issues of Public International Law (CAVV) and that body's previous advisory report on armed drones (July 2013), the advisory report on LARs could be drafted in cooperation with the CAVV.

3. Protection of civilians during peace missions

In recent years protection of civilians (POC) has acquired a prominent place in the mandates of UN peace missions. Although primary responsibility for protecting civilians rests with the national or local authorities of the country concerned, the UN has placed it at the core of UN peace operations, partly in response to the UN Secretary-General's initiative, Human Rights Up Front. Thanks to this initiative, the integration of human rights experts and human rights monitoring into peace missions is increasingly a prominent component of all UN activities. In UN operations, POC encompasses all activities that could enhance the safety and dignity of civilians in armed conflict. The Netherlands supports this policy. The better UN missions become at protecting civilians, the more public support for missions will increase. Nevertheless, POC remains a big challenge and the policy is still being developed. The biggest problem is a lack of capacity and resources. There is also a need for a more integrated approach in order to foster civilian protection.

The Netherlands supports these trends. To underscore the importance the country attaches to this issue, the government included POC in the assessment framework for constitutionally mandated letters to parliament on the deployment of military units abroad. The Netherlands contributes to civilian protection by training its own troops, police and military police in this field when they are deployed to peace missions. It also funds NGOs such as the Center for Civilians in Conflict, which runs awareness-raising projects within NATO and UN bodies. The Netherlands also funds efforts by the UN's Department of Political Affairs aimed at settling disputes at an earlier stage (prevention). The Netherlands sends POC experts to missions and will provide active input on POC for the revision of the Concept of Operations. Finally, in mid-February the Netherlands will host a regional conference on UN peace operations, in which POC will be one of the key themes.

The UN Security Council's ambition (shared by member states like the Netherlands) to efficiently incorporate POC considerations into all instruments is under pressure owing to the increasing challenges faced by UN missions. What lessons can be drawn from the experience gained to date? How can member states like the Netherlands contribute even more effectively to civilian protection, both at bilateral level and when they participate with other countries in international missions? Are human rights sufficiently embedded in the work of missions, from the highest level on down, both at headquarters and in the field?

A comparative study of UN and EU working methods in this area could be useful.

The AIV's advisory report on this subject could contribute to both the debate at large and the Netherlands' decision-making on how best to help foster effective POC.

4. Post-2015 international cooperation system

Development cooperation occupies an increasingly prominent position in the new, broadened agenda for international cooperation. This agenda devotes more attention to cross-sectoral issues such as climate change, environmental management, security, human rights, migration, financial stability and the relationship between aid and trade. The number of actors is also growing: global economic development requires involving the business community in formulating and achieving worldwide goals, a more specific framework for international corporate social responsibility, greater transparency and a different dynamic between public

Samenwerking tussen een groeiend aantal actoren doet een beroep op goede interne afstemming over wie verantwoordelijk is voor het behalen van welke doelen, het meten van resultaten en het afleggen van verantwoording. Het systeem zal inclusiever moeten worden. Internationale multi-stakeholder partnerschappen rond thematische doelen kunnen daarbij een nuttig instrument zijn voor een effectieve aanpak. Bij verbreding van de agenda zal naar verwachting ook het belang van beleidscoherentie op en tussen de verschillende niveaus nog sterk toenemen. Tot slot speelt mee dat de gelijkwaardigheid tussen landen toeneemt, wat onder meer wordt weerspiegeld door de universele werking van de SDG's: ook Nederland zal zelf moeten voldoen aan de afspraken die zullen worden gemaakt. Het systeem voor internationale samenwerking, zoals dat door de jaren heen is ontstaan, zal zich moeten ontwikkelen om voldoende toegerust te zijn om gevolgen van deze veranderingen in goede banen te leiden.

Bij de uitwerking van deze vraagstukken zal gekozen worden voor een thematische aanvieligroute, zoals het tegengaan van ongelijkheid (bijvoorbeeld tussen mannen en vrouwen) of duurzame consumptie en productie. De keuze voor de thema's zal in overleg met de AIV worden gemaakt, waarbij gekeken wordt naar de impact van een mogelijk advies op lopende veranderingstrajecten.

Het advies zou kunnen ingaan op de volgende vragen:

- Hoe kan de post-2015 agenda een impuls geven aan effectievere mondiale samenwerking op een aantal deelterreinen. Het kan daarbij onder meer gaan:
 - betere regelgeving en internationale advocacy
 - inclusiever mondiaal bestuur door beter betrekken van niet-statelijke actoren, zoals o.a. het bedrijfsleven
 - coördinatie/synergie
 - effectieve financieringsvormen, kennisdeling
 - betere monitoring en accountability van de inzet van verschillende partijen
- Wat betekent dit specifiek voor de rol van de verschillende niet-statelijk actoren, waaronder het bedrijfsleven, wat mag worden verwacht van de particuliere sector en het bedrijfsleven en andere nieuwe spelers?
- Wat betekent dit specifiek voor de rol van de VN en de internationale financiële instellingen in de post-2015 ontwikkelingsagenda? Hoe kan het Global Partnership for Effective Development Cooperation hierbij aansluiten? Welke rol kan het hierin spelen?

5. Globalisering, decentrale overheden en de EU

Terwijl sprake is van Europeanisering van belangrijke beleidsterreinen, is volgens sommigen anderzijds sprake van een trend naar regionalisering. Nederland decentraliseert belangrijke delen van de verzorgingsstaat en sociale zekerheid. In diverse landen pleiten regio's voor meer regionale autonomie. Sommige waarnemers zien daarmee een trend van 'globalisering'; globalisering gecombineerd met lokalisering.

Niettemin geldt de natiestaat nog steeds als het primaire vertrekpunt voor EU-beleid. De vertegenwoordiging van lidstaten in zowel het Europees Parlement als in de Europese Raad wordt op nationaal niveau samengesteld en het zijn nationale parlementen die een formele positie bekleden, terwijl decentrale overheden slechts in het Comité van de Regio's vertegenwoordigd zijn. De vraag doet zich echter voor of voornoemde trend ook betekenis zou moeten hebben voor EU-governance. Moeten er geen andere vormen gevonden worden om het lokale en regionale met het Europese te verbinden?

Het kabinet laat in dat kader onder meer onderzoek doen naar de inhoudelijke 'match' tussen de Europese en regionale agenda en de effecten van het EU-beleid op decentrale overheden en mogelijke verbeterpunten daarin. Ook betreft het kabinet in vijf pilots de decentrale overheden bij de EU-beleidsontwikkeling.

Een meer gestructureerde analyse van structurele sociale, economische en bestuurskundige trends zou deze

authorities, businesses and civil society organisations. Other focus areas are financing and implementation: to achieve the new Sustainable Development Goals (SDGs) it is essential to consider drawing on public, private, national and international resources. Effective cooperation among a growing number of actors requires good internal coordination in determining who is responsible for what goals, measuring results and ensuring accountability. The system needs to be more inclusive. International multi-stakeholder partnerships on theme-based goals could be a useful instrument for ensuring an effective approach. As the agenda grows broader, policy coherence at and between the different levels will likely become far more important. Finally, countries' sense of being equally important is also a significant factor. This is reflected for example in the universal applicability of the SDGs: the Netherlands too will have to abide by any agreements that are made. The system of international cooperation established over the decades will have to evolve so that it is adequately equipped to accommodate the consequences of these trends.

Examining these issues in greater depth will involve an approach focused on specific themes, such as tackling inequality (e.g. between men and women) or sustainable consumption and production. The themes will be chosen in consultation with the AIV, and will take account of the impact an advisory report could have on change processes that are already under way.

The advisory report could address the following questions:

- How can the post-2015 agenda help boost global cooperation in a number of fields including, for example:
 - better legislation and international advocacy;
 - more inclusive global governance through better engagement of non-state actors such as businesses;
 - coordination/synergy;
 - effective forms of financing and knowledge-sharing;
 - better monitoring of and accountability for the efforts of the various parties.
- What, specifically, does this mean for the role of the various non-state actors, including businesses? What should be expected of the non-governmental sector, the business community and other new players?
- What, specifically, does this mean for the role of the UN and the international financial institutions in the post-2015 development agenda? How can the Global Partnership for Effective Development Co-operation contribute to it? What role can it play?

5. 'Glocalisation', local/regional authorities and the EU

Although key policy fields are increasingly shifting into the realm of the EU, some observers contend that there is a parallel tendency towards regionalisation. The Netherlands is decentralising key parts of the welfare state and social security system. In various countries regions are asking for more autonomy. This explains why some observers have identified a trend of 'glocalisation'.

Despite this mixture of globalisation and localisation, however, the nation-state remains the primary point of departure for EU policy. The member states' representation in both the European Parliament and the European Council is organised at national level, and it is the national parliaments that have a formal position in the EU, while local and/or regional authorities are represented only in the Committee of the Regions. It is worth asking, however, whether the above trend should have implications for EU governance. Shouldn't other ways be found of connecting the local and regional to the EU-wide?

In this framework the government has commissioned research on the substantive alignment between the European and regional agendas, the effects of EU policy on local and/or regional authorities, and potential areas for improvement. The government is also running five EU policy development pilots in which these authorities are involved.

A more structured analysis of long-term social, economic and governance trends could contribute to these

verkenningen van een strategisch kader en vernieuwende aanbevelingen kunnen voorzien. Vragen die zich voordoen zijn de volgende:

- Op welke wijze is er sprake van een trend van regionalisering en Europeanisering van beleid en hoe zijn deze trends met elkaar verbonden?
- Welke betekenis zou dit moeten hebben voor de Europese beleidsontwikkeling, zowel inhoudelijk als in termen van procedures?
- Welke betekenis zou dit moeten hebben voor de institutionele architectuur van de EU?

6. Besluitvorming over het gebruik van (zeer) snel inzetbare militaire eenheden

In EU-kader heeft de verdere ontwikkeling van vooral de militaire aspecten van het GVDB – als onderdeel van het bredere GBVB en het externe beleid van de EU – met de Europese Raad van december 2013 nieuw momentum gekregen. De inspanningen richten zich daarbij onder meer op het verbeteren van de *EU rapid response capabilities*, als onderdeel van de beoogde versterking van de effectiviteit, zichtbaarheid en impact van het GVDB. De benutting van de EU Battlegroups, in EU-verband de enige permanente militaire snelle reactiecapaciteit, vormt daarbij een bijzonder aandachtspunt. Het tot heden niet gebruiken van de EU Battlegroups doet afbreuk aan de geloofwaardigheid van de EU als *security actor*. Het instrument wordt bij gebrek aan politieke wil niet ingezet waarvoor het bedoeld is, terwijl de noodzaak voor de Europese landen om gezamenlijk snel en slagvaardig te kunnen optreden groter dan ooit lijkt, nu in gebieden aan de zuid- en oostflanken van Europa instabiliteit is toegenomen. Vanwege de verminderde betrokkenheid van de VS draagt de EU steeds meer zelf de verantwoordelijkheid voor het vinden van een passend antwoord, ook bij plotseling opkomende crises die een militaire interventie vergen.

Ook in NAVO kader is, mede tegen de achtergrond van een veranderde veiligheidsomgeving, maar vooral sinds de annexatie van de Krim door Rusland, hernieuwde aandacht voor de versterking van het vermogen om snel en slagvaardig militairen te kunnen inzetten. Tijdens de NAVO Top in Wales is besloten binnen de bestaande snelle reactiemacht (*NATO Response Force*) en een zeer snel inzetbare reactiemacht op te richten om sneller te kunnen reageren op plotselinge troepenverplaatsingen langs de oost- en zuidflank van het bondgenootschappelijke grondgebied (*Very High Readiness Joint Taskforce*). Voor de NRF geldt echter tot heden hetzelfde manco als voor de EU Battlegroup: het instrument is nog nauwelijks ingezet, behalve in de nasleep van grote natuurrampen in Pakistan en de Verenigde Staten.

Bij recente spoedeisende militaire interventieoperaties gaven de Verenigde Staten en grote Europese landen (initieel) de voorkeur aan optreden in kleinere ad hoc-verbanden, zogenoemde *coalitions of the willing*. Daaruit kan de conclusie getrokken worden dat de politieke besluitvorming over militaire inzet in EU- en Navo-kader zich kennelijk slecht verhoudt tot de noodzaak snel te moeten handelen.

De parlementaire werkgroep ‘NATO Response Force’ (rapport werkgroep Van Baalen juni 2006) en de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV-rapport mei 2007) bogen zich enkele jaren geleden al over de mogelijke spanning tussen de nationale en de internationale besluitvorming over (snelle) militaire inzet. De vraag die nu aan de orde is, is of en zo ja welke nationale en internationale besluitvormingsprocedures aanpassing behoeven om het gebruik van (zeer) snel inzetbare militaire eenheden te vergemakkelijken.

7. Energie binnen het bredere buitenlandbeleid van de EU

In juni 2014 bracht de AIV het briefadvies “De EU-gasafhankelijkheid van Rusland: hoe een geïntegreerd EU-beleid dit kan verminderen” uit. Energie is een geopolitiek belangrijk onderwerp dat de agenda van de Europese Unie de komende tijd zal bepalen, in het streven naar een energie-unie en diversificatie van aanvoer en bronnen. De EU afhankelijkheid van import van energiebronnen zal de komende jaren toenemen, hetgeen vraagt om een strategische visie op energie. Het kabinet ziet meerwaarde in een vervolgadvisie over de rol van energie en energiediplomatie binnen het bredere buitenlandbeleid van de EU, op te stellen in overleg met ter zake deskundige adviesorganen.

exploratory efforts by providing a strategic framework and innovative recommendations. The following questions arise:

- To what extent are there parallel trends towards regionalisation and 'Europeanisation' of policy, and how are they linked?
- How should these trends affect European policy development, in terms of both its substance and procedures?
- How should these trends affect the EU's institutional architecture?

6. Decision-making on the deployment of (very) rapid response military capabilities

The European Council of December 2013 gave renewed momentum to the further development of the Common Security and Defence Policy (CSDP) – particularly its military elements – as part of the broader Common Foreign and Security Policy and the EU's external policy. These efforts include improving the EU's rapid response capabilities, as part of the planned enhancement of the CSDP's effectiveness, visibility and impact. A special concern in this connection is the situation regarding Battlegroups, the EU's only permanent rapid response military capability. The failure to deploy Battlegroups to date undermines the EU's credibility as a security actor. Without political will this instrument will not be deployed for its intended purpose, even though the European countries' need for a rapid and effective joint capacity to act appears greater than ever, given the increased instability on the continent's southern and eastern flanks. In view of the reduced level of US engagement, the EU now increasingly bears responsibility for finding a suitable response to threats, including sudden crises that require military intervention.

At NATO level, too, there is a renewed focus on enhancing the allies' capacity for decisive, rapid military intervention. This focus is partly due to the new security environment, particularly in the wake of Russia's annexation of Crimea. At its Wales Summit, NATO decided to create a Very High Readiness Joint Taskforce (VJTF) within its existing rapid response capability, the NATO Response Force. The VJTF will make it possible to respond more rapidly to sudden troop movements on the eastern and southern flanks of the NATO area. So far, however, the NATO Response Force has suffered the same fate as the EU Battlegroups: apart from operations in the aftermath of major natural disasters in Pakistan and the United States, the instrument has barely been deployed.

In recent emergency military interventions, the US and the major European nations have (initially, at least) opted for working in small, ad-hoc 'coalitions of the willing'. From this it may be concluded that the process of political decision-making on military deployment at EU or NATO level clearly does not lend itself well to the need to act quickly.

The parliamentary working group on the NATO Response Force chaired by Hans van Baalen (whose report was issued in June 2006) and the AIV (which produced an advisory report in May 2007) have previously examined the potential tension between national and international decision-making on rapid military deployment. The question that looms now is whether national and international decision-making procedures need to be adjusted to facilitate the use of (very) rapidly deployable military capabilities, and if so, which procedures.

7. Energy's role in the EU's broader external policy

In June 2014 the AIV produced the advisory letter 'The EU's Dependence on Russian Gas: How an Integrated EU Policy Can Reduce it'. Energy is a key geopolitical issue that will define the European agenda in the coming period as the EU strives to build an energy union and diversify both its supply and its sources of energy. The EU's dependence on energy imports will increase in the next few years. This calls for a strategic vision on energy. The government believes there would be added value in a follow-up advisory report on the role of energy and energy diplomacy in the EU's broader external policy. The report should be drafted in consultation with the relevant expert advisory bodies in this field.

Lijst met afkortingen

AIV	Adviesraad Internationale Vraagstukken
CEI	Commissie Europese Integratie (van de AIV)
CMR	Commissie Mensenrechten (van de AIV)
COS	Commissie Ontwikkelingssamenwerking (van de AIV)
CVV	Commissie Vrede en Veiligheid (van de AIV)
EDEO	Europese Dienst voor Extern Optreden
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EU	Europese Unie
IMF	Internationaal Monetair Fonds
LNG	Vloeibaar gas
NAVO	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
NGO	Niet-Gouvernementele Organisatie
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
ODA	Official Development Aid
VN	Verenigde Naties
VS	Verenigde Staten

List of abbreviations

AIV	Advisory Council on International Affairs
CEI	European Integration Committee (AIV)
CMR	Human Rights Committee (AIV)
COS	Development Cooperation Committee (AIV)
CVV	Peace and Security Committee (AIV)
ECtHR	European Court of Human Rights
EEAS	European External Action Service
EU	European Union
IMF	International Monetary Fund
LNG	Liquefied Natural Gas
NATO	North Atlantic Treaty Organization
NGO	Non Governmental Organisation
ODA	Official Development Aid
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
UN	United Nations
US	United States

LIJST VAN GEPUBLICEEERDE ADVIEZEN*

Alle adviezen en briefadviezen van de AIV zijn op internet te raadplegen op www.aiv-advies.nl

- 1 EUROPA INCLUSIEF, *oktober 1997*
- 2 CONVENTIONELE WAPENBEHEERSING: dringende noodzaak, beperkte mogelijkheden, *april 1998*
- 3 DE DOODSTRAF EN DE RECHTEN VAN DE MENS; recente ontwikkelingen, *april 1998*
- 4 UNIVERSALITEIT VAN DE RECHTEN VAN DE MENS EN CULTURELE VERSCHIEDENHEID, *juni 1998*
- 5 EUROPA INCLUSIEF II, *november 1998*
- 6 HUMANITAIRE HULP: naar een nieuwe begrenzing, *november 1998*
- 7 COMMENTAAR OP DE CRITERIA VOOR STRUCTURELE BILATERALE HULP, *november 1998*
- 8 ASIELINFORMATIE EN DE EUROPESE UNIE, *juli 1999*
- 9 NAAR RUSTIGER VAARWATER: een advies over betrekkingen tussen Turkije en de Europese Unie, *juli 1999*
- 10 DE ONTWIKKELINGEN IN DE INTERNATIONALE VEILIGHEIDSSITUATIE IN DE JAREN NEGENTIG:
van onveilige zekerheid naar onzekere veiligheid, *september 1999*
- 11 HET FUNCTIONEREN VAN DE VN-COMMISSIE VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS, *september 1999*
- 12 DE IGC 2000 EN DAARNA: op weg naar een Europese Unie van dertig lidstaten, *januari 2000*
- 13 HUMANITAIRE INTERVENTIE, *april 2000***
- 14 ENKELE LESSEN UIT DE FINANCIËLE CRISES VAN 1997 EN 1998, *april 2000*
- 15 EEN EUROPEES HANDVEST VOOR GRONDRECHTEN?, *mei 2000*
- 16 DEFENSIE-ONDERZOEK EN PARLEMENTAIRE CONTROLE, *december 2000*
- 17 DE WORSTELING VAN AFRIKA: veiligheid, stabiliteit en ontwikkeling, *januari 2001*
- 18 GEWELD TEGEN VROUWEN: enkele rechtsontwikkelingen, *februari 2001*
- 19 EEN GELAAGD EUROPA: de verhouding tussen de Europese Unie en subnationale overheden, *april 2001*
- 20 EUROPESE MILITAIR-INDUSTRIËLE SAMENWERKING, *mei 2001*
- 21 REGISTRATIE VAN GEMEENSCHAPPEN OP HET GEBIED VAN GODSDIENST OF OVERTUIGING, *juni 2001*
- 22 DE WERELDCONFERENTIE TEGEN RACISME EN DE PROBLEMATIEK VAN RECHTSHERSTEL, *juni 2001*
- 23 COMMENTAAR OP DE NOTITIE MENSENRECHTEN 2001, *september 2001*
- 24 EEN CONVENTIE OF EEN CONVENTIONELE VOORBEREIDING: de Europese Unie en de IGC 2004, *november 2001*
- 25 INTEGRATIE VAN GENDERGELIJKHEID: een zaak van verantwoordelijkheid, inzet en kwaliteit, *januari 2002*
- 26 NEDERLAND EN DE ORGANISATIE VOOR VEILIGHEID EN SAMENWERKING IN EUROPA IN 2003: rol en richting, *mei 2002*
- 27 EEN BRUG TUSSEN BURGERS EN BRUSSEL: naar meer legitimiteit en slagvaardigheid voor de Europese Unie, *mei 2002*
- 28 DE AMERIKAANSE PLANNEN VOOR RAKETVERDEDIGING NADER BEKEKEN: voors en tegens van bouwen
aan onkwetsbaarheid, *augustus 2002*
- 29 PRO-POOR GROWTH IN DE BILATERALE PARTNERLANDEN IN SUB-SAHARA AFRIKA: een analyse van strategieën
tegen armoede, *januari 2003*
- 30 EEN MENSENRECHTENBENADERING VAN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING, *april 2003*
- 31 MILITAIRE SAMENWERKING IN EUROPA: mogelijkheden en beperkingen, *april 2003*
- 32 Vervolgadvies EEN BRUG TUSSEN BURGERS EN BRUSSEL: naar meer legitimiteit en slagvaardigheid voor de Europese Unie,
april 2003
- 33 DE RAAD VAN EUROPA: minder en (nog) beter, *oktober 2003*
- 34 NEDERLAND EN CRISISBEHEERSING: drie actuele aspecten, *maart 2004*
- 35 FALENDE STATEN: een wereldwijde verantwoordelijkheid, *mei 2004***
- 36 PREËMPTIEF OPTREDEN, *juli 2004***
- 37 TURKIJE: de weg naar het lidmaatschap van de Europese Unie, *juli 2004*
- 38 DE VERENIGDE NATIES EN DE RECHTEN VAN DE MENS, *september 2004*
- 39 DIENSTENLIBERALISERING EN ONTWIKKELINGSLANDEN: leidt openstelling tot achterstelling?, *september 2004*
- 40 DE PARLEMENTAIRE ASSEMBLEE VAN DE RAAD VAN EUROPA, *februari 2005*
- 41 DE HERVORMINGEN VAN DE VERENIGDE NATIES: het rapport Annan nader beschouwd, *mei 2005*
- 42 DE INVLOED VAN CULTUUR EN RELIGIE OP ONTWIKKELING: stimulans of stagnatie?, *juni 2005*
- 43 MIGRATIE EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING: de samenhang tussen twee beleidsterreinen, *juni 2005*
- 44 DE NIEUWE OOSTELIJKE BUURLANDEN VAN DE EUROPESE UNIE, *juli 2005*

Previous reports

All reports and advisory letters can be found on www.aiv-advice.nl

- 1 AN INCLUSIVE EUROPE, *October 1997*
- 2 CONVENTIONAL ARMS CONTROL: urgent need, limited opportunities, *April 1998*
- 3 CAPITAL PUNISHMENT AND HUMAN RIGHTS: recent developments, *April 1998*
- 4 UNIVERSALITY OF HUMAN RIGHTS AND CULTURAL DIVERSITY, *June 1998*
- 5 AN INCLUSIVE EUROPE II, *November 1998*
- 6 HUMANITARIAN AID: redefining the limits, *November 1998*
- 7 COMMENTS ON THE CRITERIA FOR STRUCTURAL BILATERAL AID, *November 1998*
- 8 ASYLUM INFORMATION AND THE EUROPEAN UNION, *July 1999*
- 9 TOWARDS CALMER WATERS: a report on relations between Turkey and the European Union, *July 1999*
- 10 DEVELOPMENTS IN THE INTERNATIONAL SECURITY SITUATION IN THE 1990s: from unsafe security to unsecured safety, *September 1999*
- 11 THE FUNCTIONING OF THE UNITED NATIONS COMMISSION ON HUMAN RIGHTS, *September 1999*
- 12 THE IGC AND BEYOND: TOWARDS A EUROPEAN UNION OF THIRTY MEMBER STATES, *January 2000*
- 13 HUMANITARIAN INTERVENTION, *April 2000**
- 14 KEY LESSONS FROM THE FINANCIAL CRISES OF 1997 AND 1998, *April 2000*
- 15 A EUROPEAN CHARTER OF FUNDAMENTAL RIGHTS?, *May 2000*
- 16 DEFENCE RESEARCH AND PARLIAMENTARY SCRUTINY, *December 2000*
- 17 AFRICA'S STRUGGLE: security, stability and development, *January 2001*
- 18 VIOLENCE AGAINST WOMEN: LEGAL DEVELOPMENTS, *February 2001*
- 19 A MULTI-TIERED EUROPE: the relationship between the European Union and subnational authorities, *May 2001*
- 20 EUROPEAN MILITARY-INDUSTRIAL COOPERATION, *May 2001*
- 21 REGISTRATION OF COMMUNITIES BASED ON RELIGION OR BELIEF, *June 2001*
- 22 THE WORLD CONFERENCE AGAINST RACISM AND THE RIGHT TO REPARATION, *June 2001*
- 23 COMMENTARY ON THE 2001 MEMORANDUM ON HUMAN RIGHTS POLICY, *September 2001*
- 24 A CONVENTION, OR CONVENTIONAL PREPARATIONS? The European Union and the ICG 2004, *November 2001*
- 25 INTEGRATION OF GENDER EQUALITY: a matter of responsibility, commitment and quality, *January 2002*
- 26 THE NETHERLANDS AND THE ORGANISATION FOR SECURITY AND COOPERATION IN EUROPE IN 2003: role and direction, *May 2002*
- 27 BRIDGING THE GAP BETWEEN CITIZENS AND BRUSSELS: towards greater legitimacy and effectiveness for the European Union, *May 2002*
- 28 AN ANALYSIS OF THE US MISSILE DEFENCE PLANS: pros and cons of striving for invulnerability, *August 2002*
- 29 PRO-POOR GROWTH IN THE BILATERAL PARTNER COUNTRIES IN SUB-SAHARAN AFRICA: an analysis of poverty reduction strategies, *January 2003*
- 30 A HUMAN RIGHTS BASED APPROACH TO DEVELOPMENT COOPERATION, *April 2003*
- 31 MILITARY COOPERATION IN EUROPE: possibilities and limitations, *April 2003*
- 32 BRIDGING THE GAP BETWEEN CITIZENS AND BRUSSELS: towards greater legitimacy and effectiveness for the European Union, *April 2003*
- 33 THE COUNCIL OF EUROPE: less can be more, *October 2003*
- 34 THE NETHERLANDS AND CRISIS MANAGEMENT: three issues of current interest, *March 2004*
- 35 FAILING STATES: a global responsibility, *May 2004**
- 36 PRE-EMPTIVE ACTION, *July 2004**
- 37 TURKEY: towards membership of the European Union, *July 2004*
- 38 THE UNITED NATIONS AND HUMAN RIGHTS, *September 2004*
- 39 SERVICES LIBERALISATION AND DEVELOPING COUNTRIES: does liberalisation produce deprivation?, *September 2004*
- 40 THE PARLIAMENTARY ASSEMBLY OF THE COUNCIL OF EUROPE, *February 2005*
- 41 REFORMING THE UNITED NATIONS: A closer look at the Annan report, *May 2005*
- 42 THE INFLUENCE OF CULTURE AND RELIGION ON DEVELOPMENT: Stimulus or stagnation?, *June 2005*
- 43 MIGRATION AND DEVELOPMENT COOPERATION: coherence between two policy areas, *June 2005*
- 44 THE EUROPEAN UNION'S NEW EASTERN NEIGHBOURS: *July 2005*

- 45 NEDERLAND IN DE VERANDERENDE EU, NAVO EN VN, *juli 2005*
- 46 ENERGIEK BUITENLANDS BELEID: energievoorzieningszekerheid als nieuwe hoofddoelstelling, *december 2005****
- 47 HET NUCLEAIRE NON-PROLIFERATIETEGIME: het belang van een geïntegreerde en multilaterale aanpak, *januari 2006*
- 48 MAATSCHAPPIJ EN KRIJGSMACHT, *april 2006*
- 49 TERRORISMEBESTRIJDING IN MONDIAAL EN EUROPEES PERSPECTIEF, *september 2006*
- 50 PRIVATE SECTOR ONTWIKKELING EN ARMOEDEBESTRIJDING, *oktober 2006*
- 51 DE ROL VAN NGO'S EN BEDRIJVEN IN INTERNATIONALE ORGANISATIES, *oktober 2006*
- 52 EUROPA EEN PRIORITEIT!, *november 2006*
- 53 BENELUX, NUT EN NOODZAAK VAN NAUWERE SAMENWERKING, *februari 2007*
- 54 DE OESO VAN DE TOEKOMST, *maart 2007*
- 55 MET HET OOG OP CHINA: op weg naar een volwassen relatie, *april 2007*
- 56 INZET VAN DE KRIJGSMACHT: wisselwerking tussen nationale en internationale besluitvorming, *mei 2007*
- 57 HET VN-VERDRAGSSYSTEEM VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS: stapsgewijze versterking in een politiek geladen context, *juli 2007*
- 58 DE FINANCIËN VAN DE EUROPESE UNIE, *december 2007*
- 59 DE INHUUR VAN PRIVATE MILITAIRE BEDRIJVEN: een kwestie van verantwoordelijkheid, *december 2007*
- 60 NEDERLAND EN DE EUROPESE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING, *mei 2008*
- 61 DE SAMENWERKING TUSSEN DE EUROPESE UNIE EN RUSLAND: een zaak van wederzijds belang, *juli 2008*
- 62 KLIMAAT, ENERGIE EN ARMOEDEBESTRIJDING, *november 2008*
- 63 UNIVERSALITEIT VAN DE RECHTEN VAN DE MENS: principes, praktijk en perspectieven, *november 2008*
- 64 CRISISBEHEERSINGSOPERATIES IN FRAGIELE STATEN: de noodzaak van een samenhangende aanpak, *maart 2009*
- 65 TRANSITIONAL JUSTICE: gerechtigheid en vrede in overgangssituaties, *april 2009***
- 66 DEMOGRAFISCHE VERANDERINGEN EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING, *juli 2009*
- 67 HET NIEUWE STRATEGISCH CONCEPT VAN DE NAVO, *januari 2010*
- 68 DE EU EN DE CRISIS: lessen en leringen, *januari 2010*
- 69 SAMENHANG IN INTERNATIONALE SAMENWERKING: reactie op WRR-rapport 'Minder pretentie, meer ambitie, *mei 2010*
- 70 NEDERLAND EN DE 'RESPONSIBILITY TO PROTECT': De verantwoordelijkheid om mensen te beschermen tegen massale wreedheden, *juni 2010*
- 71 HET VERMOGEN VAN DE EU TOT VERDERE UITBREIDING, *juli 2010*
- 72 PIRATERIJBESTRIJDING OP ZEE: een herijking van publieke en private verantwoordelijkheden, *december 2010*
- 73 HET MENSENRECHTENBELEID VAN DE NEDERLANDSE REGERING: zoeken naar constanten in een veranderende omgeving, *februari 2011*
- 74 ONTWIKKELINGSAGENDA NA 2015: millennium ontwikkelingsdoelen in perspectief, *april 2011*
- 75 HERVORMINGEN IN DE ARABISCHE REGIO: kansen voor democratie en rechtsstaat?, *mei 2011*
- 76 HET MENSENRECHTENBELEID VAN DE EUROPESE UNIE: tussen ambitie en ambivalentie, *juli 2011*
- 77 DIGITALE OORLOGVOERING, *december 2011***
- 78 EUROPESE DEFENSIESAMENWERKING: soevereiniteit en handelingsvermogen, *januari 2012*
- 79 DE ARABISCHE REGIO, EEN ONZEKERE TOEKOMST, *mei 2012*
- 80 ONGELIJKE WERELDEN: armoede, groei, ongelijkheid en de rol van internationale samenwerking, *september 2012*
- 81 NEDERLAND EN HET EUROPEES PARLEMENT: investeren in nieuwe verhoudingen, *november 2012*
- 82 WISSELWERKING TUSSEN ACTOREN IN INTERNATIONALE SAMENWERKING: naar flexibiliteit en vertrouwen, *februari 2013*
- 83 TUSSEN WOORD EN DAAD: perspectieven op duurzame vrede in het Midden-Oosten, *maart 2013*
- 84 NIEUWE WEGEN VOOR INTERNATIONALE MILIEUSAMENWERKING, *maart 2013*
- 85 CRIMINALITEIT, CORRUPTIE EN INSTABILITEIT: een verkennend advies, *mei 2013*
- 86 AZIË IN OPMARS: strategische betekenis en gevolgen, *december 2013*
- 87 DE RECHTSSTAAT: waarborg voor Europese burgers en fundament van Europese samenwerking, *januari 2014*
- 88 NAAR EEN GEDRAGEN EUROPESE SAMENWERKING: werken aan vertrouwen, *april 2014*
- 89 NAAR BETERE MONDIALE FINANCIËLE VERBONDENHEID: het belang van een coherent internationaal economisch en financieel stelsel, *juni 2014*
- 90 DE TOEKOMST VAN DE ARCTISCHE REGIO: samenwerking of confrontatie?, *september 2014*
- 91 NEDERLAND EN DE ARABISCHE REGIO: principeel en pragmatisch, *november 2014*
- 92 HET INTERNET: een wereldwijde vrije ruimte met begrensde staatsmacht, *november 2014*

45 THE NETHERLANDS IN A CHANGING EU, NATO AND UN, *July 2005*

46 ENERGISED FOREIGN POLICY: security of energy supply as a new key objective, *December 2005***

47 THE NUCLEAR NON-PROLIFERATION REGIME: The importance of an integrated and multilateral approach, *January 2006*

48 SOCIETY AND THE ARMED FORCES, *April 2006*

49 COUNTERTERRORISM FROM AN INTERNATIONAL AND EUROPEAN PERSPECTIVE, *September 2006*

50 PRIVATE SECTOR DEVELOPMENT AND POVERTY REDUCTION, *October 2006*

51 THE ROLE OF NGOS AND THE PRIVATE SECTOR IN INTERNATIONAL RELATIONS, *October 2006*

52 EUROPE A PRIORITY!, *November 2006*

53 THE BENELUX: THE BENEFITS AND NECESSITY OF ENHANCED COOPERATION, *February 2007*

54 THE OECD OF THE FUTURE, *March 2007*

55 CHINA IN THE BALANCE: towards a mature relationship, *April 2007*

56 DEPLOYMENT OF THE ARMED FORCES: interaction between national and international decision-making, *May 2007*

57 THE UN HUMAN RIGHTS TREATY SYSTEM: strengthening the system step by step in a politically charged context, *July 2007*

58 THE FINANCES OF THE EUROPEAN UNION, *December 2007*

59 EMPLOYING PRIVATE MILITARY COMPANIES: a question of responsibility, *December 2007*

60 THE NETHERLANDS AND EUROPEAN DEVELOPMENT POLICY, *May 2008*

61 COOPERATION BETWEEN THE EUROPEAN UNION AND RUSSIA: a matter of mutual interest, *July 2008*

62 CLIMATE, ENERGY AND POVERTY REDUCTION, *November 2008*

63 UNIVERSALITY OF HUMAN RIGHTS: principles, practice and prospects, *November 2008*

64 CRISIS MANAGEMENT OPERATIONS IN FRAGILE STATES: the need for a coherent approach, *March 2009*

65 TRANSITIONAL JUSTICE: justice and peace in situations of transition, *April 2009**

66 DEMOGRAPHIC CHANGES AND DEVELOPMENT COOPERATION, *July 2009*

67 NATO'S NEW STRATEGIC CONCEPT, *January 2010*

68 THE EU AND THE CRISIS: lessons learned, *January 2010*

69 COHESION IN INTERNATIONAL COOPERATION: Response to the WRR (Advisory Council on Government Policy)
Report 'Less Pretension, More Ambition', *May 2010*

70 THE NETHERLANDS AND THE RESPONSIBILITY TO PROTECT: the responsibility to protect people from mass atrocities, *June 2010*

71 THE EU'S CAPACITY FOR FURTHER ENLARGEMENT, *July 2010*

72 COMBATING PIRACY AT SEA: a reassessment of public and private responsibilities, *December 2010*

73 THE HUMAN RIGHTS OF THE DUTCH GOVERNMENT: identifying constants in a changing world, *February 2011*

74 THE POST-2015 DEVELOPMENT AGENDA: the millennium development goals in perspective, *April 2011*

75 REFORMS IN THE ARAB REGION: prospects for democracy and the rule of law?, *May 2011*

76 THE HUMAN RIGHTS POLICY OF THE EUROPEAN UNION: between ambition and ambivalence, *July 2011*

77 CYBER WARFARE, *December 2011**

78 EUROPEAN DEFENCE COOPERATION: sovereignty and the capacity to act, *January 2012*

79 THE ARAB REGION, AN UNCERTAIN FUTURE, *May 2012*

80 UNEQUAL WORLDS: poverty, growth, inequality and the role of international cooperation, *September 2012*

81 THE NETHERLANDS AND THE EUROPEAN PARLIAMENT: investing in a new relationship, *November 2012*

82 INTERACTION BETWEEN ACTORS IN INTERNATIONAL COOPERATION: towards flexibility and trust, *February 2013*

83 BETWEEN WORDS AND DEEDS: prospects for a sustainable peace in the Middle East, *March 2013*

84 NEW PATHS TO INTERNATIONAL ENVIRONMENTAL COOPERATION, *March 2013*

85 CRIME, CORRUPTION AND INSTABILITY: an exploratory report, *May 2013*

86 ASIA ON THE RISE: strategic significance and implications, *December 2013*

87 THE RULE OF LAW: safeguard for European citizens and foundation for European cooperation, *January 2014*

88 PUBLIC SUPPORT FOR THE EUROPEAN UNION: building trust, *April 2014*

89 IMPROVING GLOBAL FINANCIAL COHESION: the Importance of a Coherent International Economic and Financial Architecture,
June 2014

90 THE FUTURE OF THE ARCTIC REGION: cooperation or confrontation?, *September 2014*

91 THE NETHERLANDS AND THE ARAB REGION: a principled and pragmatic approach, *November 2014*

92 THE INTERNET: a global free space with limited state control, *November 2014*

Uitgebrachte Briefadviezen

- 1 Briefadvies UITBREIDING EUROPESE UNIE, *december 1997*
- 2 Briefadvies VN-COMITÉ TEGEN FOLTERING, *juli 1999*
- 3 Briefadvies HANDVEST GRONDRECHTEN, *november 2000*
- 4 Briefadvies OVER DE TOEKOMST VAN DE EUROPESE UNIE, *november 2001*
- 5 Briefadvies NEDERLANDS VOORZITTERSCHAP EU 2004, *mei 2003*****
- 6 Briefadvies RESULTAAT CONVENTIE, *augustus 2003*
- 7 Briefadvies 'VAN BINNENGRENZEN NAAR BUITENGRENZEN - ook voor een volwaardig Europees asiel- en migratiebeleid in 2009', *maart 2004*
- 8 Briefadvies 'DE ONTWERP-DECLARATIE INZAKE DE RECHTEN VAN INHEEMSE VOLKEN. Van impasse naar doorbraak?', *september 2004*
- 9 Briefadvies 'REACTIE OP HET SACHS-RAPPORT: Hoe halen wij de Millennium Doelen?', *april 2005*
- 10 Briefadvies DE EU EN DE BAND MET DE NEDERLANDSE BURGER, *december 2005*
- 11 Briefadvies TERRORISMEBESTRIJDING IN EUROPEES EN INTERNATIONAAL PERSPECTIEF, interim-advies over het folterverbod, *december 2005*
- 12 Briefadvies REACTIE OP DE MENSENRECHTENSTRATEGIE 2007, *november 2007*
- 13 Briefadvies EEN OMBUDSMAN VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING, *december 2007*
- 14 Briefadvies KLIMAATVERANDERING EN VEILIGHEID, *januari 2009*
- 15 Briefadvies OOSTELIJK PARTNERSCHAP, *februari 2009*
- 16 Briefadvies ONTWIKKELINGSSAMENWERKING: Nut en noodzaak van draagvlak, *mei 2009*
- 17 Briefadvies Kabinetsformatie 2010, *juni 2010*
- 18 Briefadvies HET EUROPESE HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS: beschermer van burgerlijke rechten en vrijheden, *november 2011*
- 19 Briefadvies NAAR EEN VERSTERKT FINANCIËEL-ECONOMISCH BESTUUR IN DE EU, *februari 2012*
- 20 Briefadvies NUCLEAIR PROGRAMMA VAN IRAN: naar de-escalatie van een nucleaire crisis, *april 2012*
- 21 Briefadvies DE RECEPTORBENADERING: een kwestie van maatvoering, *april 2012*
- 22 Briefadvies KABINETSFORMATIE 2012: krijgsmacht in de knel, *september 2012*
- 23 Briefadvies NAAR EEN VERSTERKTE SOCIALE DIMENSIE VAN DE EUROPESE UNIE, *juni 2013*
- 24 Briefadvies MET KRACHT VOORUIT: reactie van de Adviesraad Internationale Vraagstukken op de beleidsbrief 'Respect en recht voor ieder mens', *september 2013*
- 25 Briefadvies ONTWIKKELINGSSAMENWERKING: meer dan een definitiekwestie, *mei 2014*
- 26 Briefadvies DE EU-GASAFHANKELIJKHEID VAN RUSLAND: hoe een geïntegreerd EU-beleid dit kan verminderen, *juni 2014*

* Alle adviezen zijn ook beschikbaar in het Engels. Sommige adviezen ook in andere talen.

** Gezamenlijk advies van de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) en de Commissie van Advies inzake Volkenrechtelijke Vraagstukken (CAVV).

*** Gezamenlijk advies van de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) en de Algemene Energieraad (AER).

**** Gezamenlijk briefadvies van de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) en de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ).

Advisory letters issued by the Advisory Council on International Affairs

- 1 Advisory letter THE ENLARGEMENT OF THE EUROPEAN UNION, *December 1997*
- 2 Advisory letter THE UN COMMITTEE AGAINST TORTURE, *July 1999*
- 3 Advisory letter THE CHARTER OF FUNDAMENTAL RIGHTS, *November 2000*
- 4 Advisory letter ON THE FUTURE OF THE EUROPEAN UNION, *November 2001*
- 5 Advisory letter THE DUTCH PRESIDENCY OF THE EU IN 2004, *May 2003****
- 6 Advisory letter THE RESULTS OF THE CONVENTION ON THE FUTURE OF EUROPE, *August 2003*
- 7 Advisory letter FROM INTERNAL TO EXTERNAL BORDERS. Recommendations for developing a common European asylum and immigration policy by 2009, *March 2004*
- 8 Advisory letter THE DRAFT DECLARATION ON THE RIGHTS OF INDIGENOUS PEOPLES: from Deadlock to Breakthrough?, *September 2004*
- 9 Advisory letter OBSERVATIONS ON THE SACHS REPORT: How do we attain the Millennium Development Goals?, *April 2005*
- 10 Advisory letter THE EUROPEAN UNION AND ITS RELATIONS WITH THE DUTCH CITIZENS, *December 2005*
- 11 Advisory letter COUNTERTERRORISM IN A EUROPEAN AND INTERNATIONAL PERSPECTIVE: interim report on the prohibition of torture, *December 2005*
- 12 Advisory letter RESPONSE TO THE 2007 HUMAN RIGHTS STRATEGY, *November 2007*
- 13 Advisory letter AN OMBUDSMAN FOR DEVELOPMENT COOPERATION, *December 2007*
- 14 Advisory letter CLIMATE CHANGE AND SECURITY, *January 2009*
- 15 Advisory letter THE EASTERN PARTNERSHIP, *February 2009*
- 16 Advisory letter DEVELOPMENT COOPERATION, The benefit of and need for public support, *May 2009*
- 17 Advisory letter OPEN LETTER TO A NEW DUTCH GOVERNMENT, *June 2010*
- 18 Advisory letter THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS: protector of civil rights and liberties, *November 2011*
- 19 Advisory letter TOWARDS ENHANCED ECONOMIC AND FINANCIAL GOVERNANCE IN THE EU, *February 2012*
- 20 Advisory letter IRAN'S NUCLEAR PROGRAMME: Towards de-escalation of a nuclear crisis, *April 2012*
- 21 Advisory letter THE RECEPTOR APPROACH: A question of weight and measure, *April 2012*
- 22 Advisory letter OPEN LETTER TO A NEW DUTCH GOVERNMENT: The armed forces at risk, *September 2012*
- 23 Advisory letter TOWARDS A STRONGER SOCIAL DIMENSION OF THE EUROPEAN UNION, *June 2013*
- 24 Advisory letter FULL SPEED AHEAD: Response by the Advisory Council on International Affairs to the policy letter 'Respect and Justice for All', *September 2013*
- 25 Advisory letter DEVELOPMENT COOPERATION: Beyond a Definition, *May 2014*
- 26 Advisory letter THE EU'S DEPENDENCE ON RUSSIAN GAS: How an integrated EU policy can reduce it, *June 2014*

* Issued jointly by the Advisory Council on International Affairs (AIV) and the Advisory Committee on Issues of Public International Law (CAVV).

** Joint report by the Advisory Council on International Affairs (AIV) and the General Energy Council.

*** Joint report by the Advisory Council on International Affairs (AIV) and the Advisory Committee on Aliens Affairs (ACVZ).

ADVIESRAAD INTERNATIONALE VRAAGSTUKKEN

POSTBUS 20061, 2500 EB DEN HAAG

TELEFOON 070.348 51 08/60 60 FAX 070.348 62 56

AIV@MINBUZA.NL

AIV-ADVIES.NL

ADVISORY COUNCIL ON INTERNATIONAL AFFAIRS

P.O.BOX 20061, 2500 EB THE HAGUE, THE NETHERLANDS

TELEPHONE +31(0)70 348 51 08/60 60 FAX +31(0)70 348 62 56

AIV@MINBUZA.NL

AIV-ADVICE.NL

Dit jaarverslag is gedrukt op FSC mixed sources papier uit goed beheerde bossen en gecontroleerde bronnen.
This Annual Report is printed on FSC mixed sources paper from well-managed forests and controlled sources.